

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS
STATYBOS IR ARCHITEKTŪROS FAKULTETAS
ARCHITEKTŪROS IR URBANISTIKOS KATEDRA

Rūta Rudytė

ĮVAIRIŲ TAUTŲ IR BENDRUOMENIŲ KULTŪRO CENTRO
PROJEKTAVIMO PRINCIPAI

Baigiamasis magistro projektas

Darbo vadovė:

Doc. Gražina Janulytė - Bernotienė

KAUNAS, 2015

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS
STATYBOS IR ARCHITEKTŪROS FAKULTETAS
ARCHITEKTŪROS IR URBANISTIKOS KATEDRA

TVIRTINU

Katedros vedėjas

Doc. dr. Kęstutis Zaleckis

2015-05-18

ĮVAIRIŲ TAUTŲ IR BENDRUOMENIŲ KULTŪROS CENTRO
PROJEKTAVIMO PRINCIPAI

Baigiamasis magistro projektas
Studijų programos pavadinimas (kodas M000M168)

Vadovas

Doc. Gražina Janulytė - Bernotienė

2015-05-18

Recenzentas

Doc. Gintaras Prikockis

2015-05-18

Projektą atliko

Rūta Rudytė

2015-05-18

KAUNAS, 2015

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS
STATYBOS IR ARCHITEKTŪROS FAKULTETAS

(Fakultetas)

Rūta Rudytė

(Studento vardas, pavardė)

Magistro baigiamasis darbas , M00M168

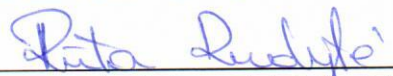
(Studijų programos pavadinimas, kodas)

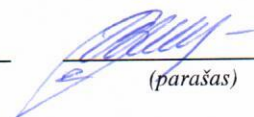
Baigiamojo projekto „Pavadinimas“
AKADEMINIO SAŽINGUMO DEKLARACIJA

20 15 m. Gegužės 18 d.
Kaunas

Patvirtinu, kad mano **Rūta Rudytė** baigiamasis projektas tema „**Įvairių tautų ir bendruomenių kultūros centro projektavimo principai**“ yra parašytas visiškai savarankiškai, o visi pateikti duomenys ar tyrimų rezultatai yra teisingi ir gauti sąžiningai. Šiame darbe nei viena dalis nėra plagijuota nuo jokių spausdintinių ar internetinių šaltinių, visos kitų šaltinių tiesioginės ir netiesioginės citatos nurodytos literatūros nuorodose. Įstatymų nenumatytų piniginių sumų už šį darbą niekam nesu mokėjęs.

Aš suprantu, kad išaiškėjus nesąžiningumo faktui, man bus taikomos nuobaudos, remiantis Kauno technologijos universitete galiojančia tvarka.

(vardą ir pavardę įrašyti ranka)

(parašas)

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS

STATYBOS IR ARCHITEKTŪROS FAKULTETAS
ARCHITEKTŪROS IR KRAŠTOTVARKOS KATEDRA

Magistro baigiamasis darbas

ĮVAIRIŲ TAUTŲ IR BENDRUOMENIŲ KULTŪROS CENTRO PROJEKTAVIMO PRINCIPAI

Rūta Rudytė

Baigiamajame architektūros magistro studijų programos darbe nagrinėti įvairių tautų ir bendruomenių kultūros centrų projektavimo principai.

Darbo metodika ir organizavimas. Darbas atliktas naudojant teorinius ir praktinius metodus ir vykdytas keturiais etapais – analitinės literatūros apžvalgos, empirinių tyrimų, eksperimentinio projekto bei baigiamojo darbo. Tekstinė ir grafinė darbo dalys atliktos naudojantis kompiuterinėmis programomis: AutoCAD 2014, Adope Photoshop CS6, Autodesk Revit architecture, Adobe Illustrator CS5, Artlantis Studio, Microsoft Word 2010.

Rezultatai. Analitine literatūros apžvalga, empiriniais tyrimais ir eksperimentiniu projektu patvirtintas įvairių tautų ir bendruomenių kultūros centrų projektavimo principų koncepcinis modelis. Tyrimų teorinė svarba – išsiaiškinta įvairių tautų ir bendruomenių kultūros centro samprata, suformuluotos, tokio tipo centrų projektavimo nuostatos ir principai. Praktinė reikšmė – sukurtas įvairių tautų ir bendruomenių kultūros centro esančio Kauno miesto centrinėje dalyje eksperimentinis projektas.

Apimtis. Tekstinė dalis – 64 puslapiai; grafinė dalis – 16 planšetų (formatas 70x100cm); maketai – situacijos maketas M 1:1000 ir sklypo maketas M 1: 200

Reikšminiai žodžiai (iki 8 žodžių): bendruomenės, tautos, kultūra, kultūros centras, bendruomeniškumas, socialinis gyvybingumas

KAUNAS UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FACULTY OF CIVIL ENGINEERING AND ARCHITECTURE

DEPARTMENT OF ARCHITECTURE AND LANDSCAPE

Master final work

PRINCIPLES OF DESIGNING CULTURAL CENTRE FOR DIFFERENT NATIONS AND COMMUNITIES

Rūta Rudytė

In final master work principles of designing cultural centre for different nations and communities were analyzed.

The aim of work was to carry out analytical analysis of literature about principles of designing cultural centers for people from different nations or communities. The aim is to create hypothetical model according to these analyses in order to accomplish the programme of empirical researches and to confirm the conceptual model. Final master project has a theoretical and practical importance.

The programme of empirical researches was implemented using these methods: sociological research, analysis of selected same or similar type of buildings in Lithuania and Europe.

The object of experimental project is independent building in Kaunas city Newtown area. Conceptual solutions is to make building eco friendly as an improvement that everything and everyone is worth to live in harmony with environment

Keywords (up to 8 words): Communities, cultural centre, multicultural centre, social life.

RECENZIIJA

TURINYS

ĮVADAS	9
1. KULTŪROS CENTRŲ KŪRIMO TEORINIŲ IR PRAKTINIŲ KLAUSIMŲ ANALIZĖ	12
1.1 Daugiakultūrinio centro samprata.....	12
1.2 Kultūros centro projektavimo teoriniai klausimai ir projektavimo teisinis reglamentavimas	13
1.2.1 Daugiakultūrinių centrų pastatų vieta miesto struktūroje	13
1.2.2 Daugiakultūrinių centrų pastatų architektūros raiška ir erdvinis komponavimas.....	14
1.2.3 Daugiakultūrinių centrų funkcinio zonavimo ypatumai	14
1.2.4 Daugiakultūrinių centrų projektavimo principų teisinis reglamentavimas.....	16
1.3. Įvairių tautų ir bendruomenių kultūros centrų projektavimo praktinė patirtis.....	18
1.4 Įvairių tautų ir bendruomenių kultūros centrų projektavimo problemos ir jų sprendimo hipotezė.....	19
2. ĮVAIRIŲ TAUTŲ IR BENDRUOMENIŲ KULTŪROS CENTRŲ EMPIRINIAI TYRIMAI	23
2.1. Empirinių tyrimų programa	23
2.2 Sociologinių tyrimų rezultatai	25
2.3. Įvairių tautų ir bendruomenių kultūros centrų projektavimo principų kompleksinių tyrimų rezultatai.....	32
2.3.1 Tiriamųjų užsienio objektų vertinimas	32
2.3.2 Tiriamųjų Lietuvos objektų vertinimas.....	37
2.4. Įvairių tautų ir bendruomenių kultūros centrų hipotetinių projektavimo principų tikslinimas ir koncepcinio modelio formulavimas.....	44
3. ĮVAIRIŲ TAUTŲ IR BENDRUOMENIŲ KULTŪROS CENTRO EKSPERIMENTINIS PROJEKTAS	46
3.1 Eksperimentinio projekto vietos parinkimo pagrindimas	46
3.2 Eksperimentinio projekto vietos ir gretimos aplinkos esamos būklės analizė.....	48
3.3 Multifunkcinio centro Karaliaus Mindaugo pr. 35, 37, Kaune koncepciniai sprendiniai ..	50
3.4 Multifunkcinio centro Karaliaus Mindaugo pr. 35, 37, Kaune sprendinių detalizacija.....	52
Tūriniai ir planiniai sprendiniai	52
3.5 Eksperimentinio projekto rezultatų vertinimas.....	55
IŠVADOS	56
SUMMARY	59
NAUDOTA LITERATŪRA.....	60
GRAFINĖS DALIES KOPIJOS.....	63
PRIEDAI.....	64

IVADAS

Magistro studijų tiriamojo projekto referatas ruošiamas tema: „Įvairių tautų ir bendruomenių kultūros centro projektavimo principai.“ Šiuolaikinis miestas tai socialiai gyvas, įvairus ir dinamiškai kintantis „organizmas“. Pasak Butkaus.S.T „Kultūra kaip sąvoka, o kultūrinės funkcijos, kaip konstrukcija, neatsiejamos nuo modernybės“, tačiau ko reikia, kad šiandiniame daugiakultūriniame mieste modernioji kultūra tarnautų darniai miesto kultūros plėtrai. Įvairių tautų bei bendruomenių veiklų sutelkimas į vieną kultūrinį objektą galėtų būti atsakymas į šį klausimą. Tačiau norint sukurti darniai įvairių tautų ir bendruomenių bei miesto sąveikai veikiantį multifunkcinį centrą būtina nustatyti esminius jo projektavimo principus.

Temos aktualumas

Pasaulyje jau seniai vartojamas daugiakultūriškumo terminas pradeda tapti aktuali ir Lietuvoje. Kylant didmiesčiams ir didėjant imigrantų kiekiui vis dažniau ryškėja asimiliacijos problema, kultūrinio išskirtinumo trūkumas, dėl visuomenės nesugebėjimo priimti „kitokių“ jos narių. Daugelis autorių teigia, jog individas gali būti pilnavertis visuomenės dalyvis tik tuomet, kai išsaugo savo išskirtinumą kultūrine, tradicijų, papročių, mentaliteto prasmėmis. Lietuva kol kas nepasižymi tolerancija kitų kultūrų atstovams, o tai kenkia ne tik bendram socialiniam šalies klimatui, bet ir miestų, kaip aktyvių socialinių ir urbanistinių erdvių mechanizmui. Ne tik kitų kultūrų, bet ir mūsų šalyje veikiančios bendruomenės nėra pilnavertės valstybės gyvenimo dalyvės. Dažniausiai jos neturi pastovių susibūrimo centrų, kas užtikrina bendruomenių veiklos epizodiškumą, o tuo atveju, kai bendruomenė turi pastovią vietą vykdomai veiklai, ji dažniausiai parenkama atsitiktinai, yra urbanistiškai nepagrįstoje ir architektūriškai nepatraukloje vietoje. Visa tai veda prie išvados, jog įvairios tautos ir bendruomenės turi būti integruojamos į miesto kultūrinį gyvenimą su tikslu dalintis ir pažinti. Tam tikslui būtina projektuoti kultūrinius centrus, padėsiančius ne tik įsitvirtinti daugiakultūriškumui, bet ir formuosiančius gyvas ir socialiai bei kultūriškai aktyvias miesto erdves.

Darbo tikslas

Suformuluoti įvairių tautų ir bendruomenių kultūros centro projektavimo principines nuostatas.

Darbo uždaviniai:

- Išanalizavus sukaupią teorinę medžiagą, išsiaiškinti ir apibrėžti sąvoką „Įvairių tautų ir bendruomenių kultūros centras“ ;
- Išanalizavus ir įvertinus Lietuvos ir užsienio teoretikų mokslinius darbus, bei monografijas nustatyti aktualiausias teorines kultūros centrų projektavimo problemas.

- Pasitelkus pasaulio bei Lietuvos kultūros centrų pavyzdžius, nustatyti aktualiausias praktines tokio tipo centrų projektavimo problemas;
- Parengti įvairių tautų ir bendruomenių kultūros centro projektavimo problemų sprendimo hipotezę.
- Atlikti sociologinius ir kompleksinius tyrimus susijusius su įvairių tautų ir bendruomenių centro projektavimo principais
- Sudaryti įvairių tautų ir bendruomenių kultūros centro projektavimo koncepcinį modelį ir jį patikrinti eksperimentinio projekto metu
- Pateikti išvadas, atspindinčias įvairių tautų ir bendruomenių kultūros centro projektavimo galimybes.

Darbo metodai ir struktūra.

Magistro tiriamąjį projektą sudaro medžiagos kaupimo bei analizės dalis, empiriniai tyrimai, eksperimentinis projektas ir darbo išvados - tekstinė dalis (64 puslapiai) ir grafinė dalis (16 planšetų)

Įvairių tautų ir bendruomenių kultūros centro projektavimo klausimai buvo nagrinėti analizuojant sukaupą teorinę medžiagą. Pagrindinė literatūra parinkta iš specializuotų bibliotekų- tai architektūros teorijos knygos, monografijos. Periodinės spaudos straipsniuose, moksliniuose darbuose, bei disertacijose konkrečiai tema nagrinėjama retai. Todėl buvo pasirinktas principas peržiūrėti darbus, susijusius su tautiškumo, kultūros , daugiakultūriškumo temų nagrinėjimu, taip pat kultūros centrų projektavimu. Užsienio kultūros centrų pavyzdžiai buvo rasti naudojantis ne tik specializuotomis bibliotekomis, tačiau ir internetinėmis prieigomis, bei užsienio architektūros žurnalais. Remiantis visais šiais šaltiniais atliekama palyginamoji, aprašomoji bei grafinė pavyzdžių analizė, apibendrinama teorinė medžiaga ir suformuluojama įvairių tautų ir bendruomenių kultūros centro projektavimo problemų sprendimo hipotezė, kuri bus patikslinta atlikus empirinius tyrimus.

Empirinių tyrimų metu buvo fiksuota esama kultūros centrų situacija pasirinktuose Lietuvos miestuose. Naudoti šie empirinių tyrimų metodai: apklausa bei stebėjimas vietoje.

- Sociologinės apklausa: visuomenės apklausa anketomis; specialistų apklausa anketomis.
- Tyrimai vietoje. Jų metu atliekamas stebėjimas, apimantis fotofiksaciją, tiriamų objektų bei jų aplinkos, savybių registraciją, duomenų rinkimą, bei analizę.
- Duomenų analizės metodai: lyginamoji, grafinė ir aprašomoji analizė.

Pagal atrankos kriterijus išrinkti šiuose miestuose esantys architektūriniai objektai buvo tiriami fotofiksacijos metodu, objektų bei jų aplinkos savybių registracija bei analize. Atlikta antrinių šaltinių (užsienio pavyzdžių) analizė. Anketinės apklausos pagalba išsiaiškinta specialistų bei visuomenės nuomonė apie įvairių tautų ir bendruomenių kultūros centrų projektavimo problemas ir galimybes. Remiantis atliktų tyrimų duomenimis patikslintas hipotetinis modelis ir suformuluotas koncepcinis modelis.

Eksperimentinio projekto etapo metu remiantis empiriniais tyrimais ir koncepciniu modeliu palyginamosios analizės metodu, porinio palyginimo metodu bei artumo idealiam taškui metodu buvo atrinkta tinkamiausia eksperimentinio projekto projektavimo vietos alternatyva. Projektavimo metu remtasi teritorijų planavimą ir statybą reglamentuojančiais dokumentais ir parengtomis nuostatomis. Eksperimentiniu projektu patikrinta įvairių tautų ir bendruomenių kultūros centrų projektavimo galimybių koncepcija ir parengtos jos taikymo nuostatos.

1. KULTŪROS CENTRŲ KŪRIMO TEORINIŲ IR PRAKTINIŲ KLAUSIMŲ ANALIZĖ

1.1 Daugiakultūrinio centro samprata

Išsiaiškinus kultūros centro bei daugiakultūriškumo sampratas aišku, kad daugiakultūrinis centras negali tenkinti mono funkcijos dėl būtinybės vienoje vietoje sutelkti ne tik skirtingas tautas ir bendruomenes, bet ir jų vykdomas skirtingas funkcijas „įdarbinti“ į vieną sklandžiai veikiančią mechanizmą, padedantį pažinti ir skatinantį kultūrų įvairovę, kaip socialinio aktyvumo garantą. Taigi tokius centrus galima priskirti visuomeniniams daugiafunkciniams pastatams. Juose koncentruojamos skirtingos funkcijos, tokiu būdu sukuriama universalūs, nors tipologiškai ir sudėtingi, statiniai ar jų kompleksas. Čia turėtų būti sutelkiamas platus paslaugų spektras su galimybe laisvai transformuoti erdves jas pritaikant įvairioms veiklos sritims. Bendrai visuomeniniai daugiafunkciniai pastatai klasifikuojami pagal paskirtį į:

vandens parkus, sporto ir sveikatingumo centrus, komercijos ir pramogų centrus, komercijos ir parodų centrus, mišrios funkcijos pastatus. Taigi nagrinėjama konkrečiu atveju būtų tikslinga analizuoti mišrių funkcijų pastatų tipologiją. Atlikus teorinę temos analizę išryškėjo galimi kultūrinių centrų tipai. (1 lentelė)

1 lentelė. Kultūrinių centrų tipologijos ir funkcijų ryšys. Sudaryta autorės.

Centro tipas	Reikalingos/galimos funkcijos
Multikultūriniai centrai prie mokymo įstaigų	Edukacinė/švietimo
	Bendravimo/kultūrinio dalijimosi
	Ekspozicinė
	Kūrybinė
	Integravimo
Kultūriniai centrai orientuoti į etnines grupes	Bendravimo
	Ekspozicinė/memorialinė
	Religinė
	Edukacinė
	Komercinė
Bendruomenių centrai (nepriklausomi nuo etninės grupės)	Administracinė
	Bendravimo
	Edukacinė
	Kūrybinė
	Dalyvavimo savivaldoje
Darbinių ryšių siejamų bendruomenių kultūros centrai	Administracinė
	Bendravimo
	Edukacinė
	Dalyvavimo savivaldoje
	Ekspozicinė
Laisvalaikio ir pomėgių siejamų bendruomenių kultūros centrai/ socialinio pobūdžio bendruomenių kultūros centrai/subkultūrų kultūriniai centrai	Bendravimo
	Edukacinė
	Ekspozicinė
	Komercinė
	Kūrybinė
	Integracinė

Religinių bendruomenių centrai	Religinė
	Bendravimo
	Ekspozicinė
	Kūrybinė
	Edukacinė

Kiekviena bendruomenė, grupė, tauta - skirtingas darinys, taigi jų poreikiai taip pat gali skirtis kardinaliai. Galima teoriškai numatyti kokios funkcijos galėtų būti reikalingos skirtingų tipų pastatams.

1.2 Kultūros centro projektavimo teoriniai klausimai ir projektavimo teisinis reglamentavimas

1.2.1 Daugikultūrinių centrų pastatų vieta miesto struktūroje

Mišrios funkcijos kultūriniais centrams ypatingai svarbu tinkamai parinkti projektavimo vietą miesto struktūroje. Teisingas sprendimas gali būti garantas sėkmingo centro gyvavimui ir įnešti svarbų indėlį į viso miesto aktyvų kultūrinį gyvenimą. (Pastatų tipologija., Vilnius 2011) Pagrindiniai reikalavimai keliami visuomeninio daugiafunkcinio pastato sklypui yra šie:

- Teritorija turi būti gerai matomoje vietoje, greta esminių miesto gatvių ir kelių.
- Objektas turėtų būti tokioje vietoje, kur būtų patogiai pasiekiamas ne tik iš miesto centro ar gyvenamųjų rajonų, bet ir iš periferijos atvykstantiems interesantams ar turistams, galimai atvykstantiems autobusais. Tačiau tuo pačiu reikia įvertinti, kad triukšmingos objekto zonos turi būti numatomos, kuo atokiau nuo gyvenamųjų pastatų, siekiant apsaugoti gyventojus nuo nepageidaujamų nepatogumų. Tai svarbu žinoti atliekant pastatų zonavimą, parenkant vietas triukšmingiems vėdinimo įrenginiams, elektros pastotėms, automobilių aikštelėms.
- Statomo objekto sklypo plotas turi būti didelis, kad tilptų lankytojų automobiliai, būtų galima racionaliai organizuoti techninio aptarnaujančio transporto judėjimą, bei skirti reprezentacines sklypo zonas;
- Santykis su gamtine aplinka nėra pagrindinis veiksnys, tačiau esant galimybei, visuomet naudinga išnaudoti natūralios gamtos elementus organizuojant įvairius renginius šalia projektuojamo objekto arba kuriant aktyvias bendravimo erdves.

(Internetinė prieiga: http://archrecord.construction.com/projects/building_types_study/, Pastatų tipologija., Vilnius 2011)

1.2.2 Daugiakultūrinių centrų pastatų architektūros raiška ir erdvinis komponavimas.

Tokio tipo pastatai gali atrodyti įvairiai – nuo projektavimo niuanso principu iki visiško kontrasto su aplinka, taip išreiškiant kultūrinę idėją. Tačiau literatūroje randami tokie komponavimo pasiūlymai, rekomendacijos:

- Projektuojamas pastatas gali būti monumentalios raiškos, su galimybe didelėse erdvėse laisvai išdėstyti reikiamos paskirties patalpas ir sujungti jas įvairiomis jungtimis-kiemeliais, alėjomis, pasažais, perėjimais;
- Keli dideli pastatai gali būti grupuojami pagal atskiras tipologines grupes ir susiejami bendrosiomis zonomis;
- Galimybė projektuoti miestą mieste. Tai atskirai miesto teritorijoje stovintis savarankiškos architektūrinės kompozicijos pastatų miestelis, turintis savo infrastruktūrą su joje išdėstyta įvairių skirtingų funkcijų pastatais arba jų grupėmis. Tokia forma būdinga didelio apgyvendinimo tankumo teritorijoms.
- Galimi konversijų atvejai. Daugelis dabar neveikiančių, apleistų fabrikų ir gamyklų buvo pastatyti itin išraiškingose gamtinėse teritorijose, esančiose arti miesto centro. Taigi tokias aplinkybes galima puikiai išnaudoti įrengiant nagrinėjamo tipo objektus. (АРХИТЕКТУРНОЕ ПРОЕКТИРОВАНИЕ ОБЩЕСТВЕННЫХ ЗДАНИЙ И СООРУЖЕНИЙ. - Москва стройиздат. – Москва 1985., Pastatų tipologija, Vilnius 2011)

1.2.3 Daugiakultūrinių centrų funkcinio zonavimo ypatumai

Dėl šio tipo pastatų funkcinio universalumo architektūros ir konstrukcijų sprendimai turi būti labai lankstūs. Naudojamos konstrukcijos, leidžiančios nesudėtingu būdu perdengti didelius plotus. Projektuojant svarbu numatyti galimybę, esant poreikiui, lengvomis konstrukcijomis keisti vidaus erdvių išplanavimą. Patartina akcentuoti ir išryškinti pagrindinėms funkcijoms skirtus plotus. Esant ypatingiems funkciniams reikalavimams, kuriamos unikalios konstrukcijų sistemos: kupolai, klostės, vantinės konstrukcijos, tokiu būdu galima sudaryti dar daugiau transformavimo galimybių. (Pastatų tipologija, Vilnius 2011)

Vidinė pastato patalpų ir funkcijų organizavimo schema dažniausiai stipriai įtakojama aplinkos bei architektūrinės – planinės koncepcijos. Galimi tokie bendriniai sprendimai:

- Linijinė funkcijų organizavimo schema. Skirtingų funkcijų paskirties patalpos išdėstomos viena šalia kitos, formuojant menamas vidines gatveles bei pasažus, vedančius nuo vieno prie kito arba nukreipti į svarbiausias patalpas.
- Skirtingos paskirties patalpų grupės išdėstomos aplink vidinę aikštę ar kiemą . Centrinis įėjimas, tokiu atveju, nukreipia lankytojų srautus į paskirstančią erdvę iš kurios patogų pasiekti bet kurias kitas patalpas. Tokiu atveju aptarnaujantis pastato blokas dažniausiai gali būti numatomas priešingoje pastato pusėje.
- Mišrus planavimo tipas. Puikiai tinkantis multifunkciniams pastatams. Tokiu atveju komponuojamos skirtingų, kartais prieštarinių funkcijų patalpos. Norint tokias patalpas sujungti į bendrą sistemą, reikia taikyti efektyvias kompozicines priemones. Tokie pastatai dažniausiai panašėja į miestus po stog, kai gatvelės, pasažai ir praėjimai bei aikštės suformuoja „urbanistinę“ struktūrą, panašią į natūraliai susiklosčiusių istorinių miestų. (Architectural Standard - Ernst & Peter Neufert - Architects' Data)

Bendruoju atveju patalpos komponuojamos pagal lankytojų srautų paskirstymo principą: numatomi erdvūs vestibuliai iš kurių patenkama į pagrindines erdves. Šalia pagrindinių įėjimų gali būti numatomos komercinės paskirties patalpos, kuriose gali įsikurti veiklos, papildančios pastate numatytas pagrindines funkcijas. Pagrindinių funkcinių erdvių įėjimai turi dominuoti pastato vidaus kompozicijoje, jie turi būti aiškiai suvokiami, erdvės organizuojamos taip, kad žmonės tiesiausiai keliu patektų į tikslines patalpas. Objekto daugiafunkciškumas nulemiai racionaliausių projektavimo sprendimų paiešką. Tokiu būdu kelios, lygiavertę funkciją turinčios erdvės gali būti lengvai pasiekiamos, o jų išraiškos formos dominuodamos aplinkoje turi derėti menine prasme ir neužgožti viena kitos. Toks pastatas gali turėti ne vieną paskirstomąjį vestibulį, vidinių aikščių ir pasažų sistemą ar kitas netradicines erdvių organizavimo sistemas. (Pastatų tipologija., Vilnius 2011) Tačiau bet kokiame atveju siektina pritaikyti kuo originaliausias naujas organizavimo idėjas, užtikrinančias ne tik patogumą, bet ir įdomumo faktorių.

Pagalbinės patalpos išdėstomos taip, kad atsidurtų pastatų pakraščiuose, šalia atitvarinių sienų. Tai turėtų būti patogi privažiavimui vieta, kuri yra atokiau nuo lankytojų srautų. Ūkinis kiemas gali būti formuojamas kitoje pastato pusėje ir ši atskira erdvė pridengiama dekoratyvine tvorele ar želdynais. Jeigu urbanistiškai to padaryti neįmanoma, galima jį įrenginėti kompoziciškai paverčiant ažiūrine pastato sudedamąją dalį. (Architectural Standard - Ernst & Peter Neufert - Architects' Data)

Atskiros patalpos tokio tipo visuomeniniuose pastatuose planuojamos vadovaujantis reikalavimais, taikomais konkrečiai funkcijai skirtoms patalpoms.

1.2.4 Daugiakultūrinių centrų projektavimo principų teisinis reglamentavimas

Visame pasaulyje daugiakultūriškumo problema yra aktuali ir sprendžiama įvairiai. Lietuvos konstitucijoje taip pat numatoma jog: „Piliečių tautinės bendrijos savo tautinės kultūros reikalus, švietimą, labdarą, savitarpio pagalbą tvarko savarankiškai. Tautinėms bendrijoms valstybė teikia paramą.“ (45 straipsnis), o „Piliečiai, priklausantys tautinėms bendrijoms, turi teisę puoselėti savo kalbą, kultūrą ir papročius.“ (37 straipsnis). Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme viena iš nurodytų savivaldybių savarankiškųjų funkcijų yra „gyventojų bendrosios kultūros ugdymas ir etnokultūros puoselėjimas (dalyvavimas kultūros plėtros projektuose, muziejų, teatrų, kultūros centrų ir kitų kultūros įstaigų steigimas, reorganizavimas, pertvarkymas, likvidavimas ir jų veiklos priežiūra.“ (Lietuvos Respublikos Konstitucija įsigaliojo 1992 m. lapkričio 2 d.) Tai tik įrodo, jog daugiakultūriškumas turi būti skatinamas, kaip teigiamas visuomenės reiškinys.

Lietuvos Respublikos (toliau LR) kultūros centrų įstatyme nurodyta, kad savivaldybių kultūros centrai tai kultūros centrai, kurių teisinė forma yra biudžetinė įstaiga ar viešoji įstaiga ir kurių steigėjas yra savivaldybės taryba. Įstatymas numato, kad savivaldybių kultūros centrų teisinė forma gali būti biudžetinė arba viešoji įstaiga, kurios veiklą atitinkamai reguliuoja LR biudžetinių įstaigų įstatymas arba LR viešųjų įstaigų įstatymas. Savivaldybės kultūros centrų steigėjas yra savivaldybės taryba. LR kultūros centrų įstatymas griežtai nereguliuoja kultūros centrų veiklos pobūdžio ir organizavimo tvarkos. Tam, kad juridinis asmuo būtų pripažintas kultūros centru, pakanka atlikti ne mažiau kaip dvi funkcijas iš pateikiamo sąrašo (5 str. 5 d.):

- 1) sudaryti sąlygas etninės kultūros sklaidai, populiarinti senąsias kultūros tradicijas, papročius, laiduoti etninės kultūros perimamumą;
- 2) organizuoti mėgėjų meno kolektyvų, studijų, būrelių veiklą;
- 3) rūpintis mėgėjų meno kolektyvų parengimu ir dalyvavimu Dainų šventėse, vietiniuose, regioniniuose, respublikiniuose ir tarptautiniuose renginiuose;
- 4) organizuoti pramoginius, edukacinius ir kitus renginius;
- 5) organizuoti valstybinių švenčių, atmintinų datų, kalendorinių švenčių paminėjimą;
- 6) rūpintis vaikų ir jaunimo užimtumu, meniniu ugdymu;
- 7) kurti ir įprasinti šiuolaikines modernias meno veiklos formas;
- 8) organizuoti etninę kultūrą, mėgėjų meną populiarinančius renginius, tenkinti kitus bendruomenės kultūrinius poreikius;

9) sudaryti sąlygas profesionalaus meno sklaidai;

10) tenkinti sociokultūrinius bendruomenės poreikius.

Tam, kad juridinis asmuo būtų pripažįstamas kultūros centru, jis turi atitikti šias įstatyme numatytas sąlygas (5 str. 8 d.): 1) turi veiklai tinkamas patalpas ir darbo organizavimui reikiamas priemones; 2) turi atitinkamos kvalifikacijos kultūros ir meno darbuotojų; 3) sistemingai rengia veiklos planus ir juos įgyvendina. Reikia pastebėti, kad LR kultūros centrų įstatyme esanti nuostata, kad kultūros centru gali būti pripažįstamas tik tas juridinis asmuo, kuris, be kita ko, turi veiklai tinkamas patalpas, yra papildomai detalizuota Kultūros centrų akreditavimo tvarkos apraše. Ir tik patvirtina kultūros centro erdvės svarbą.

Kadangi daugiakultūrinis centras gali turėti daug įvairių funkcijų, įstatymais, statybos techniniais reglamentais, teisiniais aktais, higienos normomis reglamentuojami reikalavimai skirtingo tipo funkcijas atliekančioms patalpoms. Gaisrinės saugos reikalavimai lemia įvažiavimų ir įėjimų skaičių, funkcijų atskyrimą, judėjimo ir evakuacijos kelių pločius, durų kryptis ir pan. (Bedrosios gaisrinės saugos taisyklės). Vienas pagrindinių vadovų tokio centro projektavime tai Statybos techninis reglamentas STR 2.02.02:2004 „Visuomeninės paskirties statiniai“. Jis nurodo, jog visuomeninės paskirties pastatų, visuomeninės paskirties inžinerinių statinių, visuomeninės paskirties patalpų, įrengiamų šios ar kitokios paskirties pastatuose, projektai turi atitikti Statybos įstatymo reikalavimus, minimo reglamento ir kitų teisės aktų nustatytus reikalavimus, privalomųjų Statinio projekto rengimo dokumentų. Svarbu atkreipti dėmesį, jog visų visuomeninės paskirties statinių, patalpos turi būti pritaikyti žmonių su negalia reikmėms pagal STR 2.03.01:2001 nustatytus reikalavimus. Šiame reglamente taip pat numatomi bendrieji ir atskirų dalių reikalavimai projektuojamam visuomeniniam objektui.

Reglamentais normuojamas ir objekto išdėstymas sklype. Statiniai turi būti išdėstomi sklype taip, kad nebūtų pažeisti gretimų sklypų savininkų ar naudotojų teisėti interesai. Nustatomi šie mažiausi atstumai nuo statinių iki gretimų sklypo ribos bei kiti reikalavimai: visuomeninės paskirties statinių iki 8,5 m aukščio – ne mažesnis kaip 3,0 m. Aukštesniems visuomeninės paskirties statiniams šis atstumas didinamas 0,5 m kiekvienam papildomam statinio aukščio metrui. Atstumas iki žemės sklypo ribos nustatomas nuo kiekvienos skirtingą aukštį turinčios visuomeninės paskirties statinio dalies. Šis atstumas gali būti sumažintas, jei gautas gretimų sklypų savininko sutikimas raštu; statant naujus visuomeninės paskirties statinius turi būti išlaikomi gretimuose sklypuose esantiems ar statomiems pastatams atitinkamuose teisės aktuose tos paskirties pastatams nustatyti insoliacijos ir natūralaus apšvietimo reikalavimai. Rekonstruojant visuomeninės paskirties statinius gretimų sklypų pastatų insoliacija ir

natūralus apšvietimas negali pablogėti. (Lietuvos Respublikos statybos įstatymas., Visuomenių pastatų Gaisrinės saugos taisyklės., Statybos Techninis Reglamentas STR 2.02.02:2004 Visuomeninės paskirties statiniai)

1.3. Įvairių tautų ir bendruomenių kultūros centrų projektavimo praktinė patirtis

Atlikus Lietuvos kultūros centrų projektavimo pavyzdžių analizę išryškėja, jog tyrinėtuose objektuose dominuoja etninės kultūros išsaugojimo funkcija, taip pat svarbios kūrybinė, rekreacinė bei edukacinė funkcijos. Lietuviškuose centruose trūksta įvairovės, dauguma jų orientuoti tik į lietuvišką kultūrą bei tradicijų puoselėjimą. Daugiausiai tirtų pastatų buvo labai maži arba maži ir visi jie atstovauja savarankiškų pastatų grupei. Tačiau net tai neužtikrina architektūrinės raiškos kokybės. Sėkmingiausias kultūrinio centro pavyzdys tai Marijampolės centras, kurio architektūrinė raiška nors ir nuosaiki, tačiau darniai įsilieja į esamą aplinką, atrodo šiuolaikiškai, o vidinis funkcionalumas dera su išoriniu novatoriškumu. Skurdžiausiai atrodo vietiniai bendruomenių centrai. Tik viename iš nagrinėtų pavyzdžių bandoma organizuoti veikla erdvėje esančioje priešais centrą, kitur reprezentacinės erdvės nėra vystomos, kaip svarbus centro elementas. Taigi daugelis lietuviškųjų kultūros centrų, net lokalizuotų didžiųjų miestų istorinėse dalyse, nėra patrauklūs ir sudominantys, todėl ir negyvybingi miesto elementai. (Priedas NR.2)

Atlikus užsienio pavyzdžių analizę matoma, kad šie objektai daug inovatyvesni negu Lietuvos nagrinėti pavyzdžiai. Objektai pasižymi įvairove tiek funkcijų, tiek architektūrinės raiškos bei objektų tipų atžvilgiu. Nagrinėtuose pavyzdžiuose į šiuos kultūrinius objektus žiūrima kūrybiškiau, daugiau apleistų objektų panaudojimo pavyzdžių, kai destruktivi erdvė paverčiama kūrybine, ekspozicine bendravimo zona, aktyviu centru traukiančiu įvairių bendruomenių atstovus. Užsienyje daug dažnesnė patirtis, kuriant vietinių bendruomenių, jaunimo centrus, juose koncentruojant daugiau ir įvairesnių funkcijų. Taip patenkinami platesnio individų ir grupių rato poreikiai ir centrai tampa aktyviais traukos objektais. Nagrinėtuose pavyzdžiuose funkcijų gausu, atsiranda netgi gyvenamoji bei religinė funkcijos. Užsienio objektuose daugiau galimybių transformuoti erdves, atliekant architektūrinius sprendimus užtikrinančius tolimesnį naudojimosi universalumą. Ypatingai daug dėmesio skiriama reprezentacinėms pastato erdvėms, pėsčiųjų ir transporto srautai išskirstomi stengiantis prioritetą suteikti pėstiesiems. Tai įgyvendinama pasitelkiant inovatyvius būdus ir technologijas. Nevengiama drąsiai eksperimentuoti su formomis bei medžiagomis, naudojama

daug novatoriškų sprendimų, atsižvelgiama į šių dienų aktualijas, ekologinius klausimus. (Priedas NR.2)

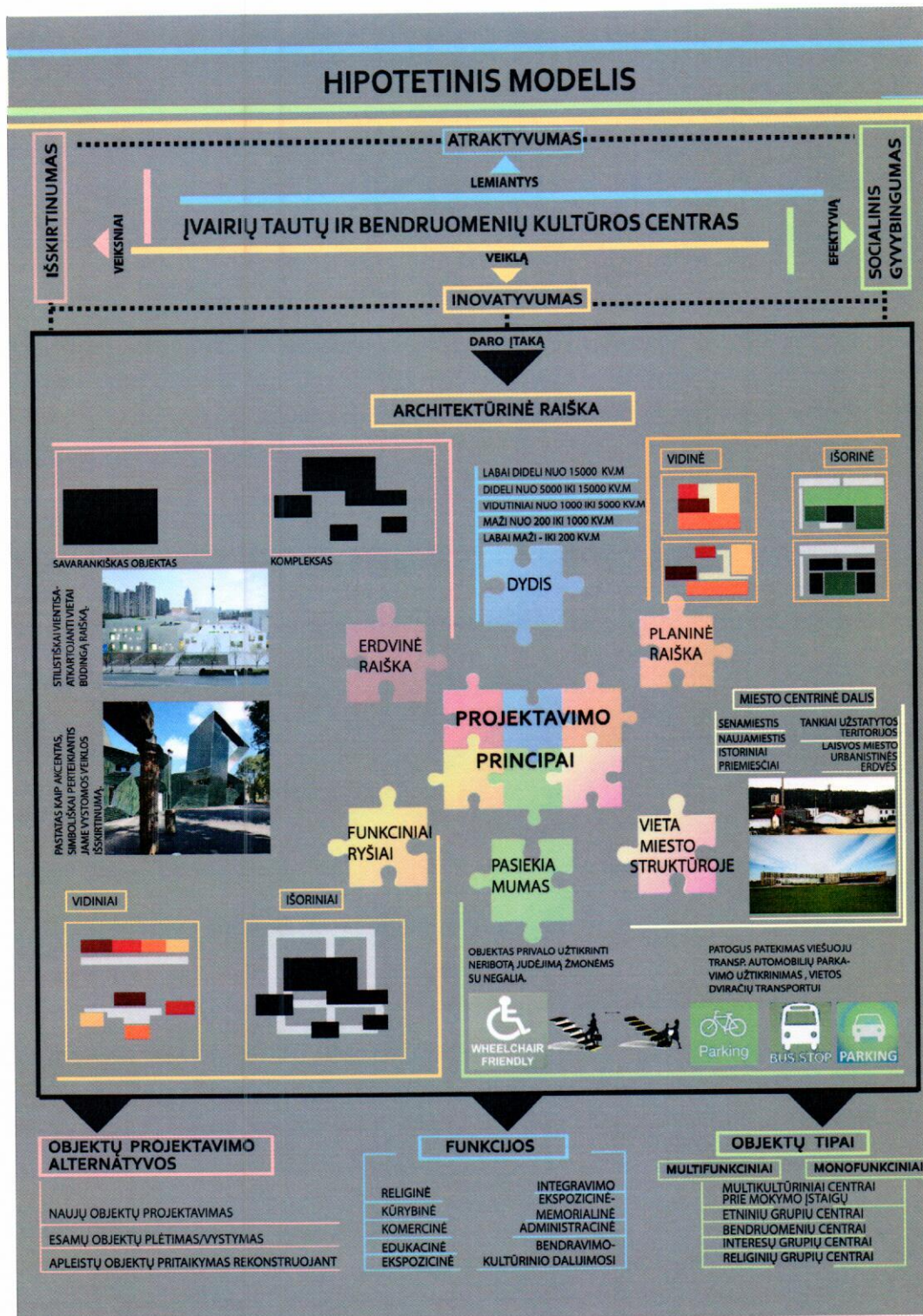
1.4 Įvairių tautų ir bendruomenių kultūros centrų projektavimo problemos ir jų sprendimo hipotezė

Teorinė nagrinėjamos temos problematika.

- Trūksta aiškaus savokų apibrėžimo. Tai, ką vadiname tauta, bendruomene, kultūra, yra nagrinėjama gan plačiai daugelio autorių darbuose, tačiau trūksta tikslesnio jų sąveikos arba kultūrinio centro sąvokos apibrėžimo.
- Teorinės informacijos apibūdinančios kultūrinių centrų tipologiją trūkumas.

Praktinės problemos ir jų sprendimo būdai.

- Augant miestams ir dinamiškai keičiantis jų socialinei bei kultūrinei, etninei aplinkai, miesto erdvėje randasi vis daugiau ir įvairesnių grupių, bendruomenių ir netgi tautų, tačiau jų turimas kultūrinis potencialas, savitas ir turtingas vidinis bei išorinis pasauliai yra ne tik neskatinami, bet dažnai ignoruojami ar net engiami. Taip yra dėl informacijos stokos arba jos nebuvimo.
- Erdvių, tinkamų įvairių tautų ir bendruomenių veiklai trūkumas. Trūksta erdvių, kuriose įvairios grupės galėtų ne tik bendrauti ir dalintis, kurti, priimti sprendimus savo uždame rate, bet ir dalintis tuo su visuomene taip įnešdami į miesto kultūrinį gyvenimą daugiau dinamikos ir įvairovės.
- Esami objektai, skirti kultūrinių centrų reikmėms dažnai yra skurdžios architektūrinės raiškos. Nepatrauklus objektas negali tapti traukos centru ir įtraukti į kultūrinę veiklą visuomenės. Iš to seka, jog neišnaudodamas įvairaus kultūrinio potencialo miestas tampa nykus ir įprastas.
- Esami kultūriniai centrai dažnai neturi patogaus susisiekiimo su platesne miesto teritorija. Netinkama lokalizacija miesto struktūroje taip pat sąlygoja pasyvų centro egzistavimą, vietoj aktyvaus veikimo kultūrinėje miesto sistemoje. Dažniausiai smulkūs kultūriniai centrai padrikai lokalizuoti miesto teritorijoje neturi pakankamai atraktyvumo galimybių, skatinančių domėjimąsi kitomis kultūromis.
- Esamiems kultūriniais objektams trūksta inovatyvumo ir socialinio gyvbingumo. Objektų sklypai išnaudojami infrastruktūros reikmėms, nesukuriant patrauklių reprezentacinių erdvių, patrauklių ne tik centrų rezidentams, bet ir miestiečiams.

Pav.1 .Hipotetinis modelis. Sudaryta autorės.

Remiantis teorine bei praktine išanalizuotos temos problematika, suformuluotos įvairių tautų ir bendruomenių kultūros centro projektavimo hipotetinės nuostatos:

-Kintančioje miesto kultūrinėje bei socialinėje aplinkoje atsirandančios grupės ir bendruomenės turi turėti galimybę realizuoti savo kultūrinius poreikius ir savo kultūrine patirtimi dalintis su visuomene. Tam tikslui paranku projektuoti daugiafunkcinius kultūros centrus. Tokie centrai taptų saugiomis ir įkvepiančiomis vietomis, padėsiančiomis skleisti daugiakultūriškumui miesto aplinkoje.

- Daugiakultūriškumo skatinimui tikslinga projektuoti sutelktų funkcijų – centrus, kurie talpindami daugiau funkcijų pritrauktų daugiau interesantų ir aktyviau įsiliėtų į miesto kultūrinį gyvenimą. Tokie kultūriniai centrai gali būti skirtomi į šiuos tipus: **multifunkcinius** bei **monofunkcinius** centrus. Šie į smulkesnius tipus: multifunkciniai - multikultūriniai centrai prie mokymo įstaigų, etninių grupių centrai, bendruomenių centrai, religinių grupių centrai, monofunkciniai – religinių grupių centrai, multikultūriniai centrai prie mokymo įstaigų.

- Projektuojant tokio tipo objektą didelis dėmesys turi būti skiriamas architektūrinei raiškai bendrąja prasme: turi būti atsižvelgta į svarbiausius ją formuojančius veiksnius – **derinimo su aplinka principus, erdvinę raišką** (pastatas kaip savarankiškas objektas, pastatas kaip kompleksas, pastatas kaip akcentiniis statinys, pastatas neutralus užstatymui savo forma ir raiška), **planinę raišką, dydį, funkcinius ryšius** (vidinius –išorinius), **pasiekiamumą ir vietą miesto struktūroje.**(5 pav.)

- Racionaliausia vieta tokio tipo objekto projektavimui – miesto centrinė dalis (senamiestis, naujamiestis, istoriniai priemiesčiai), kurioje koncentruota daugiausiai įvairių funkcijų, o tuo pačiu ir visuomenės interesų. Lokalizuojant objektą šioje miesto dalyje būtina, pasitelkiant **inovatyvias projektavimo priemones**, sukurti vieną iš miesto kultūrinių traukos centrų. Šis objektas turi būti patrauklus ne tik jo rezidentams, bet ir likusiai visuomenės daliai.

-Būtina užtikrinti, kad objektas išplanuotas funkciškai racionaliai. Siekiant sukurti traukos centrą svarbu suformuoti patrauklią **reprezentacinę erdvę** greta objekto ar integruotą į patį centrą, kuri taptų socialiai gyva miesto zona. Būtina išspręsti automobilių parkavimo problemą, rekomenduotina inovatyviai, ieškant būdų, kaip organizuoti auto srautus, kad

infrastruktūros funkcija netaptų dominuojančia. Vidiniai funkciniai ryšiai turi būti išspręsti racionaliai – dominuojanti funkcija turi būti pasiekama lengviausiai ir greičiausiai. Funkcijos turi turėti loginę seką: svarbiausias funkcijas tolygia tvarka keičia mažiau svarbios. Projektuojant įvedamii ryšiai užtikrinantys darnų funkcijų tarpusavio santykį, leidžiantį lankytojams judėti optimaliausia trajektorija.

- Būtina užtikrinti lankytojų su negalia saugumą bei patogumą. Remiantis normatyviniais dokumentais, projektuojant jiems privaloma sukurti galimybes dalyvauti centro veikloje laisvai ir nevaržomai. Taip pat rekomenduotina užtikrinti galimybę lankytojams atvykti ir saugoti centre alternatyvias transporto priemones.

- Pastato erdvinė raiška turi būti parenkama atlikus numatomos konkrečios projektavimo vietos urbanistinę bei architektūrinę analizę, tačiau visais atvejais privalu orientuotis į objektą, kuris atitiktų šių dienų projektavimo naujausias tendencijas, turėtų semantinę prasmę ir darniai derėtų numatomoje aplinkoje nepaisant to ar taptų jos akcentu ar neutraliai pritaptų.

2. ĮVAIRIŲ TAUTŲ IR BENDRUOMENIŲ KULTŪROS CENTRŲ EMPIRINIAI TYRIMAI

2.1. Empirinių tyrimų programa

Tyrimų tikslas

Remiantis empiriniais tyrimais, patikslinti hipotetinį modelį, bei sukurti koncepcinį įvairių tautų ir bendruomenių kultūros centro projektavimo principų modelį.

Siekiami sudaryti tyrimų programą, leidžiančią kuo tikslingiau atlikti tyrimus, bandant efektyviausiai nustatyti įvairių tautų ir bendruomenių kultūros centro projektavimo principus.

Norint pasiekti šį tikslą iškeliami tokie **uždaviniai**:

- Suformuluoti nuostatas, parodančias kokiais pagrindiniais projektavimo principais remiantis galima suprojektuoti aukštos vertės ir kokybės kultūros centrą
- Apibrėžti svarbiausias tokio tipo objektui būdingas funkcijas ir jų sąsajas su architektūrine bei urbanistine raiška
- Išskirti galimus projektuojamo objekto tipus bei projektavimo alternatyvas.
- Apibrėžti projektavimo principų sudėtines dalis ir jų tarpusavio santykį, užtikrinantį kokybiško objekto projektavimą
- Pasirinkti tinkamą metodiką tyrimų programos įgyvendinimui;
- Patvirtinti ar paneigti darbinėje tyrimų hipotezėje iškeltus klausimus ir atkreipti dėmesį į tyrimų metu iškilusias naujas problemas;
- Gautus tyrimų duomenis panaudoti kuriant įvairių tautų ir bendruomenių kultūros centro projektavimo principų galimybių koncepcinį modelį;
- Pateikti išvadas, kuriose būtų apibrėžiamas įvairių tautų ir bendruomenių kultūros centro projektavimo principų taikymas.

Tyrimo objektas.

Tyrimo objektas – įvairių tautų ir bendruomenių kultūros centrai darantys didelę įtaką visuomenės daugiakultūriškumo bei miesto kultūrinio gyvubingumo skatinimui. Norint gauti svarius tyrimo rezultatus, buvo lyginami kultūros centrai esantys ne tik Lietuvos, bet ir užsienio miestuose. Objektai analizuoti remiantis ne tik tyrimais vietoje, tačiau ir antriniais šaltiniais.

Atranka buvo vykdoma, atsižvelgiant į šiuos kriterijus:

- **Objekto geografinė vieta** – siekiant įvairovės svarbu atrinkti objektus esančius skirtinguose miestuose bei šalyse.

- **Vieta miesto sistemos struktūroje** –vykdant objektų atranką siekiama išsirinkti objektus, kurie atspindėtų skirtingas miesto sistemos struktūros vietas, kuriose gali atsirasti tokio tipo objektas
- **Objekto tipas** – parenkami skirtingų bendruomenių ar grupių tiriami objektai
- **Objekto dydis**
- **Funkcijų įvairovė** – atrenkami objektai pasižymintys funkcijų įvairove ir skirtingumu.
- **Pasiekiamumas ir pritaikymas žmonėms su negalia**
- **Etninių ženklų atpažįstamumas architektūrinėje arba urbanistinėje raiškoje**
- **Erdvinė raiška** – objektą sudaro savarnakiškas pastatas ar pastatų kompleksas
- **Išskirtinumas ir inovatyvumas**

Tyrimų darbinė hipotezė.

Tyrimų hipotezė buvo suformuluota remiantis Tiriamojo darbo 1 metu sukurtu įvairių tautų ir bendruomenių kultūros centro projektavimo principų hipotetiniu modeliu. Tyrimų pagalba siekiama šį modelį patikrinti ir atsiradus poreikiui papildyti, bei suformuluoti įvairių tautų ir bendruomenių kultūros centro projektavimo principų koncepcinį modelį.

Atlikus tyrimus tikimasi patvirtinti arba paneigti šiuos hipotetinius teiginius:

1. Kintanti miesto socialinė bei kultūrinė aplinka su joje atsirandančiomis grupėmis ir bendruomenėmis įpareigoja sukurti joms skirtas draugiškas erdves, kurios padėtų integruotis į visuomenę, ją praturinti ir dalintis kultūriniais elementais.
2. Siekiant optimaliai kokybiško kultūrinio centro veikimo, dėl kultūrinių bei tautinių skirtumų tikslinga centrus skirstyti į monokultūrinius ir multikultūrinius.
3. Tiek monokultūriniai, tiek multikultūriniai centrai turėtų būti projektuojami juose sutelkiant kuo daugiau viena kitą papildančių funkcijų, tokiu būdu pritraukiant skirtingus interesantus ir tenkinant daug skirtingų poreikių. Taip kultūrinis centras bus nuolat aktyvus ir „gyvas“ bei aktyviai papildantis miesto kultūrinį gyvenimą.
4. Projektuojant tokį objektą svarbiausi šie kriterijai :
derinimo su aplinka principai, erdvinė raiška, planinę raišką, dydis, funkciniai ryšiai (vidiniai –išoriniai), pasiekiamumas ir vieta miesto struktūroje.
5. Racionaliausia vieta tokio tipo objekto projektavimui – miesto centrinė dalis (senamiestis, naujamiestis, istoriniai priemiesčiai). Didelė įvairių funkcijų ir

- visuomenės interesų sričių koncentracija, būtų naudinga kuriant vieną iš miesto kultūrinės traukos objektų.
6. Šis objektas turi būti patrauklus ne tik jo rezidentams, bet ir likusiai visuomenės daliai.
 7. Siekiant sukurti traukos centrą svarbu suformuoti patrauklią reprezentacinę erdvę greta objekto ar integruotą į patį centrą, kuri taptų socialiai gyva miesto zona.
 8. Pastatas turi būti ypač optimaliai pritaikytas žmonėms su negalia, siekiant užtikrinti visų bendruomenės narių sėkmingą įsitraukimą į kultūrinę veiklą.
 9. Būtina ieškoti inovatyvių sprendimų parkavimo problemai spręsti. Ši funkcija neturi dominuoti sklypo sprendiniuose.
 10. Pastato architektūrinė raiška turi atspindėti jame vykdomas funkcijas.
 11. Vykdamas funkcinį zonavimą, būtina jį atlikti racionaliai, sistemingai išdėstant zonas taip, kad svarbiausios būtų pasiekiamos per optimaliausiai trumpą laikotarpį.
 12. Prieš projektuojant būtina atlikti išsamią vietos urbanistinę bei architektūrinę analizę ir projektuojant orientuotis į inovatyvų objektą (unikalūs medžiagų, spalvų, formų ir tekstūrų sprendimai), turintį semantinę prasmę ir darniai derantį aplinkoje.

Tyrimų struktūra, programa ir metodika

Tyrimų programa susideda iš kultūrinių centrų **tyrimų vietoje** :

- fotofiksacijos;
- objektų ir jų gretimos aplinkos analizė;
- objektų savybių registracija;
- antrinių šaltinių analizė;

sociologinių tyrimų:

- visuomenės/bendruomenių/ tautų atstovų sociologinė apklausa anketomis;
- specialistų sociologinė apklausa anketomis

2.2 Sociologinių tyrimų rezultatai

Siekiant išsiaiškinti visuomenės bei specialistų nuomonę nagrinėjama tema, buvo pasirinktas sociologinis tyrimo metodas – anketinė apklausa. Atliekant tyrimą buvo suorganizuotos atskiros bendruomenių (priedas Nr.2) bei specialistų (priedas Nr.3) apklausos. Joms buvo paruoštos dvi skirtingos anketos. Tokiu būdu bendruomenėms ir specialistams buvo pateikiami iš esmės vienodi klausimai, tačiau anketoje skirtoje visuomenei klausimai supaprastinami, siekiant gauti kuo tikslesnius rezultatus ir išvengti inertiško anketos pildymo,

kai terminologija per sudėtinga ir sunkiai suvokiama eiliniam piliečiui. Specialistų anketa paruošta naudojant daugiau atvirų klausimų, tokiu būdu gaunama vertingesnė informacija, suteikiant galimybę išreikšti visiškai unikalią nuomonę. Tokiu būdu diferencijuojant anketas gauta informacija, nors ir sunkiau apdorojama statistiškai, teikia daugiau praktinės naudos.

Respondentų imtis ir jos sudarymas

Atliekant bendruomenių apklausą buvo stengtasi apimti kuo platesnę skalę respondentų, tokiu būdu tikslingiau atsispindėtų generalinė visuma – įvairių tautų atstovai. Respondentai buvo atrenkami anketa talpinant internetinėje statistikos svetainėje ir nuorodą persiunčiant bendruomenių atstovams. Į anketoje užduotus klausimus atsakė 55 įvairių bendruomenių atstovai.

Mažesnė respondentų imtis atliekant specialistų apklausą. – apklausti 38 respondentai. Ši respondentų grupė buvo parinkta tikslingai, joje jauni architektūros srities specialistai, bei projektavimo patirtį turintys profesionalai.

Tyrimų anketa

Sudarant anketą esminis reikalavimas buvo pateikti informaciją taip, kad ji būtų aiškiai suvokiama ir valdoma tiek visuomenės, tiek specialistų atstovams. Svarbus tikslas anketa skatinti respondentus nuoširdžiai atsakinėti ir įsitraukti į atsakinėjimą norint bendradarbiauti, o ne jausti prievartinę būtinybę užpildyti anketą.

Remiantis sociologų rekomendacijomis tikslinga anketą suskirstyti į dvi dalis: įvadinę ir pagrindinę. O šios, savo ruožtu tematiškai suskirstomos į smulkesniu pogrupius. Taigi įvadinėje dalyje pateikiama pagrindinė informacija apie tyrimą organizuojantį asmenį, apie tyrimų tikslus, apklausos vykdymą.. Pagrindinė dalis susideda iš šių dedamųjų:

- Socialiniai – demografiniai klausimai. Jais siekiama išsiaiškinti respondentų amžių, išsilavinimą ir lytį.
- Įvairių tautų ir bendruomenių kultūros centrai. Šioje dalyje buvo siekta išsiaiškinti, kaip respondentai suvokia sąvokas ir kas jų nuomone lemia sėkmingą tokio centro veiklą.
- Tiriamųjų objektų vertinimas. Pateikiami tiriamų objektų pavyzdžiai siekiant išsiaiškinti respondentų nuomonę apie jų patrauklumą ir tinkamumą.

- Sprendinių prielaidos. Siekiama išsiaiškinti kaip turėtų būti projektuojamas tokio tipo centras, kokios sąlygos jam turėtų būti keliamos.

Dažniausiai anketoje naudojami uždarieji klausimai, leidžiantys respondentui greičiau pasirinkti ir vėliau tiksliau ir greičiau susiteminti gautus atsakymus. Kai kur respondentams suteikiama galimybė papildyti klausimą pasirenkant galimybę kita ir įrašant savo atsakymo variantą – pusiau atviri klausimai, arba pateikiami atviri klausimai, kur respondentas gali savais žodžiais išreikšti nuomonę. (Kardelis. K. *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai*. Vadovėlis. Šiauliai, Lucilijus, 2007.)

Apklausiai trunkant ilgai, pradinis silpnesnis respondentų dėmesys stiprėja, o pabaigoje vėl silpnėja. (Valackienė. A. *Sociologinis tyrimas: metodologija ir atlikimo metodika*. Kaunas, Technologija, 2002.) Atsižvelgiant į tai anketos pradžioje pateikiami nesudėtingi klausimai, padedantys įsitraukti į apklausą, tuo tarpu viduryje pateikiami gausiai iliustruoti klausimai, padedantys respondentui neprarasti susidomėjimo.

Tyrimo eiga ir rezultatai

- Iškeliamos tyrimo problemos ir hipotezės;
- Pasirenkami tyrimo metodai;
- Numatoma generalinė visuma bei pasirenkama respondentų imtis;
- Atliekamas žvalgomasis tyrimas, koreguojama anketa;
- Vykdomas tyrimas;
- Apdorojami ir analizuojami rezultatai, parengiama ataskaita.

Žvalgomasis tyrimas truko tris dienas. Apklausus pirmuosius respondentus buvo pastebėta, kurie klausimai gali kelti keblumų, būti nepakankamai tikslūs. Atsižvelgiant į rezultatus anketa pakoreguota: patisklinti per sudėtingai suformuluoti klausimai, įrašomos pastabos.

Tiek specialistų, tiek visuomenės anketos buvo užpildytos kokybiškai, atsakant į visus klausimus, o atviruose ir pusiau atviruose klausimuose išsakant savo pastebėjimus, idėjas ir mintis bei vertingus komentarus.

Iš viso anketinėje apklausoje sudalyvavo 93 respondentai. (2 pav.)

SPECIALISTŲ APKLAUSA				RESPONDENTŲ IMTIS				BENDRUOMENIŲ APKLAUSA			
MOTERYS		VYRAI		MOTERYS		VYRAI					
18		20		33		22					
AMŽIUS				AMŽIUS							
<20m.	21-40m.	41-60m.	>61m.	<20m.	21-40m.	41-60m.	>61m.				
-	24	12	2	-	20	12	13				

2 pav. Respondentų imtis. Sudaryta autorės

Tiek specialistai, tiek bendruomenių atstovai buvo paprašyti apibūdinti terminus “tauta”, “bendruomenė”, “kultūra”, “kultūros centras”. Atvirų klausimų pagalba buvo išsiaiškinta, kad abi grupės neblogai skiria savokas ir supranta jų reikšmę bei glaudžias sąsajas. Tiriamąjį darbo pirmoji dalis paliko atvirą klausimą ar viename kultūros centre veiklą vystyti galėtų keletas skirtingų etninių bendruomenių. Taigi abi grupės į šį klausimą rinkosi atsakymą, jog toks multikultūrinio centro veikimas tikrai būtų įmanomas ir netgi padėtų spręsti nesutarimus tarp skirtingų etninių grupių (specialistai 68,4%, bendruomenės 54,5% atsakymų). (3 pav.)

Kaip manote ar viename kultūros centre veiklą vykdyti galėtų skirtingos etninės, tautinės, kultūrinės bendruomenės?		
68,4%	taip, galėtų ir tai padėtų spręsti galimą bendruomenių tarpusavio įtampą	45,5%
21,1%	taip, galėtų, tačiau kiekviena turėtų turėti atskiras zonas su reikiamom funkcijom	54,5%
5,3%	ne, negalėtų, kultūriniai bei socialiniai bendruomenių konfliktai neleistų tinkamai vykdyti kultūrinio centro veiklos	0%
5,3%	kita	0%

3 pav. Skirtingų bendruomenių veiklos vykdymo galimybės. Sudaryta autorės

Likusi dalis respondentų laikosi numonės, kad tokia veikla būtų galima, tačiau derėtų atskirti funkcinės skirtingų etninių, kultūrinių bendruomenių zonas. Daugiau negu pusė respondentų

Kaip manote ar Lietuvos mastu reikalingas centras vienijantis ne vieną, o keletą bendruomenių?		
36,8%	taip, Lietuvoje vis daugėja skirtingų bendruomenių, taigi toks centras jas vienyti ir didinti toleranciją	27,3%
36,8%	taip, Lietuvoje vis daugėja skirtingų bendruomenių, taigi toks centras jas vienyti ir didinti toleranciją ypač jei į jo veiklą būtų aktyviai įtraukiama visuomenė	63,6%
10,5%	ne, Lietuvoje multikultūriškumas nėra plačiai paplitęs reiškinys, taigi toks centras nebūtų tikslingai išnaudojamas	9,1%
15,8%	kita	0%

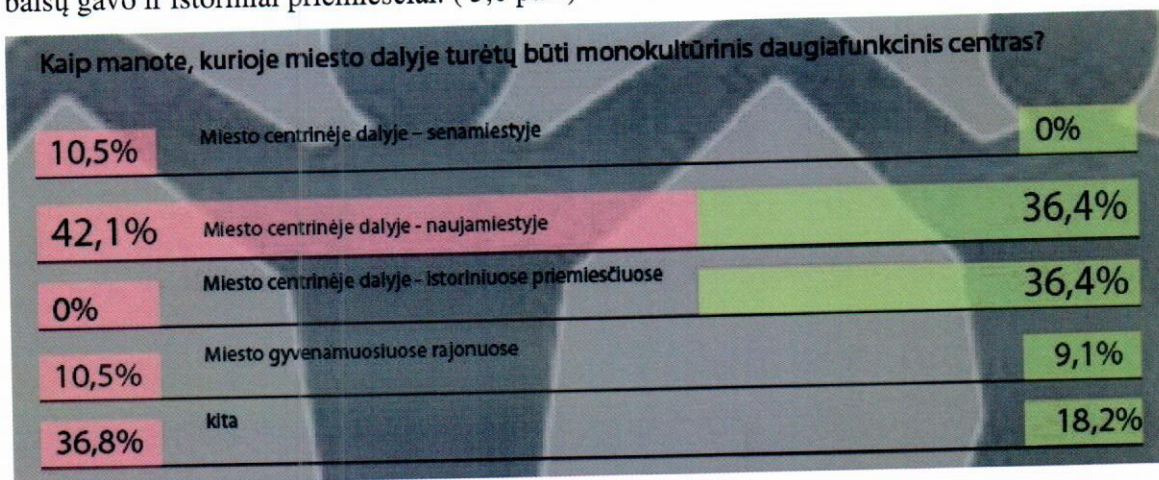
4 pav. Skirtingų bendruomenių veiklos vykdymo galimybės. Sudaryta autorės

sutiko su teiginiu, jog Lietuvoje vis sparčiau daugėja įvairių tautų atstovų ir toks centras būtinas jų integravimui, ypač tuo atveju, kai į jo veiklą aktyviai įtraukiama visuomenė.

(4 pav.)

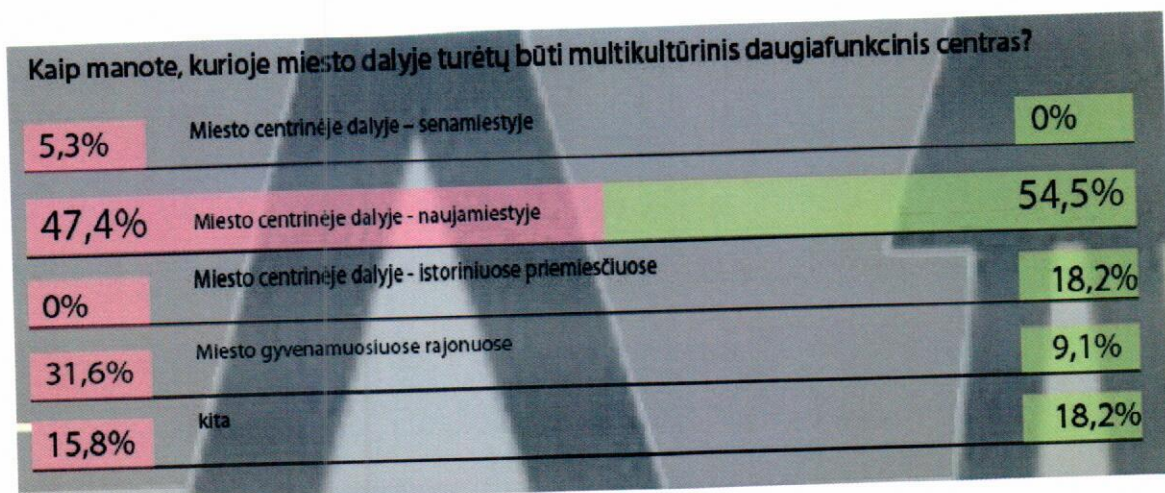
Tiek bendruomenės, tiek architektūros specialistai kultūros centrų, esančių Lietuvoje, architektūrinę raišką vertina kritiškai, įvardina kaip skurdžią ir niekuo neišskiriančią centrų bei nepatrauklią. Didžiausiais trūkumais specialistai įvardina necharakteringą architektūrinę raišką, neefektyvų funkcinį planavimą, nepritaikymą šiuolaikiniam gyvenimui ir naujoms technologijoms bei žinioms, viešųjų erdvių, kurios į centro veiklą trauktų ir visuomeninę trūkumą ir veiklos skurdumą.

Toks objektas svarbus viso miesto mastu, taigi svarbu, kurioje miesto dalyje jis veiktų tikslingiausiai. Daugiau negu 40% specialistų ir beveik tiek pat bendruomenės atstovų atsakė, jog monokultūrinis centras galėtų atsirasti naujamiestyje, tiek pat bendruomenių nuomonės balsų gavo ir istoriniai priemiesčiai. (5,6 pav.)

5 pav. Centro projektavimo vietų galimybės. Sudaryta autorės

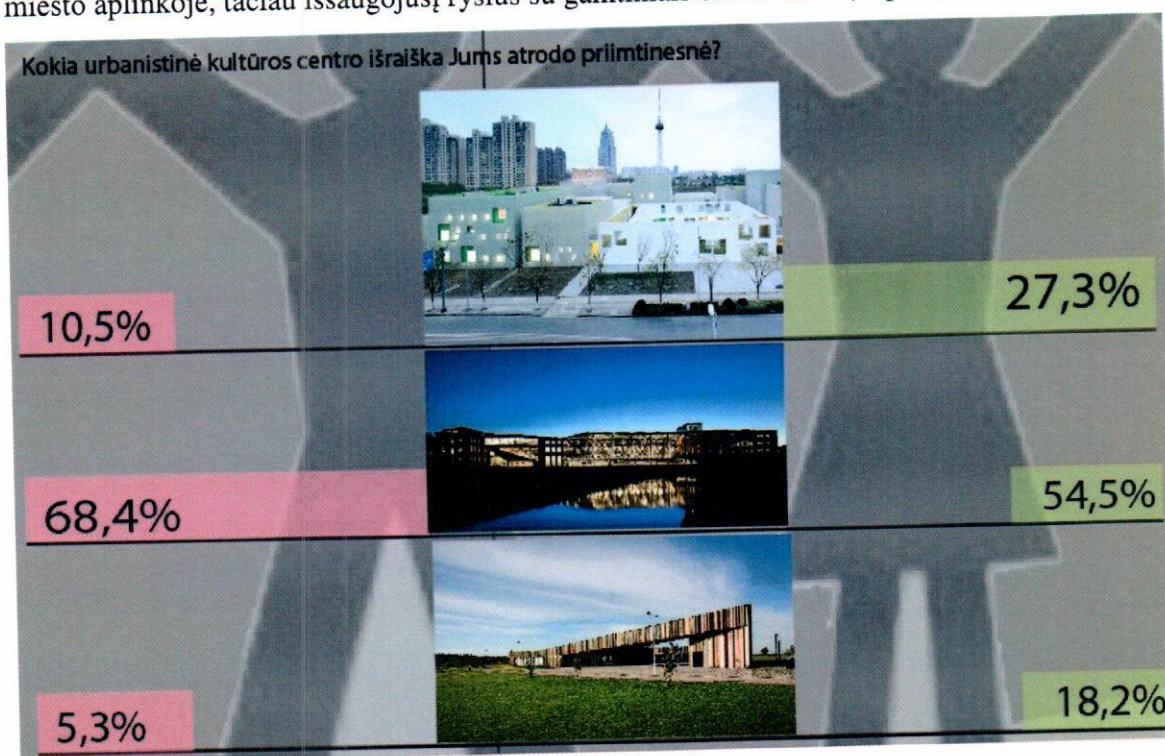
Respondentų teigimu tokio centro vietą, žinoma, ženkliai nulemia bendruomenių telkimosi vietos.

6 pav. Centro projektavimo vietų galimybės. Sudaryta autorės

Multikultūrinio centro vieta vienareikšmiškai visų respondentų buvo išrinkta – naujamiestis. (5,6 pav.)

Respondentų nuomonė sutapo ir dėl urbanistinės centro raiškos, beveik 70% specialistų ir daugiau negu 50% bendruomenių atstovų pasisakė už kulūrinį centrą, esantį urbanizuotoje miesto aplinkoje, tačiau išsaugojusį ryšius su gamtiniais elementais. (7 pav.)

7 pav. Centro urbanistinės raiškos galimybės. Sudaryta autorės

Atlikus apklausą paaiškėjo, kad respondantai Lietuvos masto kultūros centre nemato poreikio projektuoti gyvenamosios funkcijos patalpas, mažiau reikalingos jiems atrodo ir memorialinės bei religinės paskirties zonos, komercinė funkcija, kaip būdas gauti papildomų pajamų bendruomenių atstovams atrodo pakankamai patraukli ir reikalinga. (8 pav.)

Kaip manote kokios funkcijos turėtų būti kultūriniame centre?

SPECIALISTAI		BENDRUOMENĖS	
Kūrybinė	1	Kūrybinė	
Ekpozicinė	2	Etninės kultūros puoselėjimo	
Etninės kultūros puoselėjimo	3	Bendravimo	
Bendravimo	4	Edukacinė	
Edukacinė	5	Integravimo su visuomene	
Administracinė	6	Administracinė	
Integravimo su visuomene	7	Ekpozicinė	
Rekreacinė	8	Rekreacinė	
Memorialinė	9	Religinė	
Religinė	10	Komercinė	
Komercinė	11	Memorialinė	
Kita	12	Gyvenamoji	
Gyvenamoji	13	Kita	

8 pav. Centro veiklai reikalingos funkcijos. Sudaryta autorės

Svarbiausiomis funkcijomis specialistai įvardino etninės kultūros puoselėjimo, kūrybinę, edukacinę, bendravimo ir ekspozicinę, o bendruomenių atstovai kūrybinę, etninės kultūros puoselėjimo, bendravimo, Edukacinę ir integravimo su visuomene. Taigi šiuo aspektu nuomonės praktiškai visiškai sutapo. (

9pav.)

Kaip manote, kokios funkcijos svarbiausios kultūriniame centre?

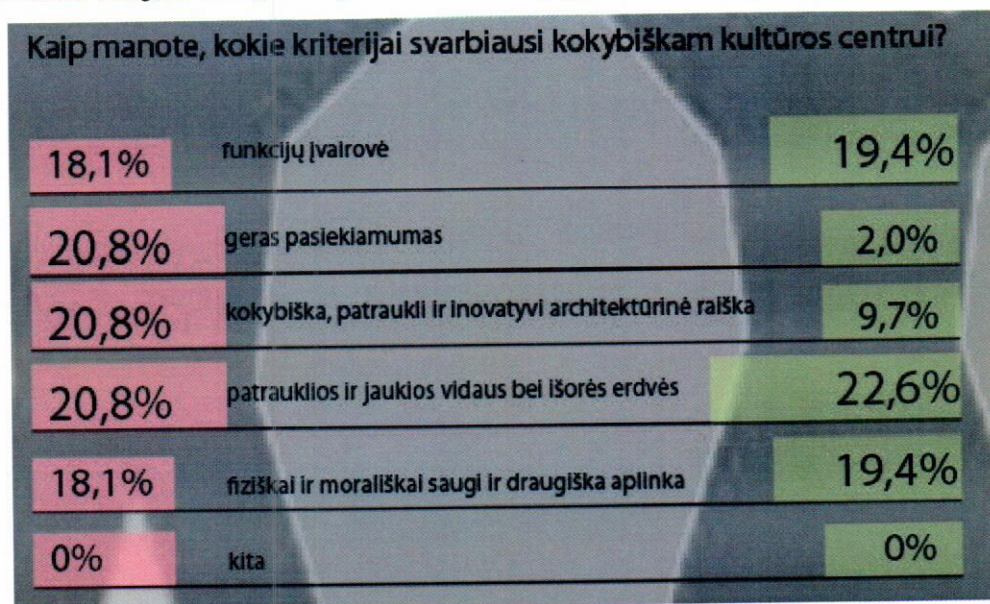
SPECIALISTAI		BENDRUOMENĖS	
Etninės kultūros puoselėjimo	1	Edukacinė	
Kūrybinė	2	Integravimo su visuomene	
Edukacinė	3	Bendravimo	
Bendravimo	4	Etninės kultūros puoselėjimo	
Ekpozicinė	5	Kūrybinė	
Integravimo su visuomene	6	Memorialinė	
Memorialinė	7	Ekpozicinė	
Administracinė	8	Administracinė	
Rekreacinė	9	Religinė	
Religinė	10	Komercinė	
Komercinė	11	Rekreacinė	
Gyvenamoji	12	Gyvenamoji	

9 pav. Centro veiklai svarbiausios funkcijos. Sudaryta autorės

Dauguma specialistų išreiškė nuomonę, jog Lietuvos mastu projektuojamas įvairių tautų ir bendruomenių kultūros centras, turėtų būti vidutinio dydžio – 1000-5000 kv.m.

Respondentai buvo paprašyti pasirinkti jų manymu svarbiausius kriterijus lemiančius sėkmingą kultūrinio centro veiklą. Specialistai išskyrė gerą pasiekiamumą, kokybišką,

patrauklią ir inovatyvią architektūrinę raišką, bei patrauklias ir jaukias vidaus ir išorės erdves. Tuo tarpu bendruomenių atstovams svarbiausia atrodo patrauklios ir jaukios erdvės, fiziškai ir morališkai saugi ir draugiška aplinka bei funkcijų įvairovė. (10 pav.)

10 pav. Svarbiausi kriterijai lemiantys efektyvią centro veiklą. Sudaryta autorės

Dauguma respondentų pasisakė už teiginį, kad tokio centro architektūrinė raiška turėtų jį išskirti iš kitų pastatų. Vienu iš tokių išskirtinumų galėtų tapti etninių ženklų subtilus panaudojimas išorės bei vidaus erdvėse, formose. Respondentų teigimu tokių pastatų unikaliu darytų jo originalus ir inovatyvus eksterjeras, funkcijų įvairovė, socialiai gyvos erdvės aplink tokių kultūrinį centrą, traukiančios ne tik bendruomenių, bet ir visuomenės atstovus.

2.3. Įvairių tautų ir bendruomenių kultūros centrų projektavimo principų kompleksinių tyrimų rezultatai

2.3.1 Tiriamųjų užsienio objektų vertinimas

Siekiant ištirti įvairių tautų ir bendruomenių kultūros centrų projektavimo principus yra būtina atlikti išsamius architektūrinius/urbanistinius tyrimus. Tuo tikslu, remiantis šiais kriterijais: **Objekto geografinė vieta; Vieta miesto sistemos struktūroje; Objekto tipas; Objekto dydis; Funkcijų įvairovė; Pasiekiamumas ir pritaikymas žmonėms su negalia** Etninių ženklų atpažįstamumas architektūrinėje arba urbanistinėje raiškoje; **Erdvinė raiška; Išskirtinumas ir inovatyvumas**, buvo atrinkti 5 Lietuvos ir 4 užsienio tiriamieji objektai, atspindintys skirtingus projektavimo tipus, dydžius, funkcijų bei architektūrinę išraiškas. Šie objektai buvo tiriami pasitelkiant stebėjimus vietoje, bei antrinių šaltinių analizę.

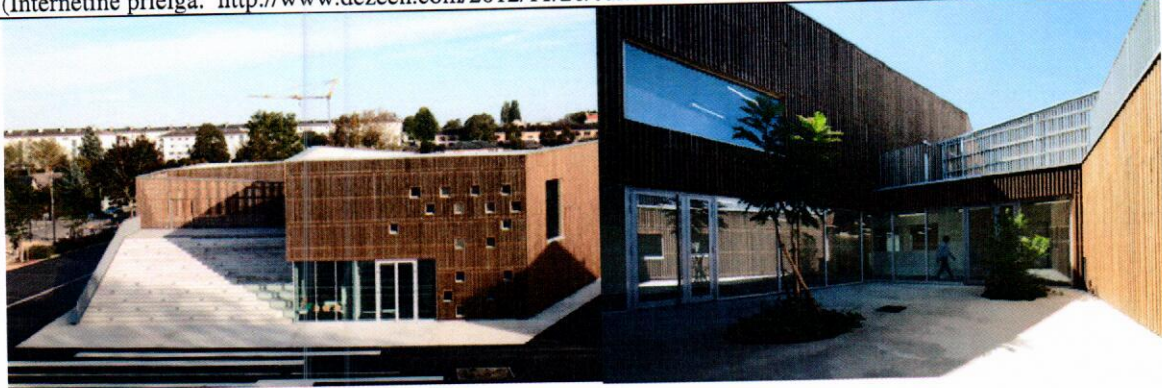
Pirmasis tiriamas objektas ženkliai skiriasi iš kitų savo architektūrine raiška, planine bei urbanistine struktūra. Žydų bendruomenės centras, esantis Vokietijoje – vien tai parodo objekto kontraversiškumą. Periferiniuose rajonuose esantis pastatas kontrastuoja su esamu užstatymu, tačiau tuo pat metu respektuoja esamas urbanistines sąlygas. Pastato planinė raiška puikiai priderinta prie sklypo konfiguracijos. Laužyta plano linija leidžia išlaikyti kvartalams būdingą linijinį užstatymą ir drauge formuoja vidines rekreacines erdves, kurios išnaudojamos kaip bendruomenės ir visuomenės dialogo vieta. Čia gali lankytis ir bendrauti visi norintys, tai aktyvis susitikimų ir neįpareigojančioo laisvalaikio leidimo vieta. Pastato unikalumas etninių simbolių interpretavimas architektūrinėje formoje. Pastato erdvinė raiška tai hebrajiško žodžio interpretacija. Hebrajų raštų įspaudai atsispindi ir interjero elementuose, tokiu būdu pastato forma perteikia jo funkciją – žydų bendruomenės stiprinimą bei integravimą. Funkciškai pastatas veikia daugiafunkcinio centro principu. Jame apjungtos ne tik ekspozicinės, edukacinės, kūrybinės, rekreacinės erdves, bet ir gyvenamoji funkcija – apartamentai viešintiems bendruomenės nariams. Pastato vizualinis atpažįstamumas daro jį išskirtiniu.

2 lentelė. Užsienio kultūros centras Nr.1. Sudaryta autorės.

Užsienio kultūros centras Nr.1	
(Internetinė prieiga: http://www.dezeen.com/2011/04/29/jewish-community-centre-mainz-by-manuel-herz-architects/)	
1. Projekto pavadinimas	Žydų bendruomenės centras
2. Projekto autorius	Manuel Herz Architects
3. Pastato/komplekso dydis	-
4. Lokacija	Vokietija, Mainas
5. Vieta miesto struktūroje	Gyvenamasis rajonas
6. Architektūrinė raiška	Išraiškinga, dominuojanti, destruktyvi architektūra
7. Erdvinė sandara	Pastatas – savarankiškas objektas
8. Sklypo funkcinis zonavimas	Sklypas zonuojamas į inžinerinę dalį – automobilių parkavimo aikštelę, reprezentacinę dalį – pagrindinį kiemą prieš automobilių aikštelę ir rekreacinę dalį – vidinį kiemą, apjungiantį pastato laužtą formą.
9. Pastato išskirtinumas	Architektūrinės raiškos išskirtinumas – pastato formos

	konceptija. Forma įkvėpta hebrajiško žodžio reiškiančio palaiminimą. Interjero sienų paviršius išraižytas tankiai išdėliotomis hebrajų kalbos raidėmis, kai kur virstančiomis žydų rabinų poezijos raštais. Konceptija pabrėžia kultūros išsaugojimo tikslą. Erdvinis glazūruotas keramikos fasadas.
10. Svarbiausios centro funkcijos	Religinė Administracinė Edukacinė Kultūrinė Kūrybinė Gyvenamoji Integracinė
11. Trumpas aprašymas	Vokietija yra jautri vieta žydų bendruomenei, čia kilo visos juos ištikusios negandos. Taigi itin svarbu čia integruoti šią bendruomenę. Tam tikslui buvo suprojektuotas ypač jautriai kultūrą atspindintis pastatas, kurio lauko edvės tapo viešomis, socialiai aktyviomis miesto vietomis. Urbanistiškai pastatas idealiai pritaikytas prie esamo perimetrinio užstatymo, semantiškai jis tampa vita, kur žydų bendruomenė gali dalintis ne tik savo patirtimis tarpusavyje, bet ir savo turtinga kultūra su pasauliu.

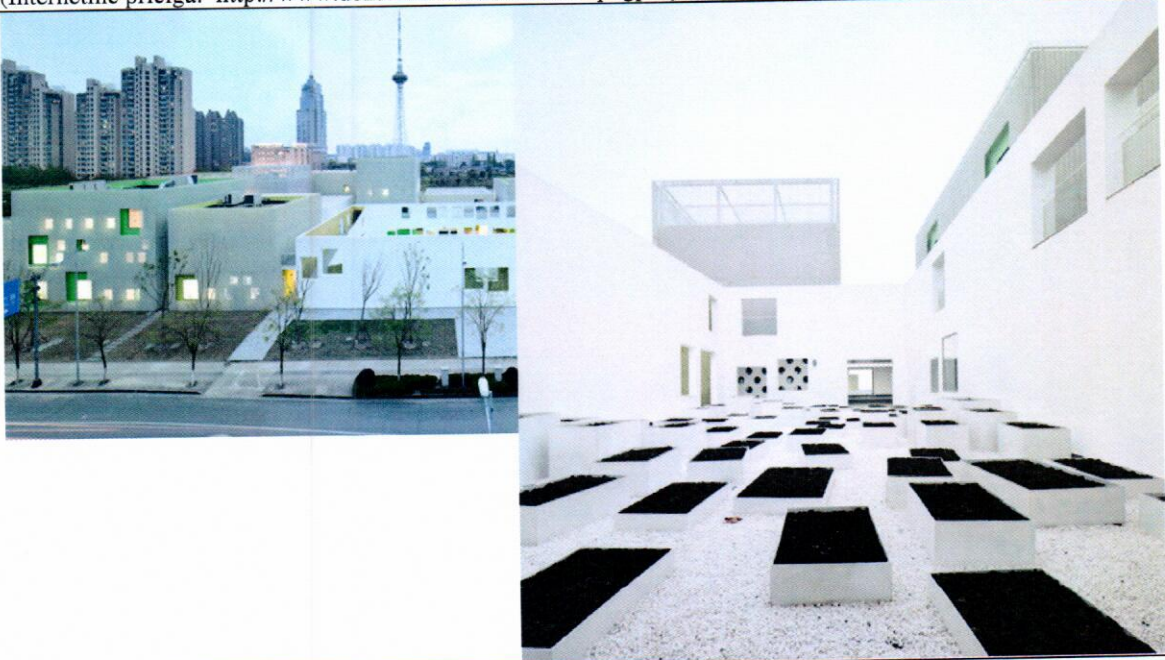
3 lentelė. Užsienio kultūros centras Nr.2. Sudaryta autorės.

Užsienio kultūros centro pavyzdys Nr.2 (Internetinė prieiga: http://www.dezeen.com/2012/11/20/cultural-centre-in-nevers-by-ateliers-o-s-architectes/)	
1. Projekto pavadinimas	Nevers miesto kultūros centras
2. Projekto autorius	Ateliers O-S Architectes
3. Pastato/komplekso dydis	1. 613 kv.m
4. Lokacija	Prancūzija, Neveras
5. Vieta miesto struktūroje	Centrinė miesto dalis
6. Architektūrinė raiška	Architektūrinės formos santūrios,
7. Erdvinė sandara	Pastatas – savarankiškas objektas
8. Sklypo funkcinis zonavimas	Sklypas zonuojamas į reprezentacinę dalį-parką priešais įėjimą bei amfiteatrą ir techninę dalį-tarnybinis įėjimas
9. Pastato išskirtinumas	Pastato reprezentacinėje zonoje įrengtas amfiteatras, kuris drauge su reprezentaciniu parku-kiemeliu sudaro bendrą viešą erdvę renginiams, susitikimams ar tiesiog piknikui. Amfiteatro laiptai veda ant apželdinto, eksploatuojamo pastato stogo. Pastato išplanavimas išcentrinis viduryje-vidinis kiemelis.
10. Svarbiausios centro funkcijos	Bendravimas Administracinė

	Edukacinė
	Kultūrinė
	Kūrybinė
	Pramoginė
11. Trumpas aprašymas	Centro idėja-senoji miesto agora. Vieta, kur susirinkę gali bendrauti, dalintis, mokytis ir pristatyti save kitiems. Architektūra paprasta ir aiški siekiant prisitaikyti prie esamo užstatymo raiškos ir neišsišokant sukurti vietos bendruomenei artimą objektą.

Antrasis objektas pasižymi koncentruotomis aplink vidinį kiemą funkcinėmis zonomis. Daugiafunkciniame pastate daug dėmesio skirta rekreacinių zonų ir integravimui o funkcijai. Pasitelkiant šiuolaikinius sprendimus – želdintą eksplotuojamą pastato stogą, amfiteatrinės reprezentacines erdves – išsprendžiama, kaip sukurti kultūrinį centrą socialiai gyvybingą ir įtraukti į jo veiklą kuo daugiau bendruomenių ir visuomenės atstovų.

4 lentelė. Užsienio kultūros centras Nr.3. Sudaryta autorės.

Užsienio kultūros centras Nr.3	
(Internetinė prieiga: http://www.dezeen.com/2012/06/01/qingpu-youth-centre-by-atelier-deshaus/)	
1. Projekto pavadinimas	Šanchajaus Qingpu jaunimo centras
2. Projekto autorius	Atelier Deshaus.
3. Pastato/komplekso dydis	14.360 kv.m
4. Lokacija	Kinija. Šanchajus
5. Vieta miesto struktūroje	Vakarinė miesto dalis.
6. Architektūrinė raiška	Niuanso principas. Nuosai šiūlaikiška, aiškių formų architektūra.
7. Erdvinė sandara	Kompleksas
8. Sklypo funkcinis zonavimas	
9. Pastato išskirtinumas	Kompleksą sudaro kvadrato konfigūracijos pastatai sujungti vienas su kitu įvairiais ryšiais, terasomis, praėjimais, tuneliais, balkonėliais. Polikarbonatinių plokščių fasadas išskirtinai skaido šviesą ir pabrėžia skirtingas vidinių spalvotų sienų spalvas, kurios nurodo kiekvieno kubo išskirtinumą.

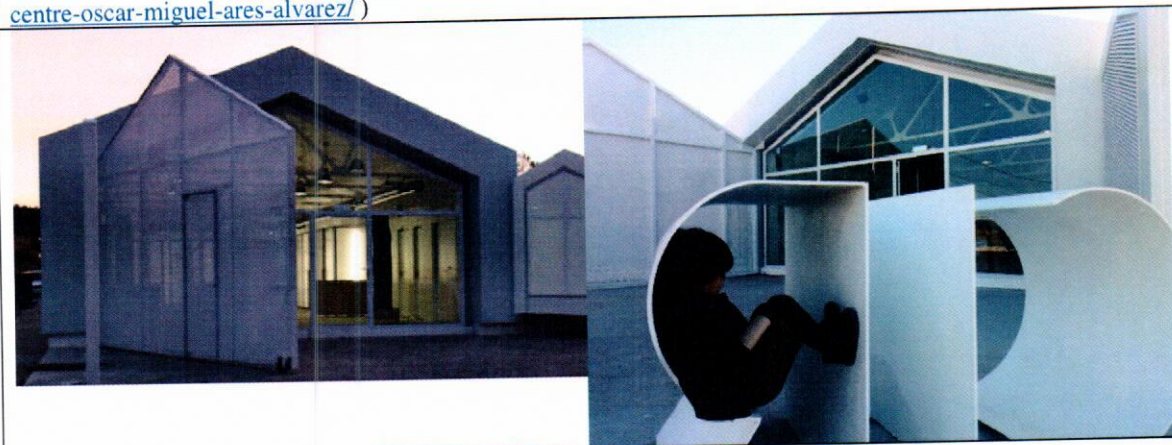
10. Svarbiausios centro funkcijos	Edukacinė
	Kultūrinė
	Ekspozicinė
	Administracinė
	Rekreacinė
11. Trumpas aprašymas	Idėja sukurti miestą komplekse, kad visos komplekso dalys veiktų kaip miesto sudedamieji elementai tai leidžiantys pajauti išbandymus, iššūkius ir skatinantys kūrybiškumą. Daug atvirų erdvių, kiemelių skatina bendravimą ir dalijimąsi.

Kompleksinės erdvinės raiškos pavyzdys, kuriame skirtingos funkcinės zonos jungiamos rekreacinėm zonom-tilteliais, terasom ir įvairiais kitais unikaliais sprendimais. Unikalus fasadų medžiagiškumo bei kompozicijos sprendimai – dvigubi fasadai tarsi rūku apgaubia žaismingų spalvų pirminį pastato sluoksnį (skirtingos spalvos žymi skirtingas kubų funkcijas) kuris vietomis atidengiamas ties langų ertmėmis. Idėjos tikslas sukurti žmogiško mastelio miestą, kur kiekviena erdvė skirta patirti ir išgyventi.

5 lentelė. Užsienio kultūros centras Nr.4. Sudaryta autorės.

Užsienio kultūros centras Nr.4

(Internetinė prieiga: <http://www.dezeen.com/2014/09/18/resin-interpretation-centre-spain-gallery-community-centre-oscar-miguel-ares-alvarez/>)

1. Projekto pavadinimas	Bendruomenės centras galerija
2. Projekto autorius	Óscar Miguel Ares Álvarez
3. Pastato/komplekso dydis	234 kv.m
4. Lokacija	Ispanija
5. Vieta miesto struktūroje	Gyvenamieji rajonai.
6. Architektūrinė raiška	Pastatas derinamas niuanso principu. Išlaikytos vietiniams pastatams būdingos formos, tačiau pakeista apdaila, kas parodo, jog pastatas šiuolaikinė intervencija.
7. Erdvinė sandara	Pastatas – savarankiškas objektas
8. Sklypo funkcinis zonavimas	Pastato sklypas ribotas.
9. Pastato išskirtinumas	Pastatas suprojektuotas rekonstruojant buvusią skerdyklą.
10. Svarbiausios centro funkcijos	Ekspozicinė
	Administracinė
	Kultūrinė

11. Trumpas aprašymas	Erdvė ir jos elementai suprojektuoti taip, kad būtų galima juos išnaudoti universaliai, efektyviai ofisų patalpas paverčiant ekspozicine erdve, erdve renginiams ar susibūrimams.

Tankaus užstatymo teritorijoje stovėjęs apleistas skerdyklos pastatas virtęs galerija bei multifunkcine erdve. Tam prireikė tik kūrybiško požiūrio ir senas pastatas tapo išskirtinai vietas ženklu, tačiau neatitrūko nuo kontekstui būdingos raiškos. Esamas pastatas apdengtas inovatyviosios fasadinėmis plokštėmis tapo kvartalo bendruomenės traukos centru. Objektas išsiskiria savo planiniais sprendimais – nekintančių ir transformuojamų erdvių derinimu. Dalis pastato buvo atskirta šviesai laidžiomis nepermatomomis pertvaromis, tokiu būdu atskiriant stacionarias pagalbines bei sanitarines patalpas, tuo tarpu likusi dalis pasitelkiant specialius baldų sprendimus, tapo transformuojama multifunkcine erdve. Komodos ant ratukų gali tarnauti kaip stalai administracinei funkcijai, tačiau jų kilnojami stalviršiai gali būti transformuojami į ekspozicinius standus, skirtus galerijai. Tik šiek tiek didesnėje negu dviejų šimtų kvadratinų metrų erdvėje yra galimybė organizuoti įvairias veiklas dėka inovatyvių sprendimų. Bendruomenei šis centras tapo malonia vieta bendravimui ir pažinimui.

Užsienio kultūros centrai pasižymi originaliais ir inovatyviais sprendimais ne tik architektūrinėje bet ir erdvinėje bei funkcinėje raiškoje. Čia daug dėmesio skiriama kontekstualumui bei vizualiniam atpažįstamumui, išorinės raiškos sąsajoms su vidinėmis funkcijomis, optimaliai šnaudojamos erdvės, ypatingai didelis dėmesys skiriamas reprezentacinei objekto daliai bei idėinei raiškai. Tai ir nulemia tokių centrų populiarumą bei bendruomenių aktyvumą.

2.3.2 Tiriamųjų Lietuvos objektų vertinimas

Šis objektas vienas iš nedaugelio Lietuvoje apimančių įvairių tautų veiklą. Pagirtina iniciatyva ir didelis darbas, kurį atlieka centro darbuotojai skatindami įvairių bendruomenių bendradarbiavimą dažnai netenka prasmės vien dėl to, jog pats centras nėra patrauklus potencialiems jo lankytojams. Pakankamai patogi jo lokacija neišsprendžia to, jog architektūronė raiška nėra patraukli, visiškai neišspręstos reprezentacinė bei parkavimo infrastruktūros zonos.

6 lentelė. Lietuvos kultūros centras Nr.1. Sudaryta autorės.

Lietuvos kultūros centras Nr.1 (Internetinė prieiga: http://www.minority.lt)	
1. Projekto pavadinimas	Kauno įvairių tautų kultūrų centras
2. Projekto autorius	-
3. Pastato/komplekso dydis	403 kv.m
4. Lokacija	Lietuva. Kaunas
5. Vieta miesto struktūroje	Miesto centrinė dalis.
6. Architektūrinė raiška	Pastats darniai dera su greta esančiais pastatais
7. Erdvinė sandara	Pastatas – savarankiškas objektas
8. Sklypo funkcinis zonavimas	Sklypas neturi reprezentacinės zonos. Greta pastatato tik keleto automobilių stovėjimo aikštelė.
9. Pastato išskirtinumas	-
10. Svarbiausios centro funkcijos	Etninės įvairių tautų kultūros puoselėjimas
	Edukacinė/švietimo
	Ekspozicinė
	Bendravimo
	Kūrybinė
11. Trumpas aprašymas	Administracinė
	Pastats miesto centrinėje dalyje, istoriniame priemiestyje, tačiau visiškai neatraktyvus, neturintis reprezentacinės zonos ir atpažįstamumo ženklų.

Kultūros centras turi savo ekspozicines, kūrybines, kultūrinės erdves, tačiau nesukuria potraukio ir noro užėiti. Daugiafunkcinės zonos naudojamos bendruomenių ir kaip religinės ir kaip rekreacinės erdvės, tačiau visuo menei šis centras netampa traukos objektu, o tuo pačiu nedidėja ir bendruomenių integracija į visuomenę.

7 lentelė. Lietuvos kultūros centras Nr.2. Sudaryta autorės.

Lietuvos kultūros centras Nr.2 (Internetinė prieiga: http://www.kulturosfabrikas.lt/lt)	
1. Projekto pavadinimas	Kultūros fabrikas
2. Projekto autorius	R.Staševičiūtė
3. Pastato/komplekso dydis	4.935 kv.m
4. Lokacija	Lietuva. Klaipėda
5. Vieta miesto struktūroje	Centrinė miesto dalis
6. Architektūrinė raiška	Pastatas nekontrastuoja su aplinka, išlaikoma bendra stilistika.
7. Erdvinė sandara	Pastatas – savarankiškas objektas
8. Sklypo funkcinis zonavimas	Sklypas turi reprezentacinę žaliąją zoną, patogų pėsčiųjų prieėjimą ir automobilių stovėjimo aikštelę.
9. Pastato išskirtinumas	Buvęs tabako fabrikas, kurį laiką buvęs nenaudotas ir avarinės būklės, pritaikytas kūrybinių industrijų veiklai
10. Svarbiausios centro funkcijos	Edukacinė/švietimo
	Ekspozicinė
	Bendravimo
	Kūrybinė
	Komercinė
11. Trumpas aprašymas	Administracinė
	Rekreacinė
Ilgai buvęs apleistas pastatas Klaipėdos mieste buvo rekonstruotas paverčiant jį gyva erdve kūrybai. Čia reziduoja įvairūs kūrėjai, kūrybinių industrijų atstovai vykdanys aktyvius projektus ir gaivinantis miesto bei šalies kultūrinį gyvenimą.	

Klaipėdos kultūros fabrikas – tai vienas sėkmingiausių Lietuvos kultūrinių objektų. Seno tabako fabriko konversija, pritaikant jį kūrybinėms, kultūrinėms, administracinėms bei ekspozicinėms erdvėms sukūrė sėkmingą kūrėjų inkubatorių, kuriame savo veiklą sėkmingai vysto meno bei kūrybos atstovai, o tuo tarpu šis centras tampa įdomiu traukos objektu ir pagyvina Klaipėdos miesto kultūrinį gyvenimą. Projektuojant pastatą buvo skiriama daug dėmesio jo architektūrinei raiškai, siekiant pažvelgti į ją inovatyviai, tačiau išlaikyti bendrą kontekstui stilistiką. Penki pastato aukštai suskirstyti funkciniais blokais, kas leidžia efektyviai vykdyti veiklą skirtingose funkcinėse erdvėse.

8 lentelė. Lietuvos kultūros centras Nr.3. Sudaryta autorės.

Lietuvos kultūros centras Nr.3 (Internetinė prieiga: http://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/pilaite-turi-savo-kulturos-centra-56-168465#ixzz3GZsZAbml)	
1. Projekto pavadinimas	Pilaitės kultūros centras- kūrybinės dirbtuvės
2. Projekto autorius	Andrius Ciplijauskas, Simonas Liūga
3. Pastato/komplekso dydis	Iki 100 kv.m
4. Lokacija	Lietuva, Vilnius
5. Vieta miesto struktūroje	Gyvenamieji rajonai
6. Architektūrinė raiška	Modernus, aiškių, griežtų linijų pastatas
7. Erdvinė sandara	Pastatas – savarankiškas objektas
8. Sklypo funkcinis zonavimas	Sklypas neturi zonavimo. Pastatas parko tipo statinių
9. Pastato išskirtinumas	Pastatas suprojektuotas iš jūrinių konteinerių- trys sujungti konteineriai užkelti ant kolonų, apšiltinti šiaudais, fasadas uždengtas tentu.
10. Svarbiausios centro funkcijos	Edukacinė/švietimo
	Ekspozicinė
	Bendravimo
	Kūrybinė
11. Trumpas aprašymas	Dirbtuvėse vyks paskaitos, gyventojai bus kviečiami užsiimti kūrybine veikla, dalintis idėjomis ir jas realizuoti. Tentu apdengus pastatą atsiranda galimybė jį įdomiai apšviesti ir taip padaryti dar patrauklesnį gyventojams.

Pilaitės mikrorajone esantis vietos bendruomenės centras, tai išskirtinis kultūros centras Lietuvoje. Pasiryžintis inovatyviais techniniais sprendimais bei architektūrine raiška. Centras priskiriamas labai mažų kultūros centrų kategorijai, tačiau čia erdvė paversta transformuojama, taigi gali būti pritaikoma tiek edukacinei, tiek kultūrinei, tiek rekreacinei, bendravimo funkcijoms. Erdviniai sprendimai leidžia išnaudoti ne tik vidines bet ir išorines erdves, tokiu būdu skatinamas bendruomeniškumas, mikrorajonui suteikiama daugiau gyvibingumo.

9 lentelė. Lietuvos kultūros centras Nr.4. Sudaryta autorės.

Lietuvos kultūros centras Nr.4 (Internetinė prieiga: http://www.rietavokc.lt/)	
1. Projekto pavadinimas	Rietavo kultūros centras
2. Projekto autorius	Rekonstrukcijos autoriai „Aketuri Architektai“
3. Pastato/komplekso dydis	1. 800 kv.m
4. Lokacija	Lietuva. Rietavas
5. Vieta miesto struktūroje	Miesto periferiniai rajonai
6. Architektūrinė raiška	Išlaikyta buvusi istorinio pastato raiška
7. Erdvinė sandara	Pastatas – savarankiškas objektas
8. Sklypo funkcinis zonavimas	-
9. Pastato išskirtinumas	Buvusių arklidžių pritaikymas naudojimui. „Kultūrai pritaikyta kariatinė įrengta šiaurietiška kukliai: naudotos paprastos patvarios medžiagos – betonas, natūralus medis, fanera. Taip siekta pabrėžti, kad tikroji kultūros pastato vertė apibrėžiama ne medžiagų brangumu, o jo scenarijaus įvairumu, erdvių išpūdingumu, jo naudojimo gyvumu, jo renginių vertingumu“ – projekto bendraautoris L. Rekevičius.
10. Svarbiausios centro funkcijos	Etninės kultūros puoselėjimas Edukacinė/švietimo Ekspozicinė Bendravimo Kūrybinė Komercinė Administracinė Rekreacinė
11. Trumpas aprašymas	Naujos funkcijos istoriniam pastatui suteiktos visiškai išsaugant jo buvusį tūrį ir jautriai įkomponuojant šiuolaikiškus dalykus. pagrindinė pastato architektūros idėja – pademonstruoti pagarbą istoriniam tūriui ir tuo pačiu nustebinti vidun patekusį lankytoją netikėtai erdviomis patalpomis, natūralia šviesa, talpiu ir racionalių išplanavimu. Pastate įrengtos dvi amfiteatrinės salės – 320 vietų pagrindinė su profesionalia garso ir šviesos įranga aprūpinta scena ir 100 vietų repetitijų salė, tinkanti ir kameriniams renginiams. Taip pat pastate įsikūrė Rietavo kultūros centro administracija, verslo skatinimo skyrius, turizmo informacijos centras.

Inovatyviai ir šiuolaikiškai pažvelgus į nenaudojamo dvaro arklidžių pastatą buvo sukurtas architektūriškai patrauklus kultūros centras. Demonstruojama pagarpa istoriniam tūriui ir tuo

pačiu lankytojai stebinami netikėtai erdviomis patalpomis, natūralia šviesa, talpiu ir racionalių išplanavimu. Pastate įrengtos dvi amfiteatrinės salės – 320 vietų pagrindinė su profesionalia garso ir šviesos įranga aprūpinta scena ir 100 vietų repetitijų salė, tinkanti ir kameriniams renginiams. Taip pat pastate įsikūrė Rietavo kultūros centro administracija, verslo skatinimo skyrius, turizmo informacijos centras.

10 lentelė. Lietuvos kultūros centras Nr.5. Sudaryta autorės.

Lietuvos kultūros centras Nr.5

(Internetinė prieiga: <http://www.girstutis.lt/>)

1. Projekto pavadinimas	Girstučio kultūros centras
2. Projekto autorius	
3. Pastato/komplekso dydis	1. 800 kv.m
4. Lokacija	Lietuva. Rietavas
5. Vieta miesto struktūroje	Miesto periferiniai rajonai
6. Architektūrinė raiška	Išlaikyta buvusi istorinio pastato raiška
7. Erdvinė sandara	Pastatas – savarankiškas objektas
8. Sklypo funkcinis zonavimas	-
9. Pastato išskirtinumas	Pastate įsikurusi didelė rekreacinė erdvė – vienas moderniausių Lietuvoje plaukimo baseinų.
10. Svarbiausios centro funkcijos	Etninės kultūros puoselėjimas
	Edukacinė/švietimo
	Ekspozicinė
	Bendravimo
	Kūrybinė
	Komercinė
11. Trumpas aprašymas	Administracinė
	Rekreacinė
	Girstučio kultūros ir sporto rūmai – tai profesionaliam teatrui suprojektuotas statinys. Jame yra 569 vietų žiūrovų salė, 500 kv.m. scena, grimavimosi patalpos 30 – čiai aktorių.

Girstučio sporto ir kultūros rūmai – didelis kultūros centras, kurio architektūrinė raiška nekito vystantis ir kintant bendruomenei ir jos poreikiams. Planinė raiška pasižymi didelėmis erdvėmis, kurios nėra išnaudojamos tinkamai. Reprezentacinės zonos trūkuos, bei parkavimo

problemos egzistavimas smarkiai mažina centro patrauklumą. Tačiau šio centro išskirtinumu tampa moderni rekreacinė baseino zona.

Apibendrinant Lietuvos objektų tyrimus galima teigti, jog bendra ir labai svarbi problema yra tai, kad skiriama labai mažai dėmesio centrų patrauklumo kūrimui – skurdžios reprezentacinės zonos ar jų nebuvimas, prastas pasiekiamumas ir neišspręsta transporto parkavimo infrastruktūra. Nors vis dažniau kuriant naujus tokio tipo architektūrinius objektus pasitelkiamos inovatyvios architektūrinės raiškos bei techninių sprendimų priemonės, dauguma kultūros centrų yra nepatrauklūs, neatspindintys savo vykdomų funkcijų ir neturintys vizualinio atpažįstamumo ženklų bei neatraktyvūs.

Atlikus sociologinius tyrimus bei analizę vietoje ir objektų tyrimus remiantis antriniais šaltiniais, nustatomi pagrindiniai kriterijai ir juos lemianys veiksniai, kurie daro didžiausią įtaką sėkmingam įvairių tautų ir bendruomenių kultūros centro funkcionavimui.

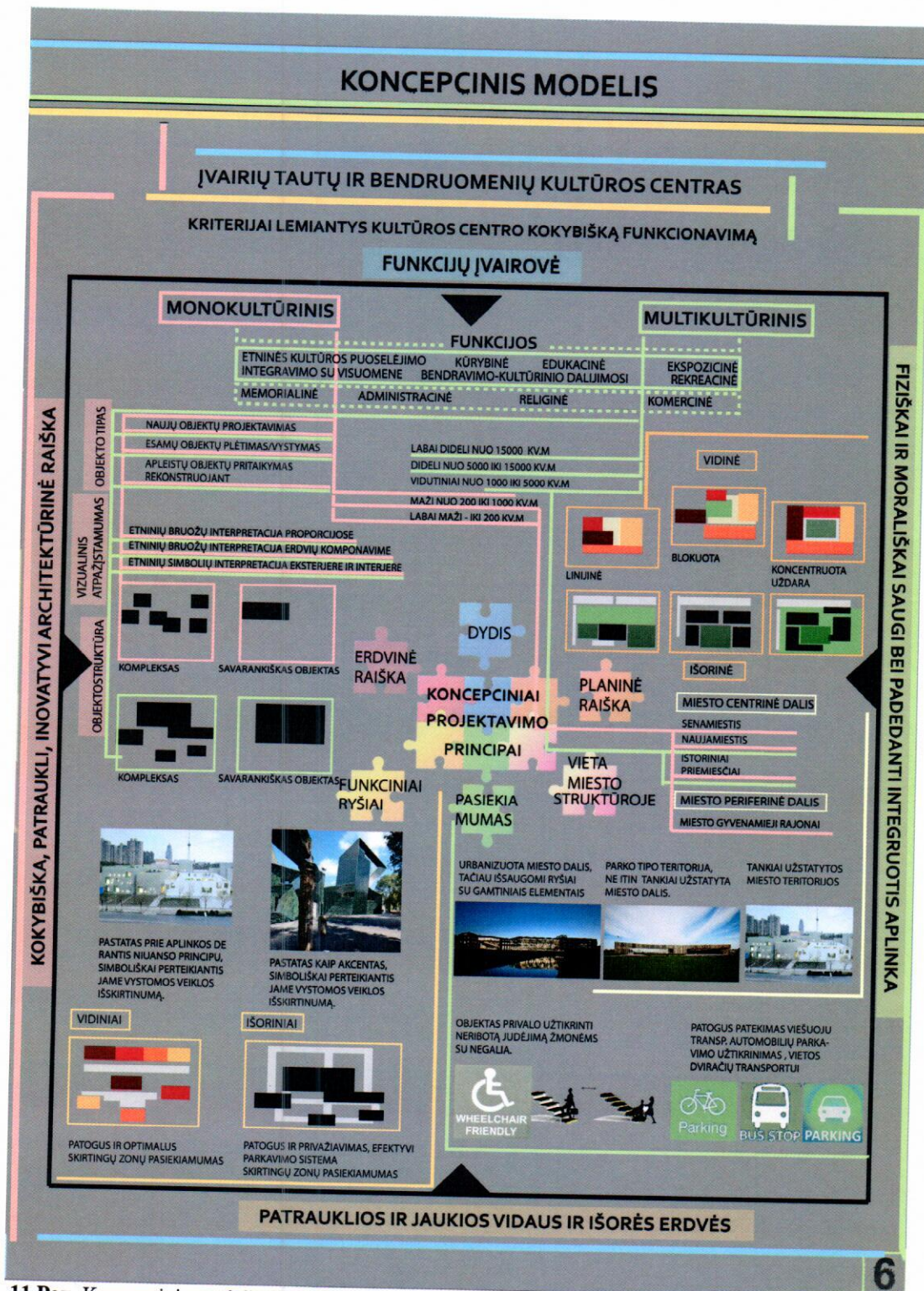
Atlikus socialines apklausas anketomis išsiaiškinta, kad ne tik specialistai, bet ir patys bendruomenių nariai turi mažai žinių apie kultūros centrų veiklą ir retai joje dalyvauja. Taip yra ne tik dėl mažos informacijos sklaidos, bet ir dėl skurdžios centrų architektūrinės raiškos, nepakankamo patrauklumo. Dauguma respondentų atsakė, jog kokybišką centrų funkcionavimą gali užtikrinti bendruomenių veikla juose, tačiau, kad ji būtų sėkminga ir aktyvi centrai turi būti funkcionalūs, patogūs ir jaukūs bei pasižymintys išskirtine architektūrine išraiška, siekiant pritraukti ne tik bendruomenių, bet ir likusios visuomenės narius.

Atliekant tyrimus buvo atrinkti įvairūs skirtingi savo savybėmis objektai, kurie buvo išanalizuoti pagal svarbius, jų išskirtinumą nurodančius kriterijus. Atlikti tyrimai parodė, jog pasaulio patirtis rodo, jog kultūrinis centras turi būti vietovės traukos objektu, tik tokiu būdu jis atliks svarbią ir analizė rodo, jog kultūriniai centrai turi būti vizualiai atpažįstami, to galima pasiekti per etninių simbolių interpretavimą įvairiose architektūrinės raiškos formose.

Atlikti tyrimai rodo, jog Lietuvoje auga poreikis turėti multikultūrinį centrą, vienijančią ne vieną, o keletą bendruomenių, kurios galėtų ne tik dalintis žiniomis bei informacija, bet ir drauge vystyti įvairius projektus, užsiimti edukacine bei rekreacine veikla. Toks centras turėtų būti projektuojamas išsprendžiant esamas problemas, kurios aiškiai matomos lyginant užsienio bei Lietuvos tiriamus objektus. Užsienio centrai pasižymi inovatesniu požiūriu tiek į

architektūrinę raišką, tiek į techninius pastato projektavimo sprendimus. Tuo tarpu Lietuvos centrams trūksta reprezentatyvumo, viešųjų erdvių vystymo, siekiant integruoti jas į kultūrinius centrus ir paversti juos įdomiais ir gyvilingais visuomenės bei bendruomenių traukos ir integracijos objektais.

2.4. Įvairių tautų ir bendruomenių kultūros centrų hipotetinių projektavimo principų tikslinimas ir koncepcinio modelio formulavimas

11 Pav. Koncepcinis modelis. Sudaryta autorės

Atsižvelgiant į atliktus architektūrinius/urbanistinius ir sociologinius tyrimus, formuojamas įvairių tautų ir bendruomenių kultūros centro koncepcinis modelis. (11 pav.)

Tyrimų metu patvirtinus kultūrinio centro, kaip erdvės leidžiančios saugiai jaustis, dalintis informacija bei žiniomis, mokytis ir mokyti kitus naujų nepažintų dalykų apibrėžimą, svarbu apsibrėžti esminius kriterijus, lemiančius tokio objekto efektyvų kūrimą. Koncepciniame modelyje apibrėžiami šie kriterijai:

- Funkcijų įvairovė;
- Kokybiška, patraukli, inovatyvi architektūrinė raiška;
- Fiziškai ir morališkai saugi, bei padedanti integruotis aplinka;
- Patrauklios ir jaukios vidaus ir išorės erdvės.

Remiantis šiais kriterijais išskiriami pagrindiniai įvairių tautų ir bendruomenių kultūros centro projektavimo principai – dydis, erdvinė raiška, planinė raiška, vieta miesto struktūroje, pasiekiamumas, funkciniai ryšiai.

Atlikus tyrimus, išskirtos dvi įvairių tautų ir bendruomenių kultūros centrų rūšys, tai monokultūriniai ir multikultūriniai centrai. Diferencijuojami pagal dydį, vietą miesto struktūroje, erdvinės raiškos galimybes. Nepriklausomai nuo to ar centras multi ar mono kultūrinis jis turi pasižymėti vizualiniu atpažįstamumu, darniai derėti kontekstinėje aplinkoje, nepaisant architektūrinio kontrasto lygmens.

Koncepciniame modelyje išskiriami trys objektų tipai – naujas objektas, esamo objekto plėtra, vystymas ir apleistų objektų pritaikymas tokio tipo objektams. Svarbi centrų erdvinė raiška. Tiek multikultūrinis, tiek monokultūrinis centras gali būti savarankiškas objektas arba keleto pastatų kompleksas. Tačiau bet koku atveju tai privalo būti funkcionaliais vidiniais bei išoriniais ryšiais pasižymintis objektas. Vidiniai ryšiai tarp funkcinių zonų turi būti patogūs, racionaliai suformuoti, kad svarbiausios funkcinių zonų grupės būtų pasiekiamos greičiausiai, o skirtingų zonų (pvz: rekreacinė ir pagalbinė) naudojimo keliai netrukdytų vieni kitiems. Siekiant užtikrinti aktyvų centro funkcionavimą būtina numatyti patogų privažiavimą bei pakingo infrastruktūrą ne tik automobiliams, bet ir alternatyvioms transporto priemonėms. Būtina paminėti, jog visi ryšiai privalo būti pritaikyti žmonėms su negalia, kaip ir viso objekte įmanomos funkcijos bei veiklos. Tai svarbi sąlyga, siekiant kurti draugišką ir integruojančią aplinką.

Projektuoti tokio tipo centrus rekomenduotina centrinėje miesto dalyje, tačiau visuomet atsižvelgiant į bendruomenių susitelkimo centrus. Monokultūriniai centrai igali rasti ir gyvenamuosiuose rajonuose, pagal esamą bendruomenės kiekį ir poreikius. Konceptiniu modeliu apibrėžiama viena svarbiausių kultūros centro projektavimui dalių – tai funkcijų įvairovė. Atlikus tyrimus buvo nustatyta, kokios funkcijos respondentų manymu yra reikalingos ir kokios svarbiausios projektuojant tokio tipo objektą. Taigi po tyrimų buvo atsisakyta gyvenamosios funkcijos, o svarbiausiomis įvardintos šios: etninės kultūros puoselėjimo, kūrybinė, edukacinė, rekreacinė, ekspozicinė, integravimo su visuomene, bendravimo, kultūrinio dalijimosi. Šias funkcijas į visumą apjungia planinė objekto raiška, kuri gali būti įvairi, tačiau baziniais sprendimais laikomi linijinio plano išplanavimai, blokuoti bei koncentruoti uždari planavimo būdai.

3. ĮVAIRIŲ TAUTŲ IR BENDRUOMENIŲ KULTŪROS CENTRO EKSPERIMENTINIS PROJEKTAS

3.1 Eksperimentinio projekto vietos parinkimo pagrindimas

Atlikus tyrimus vietose, ir sudarius koncepcinį modelį išaiškėjo, jog tokio tipo centrui projektuoti reikalinga vieta, esanti centrinėje miesto dalyje. Taigi aišku, jog dėl plačios teritorijos apimties, bei alternatyvų gausos eksperimentinio projekto vietos parinkimas reikalauja detalios analizės, bei pagrindimo. Šiuo tikslu yra sudaroma atrankos kriterijų sistema pagal kurią kiekvienam kriterijui priskirtoje balų skalėje įvertinamos alternatyvos.

Eksperimentinio projekto kūrimo vietos alternatyvos buvo parinktos remiantis koncepciniame modelyje apibrėžta teorine pozicija, apibūdinančia, kad įvairių tautų ir bendruomenių centras turi būti projektuojamas miesto centrinėje dalyje, bei apklausų rezultatais, kur tiek specialistai, tiek bendruomenių atstovai pasisakė už centro projektavimą naujamiestyje. Išrinktos aktualiausios vietos, kuriose potencialiai galėtų atsirasti objektas ne tik darniai sąveikaujantis su aplinka ir ją praturtinantis šiuolaikinėmis architektūrinės raiškos priemonėmis, bet ir kuriantis viešasias erdves, padedančias integruotis įvairių tautų ir bendruomenių atstovams bei visuomenei. Renkant alternatyvas, buvo atsižvelgta į jų padėtį miestų centrinių dalių sistemoje, stengtasi, jog skirtingos alternatyvos rastųsi naujamiesčio vietose, tenkinančiose maksimalų kriterijų kiekį. Išrinktos alternatyvos buvo vertinamos pagal kriterijų sistemą, sudarytą remiantis koncepcinio medelio sprendiniais bei tiriamojo projekto 2 išvadomis.

Alternatyvų atrankos vertinimo kriterijai

- K1** - Aktyvių visuomeninių objektų buvimas gretimoje aplinkoje. Svarbu, jog šalia numatomos projektavimo vietos būtų susitelkusių kultūrinių, komercinių, mokymo įstaigų.
- K2** – Sąsajos su svarbiomis rekreacinėmis zonomis. Svarbu, kad toks centras turėtų glaudžius ryšius su stambiomis rekreacinėmis zonomis. Svarba ne tik dėl žmonių srautų, bet ir dėl galimybės pajungti šias zonas į centro veiklą.
- K3**– Sąsajos su gamtiniais elementais.
- K4** – Greta numatomos projektavimo vietos besitelkiančių tautų ir bendruomenių gausa, jų susibūrimo vietų kaimynystė, patogaus integravimo galimybė.
- K5** - Vietos pasiekiamumas. Viešuoju transportu. Įvertinama ar vieta yra pakankamai gerai pasiekiamą viešuoju transportu. Tokiu būdu užtikrinamas aktyvus vietos lankomumas tiek gyventojų, tiek miesto svečių tarpe.
- K6** - Vietos pasiekiamumas. Automobiliu. Įvertinama ar vieta yra pakankamai gerai pasiekiamą asmeniniu transportu, ar potencialiai geros sąlygos parkavimo vietoms įrengti. Tokiu būdu užtikrinamas aktyvus vietos lankomumas tiek gyventojų, tiek miesto svečių tarpe.
- K7** – Vietos potencialas tapti socialiai bei kultūriškai patrauklia. Įvertinama ar numatomas projektavimo vieta turi potencialą tapti socialiai aktyvia erdve, bei įgyti aukštesnę kultūrinę potencialą, ar yra galimybė greta įrengti viešąsias erdves, padedančias integruoti centrą į visuomenės gyvenimą.
- K8** - Vietos lokacija žmonių srautų atžvilgiu. Įvertinami žmonių srautų kiekiai ir galimybė juos pagal poreikį pakeisti numatomu eksperimentiniu projektu

Alternatyvų daugiakriterinis vertinimas taikant ekspertinio vertinimo metodą

Alternatyvoms vertinti taikomas ekspertinio vertinimo porinio palyginimo metodas.

Ekspertiniai įvertinimai – tai procesų ar reiškinių, kurie tiesiogiai negali būti išmatuoti, kiekybiniai įvertinimai.

Suformuluojamas tikslas surinkus ekspertų komandą porinio palyginimo metodu įvertinti parengtus alternatyvų vertinimo kriterijus. Tokiu būdu išrinkti geriausią iš penkių alternatyvų, lyginant dešimt pateiktų kriterijų

Suformuluojamas ekspertų kolektyvas. Atrenkama 12 ekspertų grupė. Svarbiausias kriterijus ekspertams – tai aukštas kompetencijos lygis taip pat svarbūs kriterijai ekspertų atrankai:

- Erudicija

- Intuicija
- Įvairiapusiškos žinios

Organizuojama apklausa. Parengiamos anketos –lentelės ekspertams. Anketų pildymui skiriama savaitė laiko. Visi ekspertai anketas pildė savarankiškai, laisvai pasirinktu metu, vertindami kriterijus nepriklausomai vieni nuo kitų.

Ekspertinės informacijos apdorojimas ir analizė. Gavus visų ekspertų duomenis, informacija yra apdorojama ir sudaroma suminė porinio palyginimo lentelė. (Priedas NR. 3)

Atlikus skaičiavimus, išsiaiškinta, kad optimaliausia daigiafunkcinio centro statybos vieta – ALTERNATYVA NR. 2 – Karaliaus Mindaugo pr. 35, 37.

3.2 Eksperimentinio projekto vietos ir gretimos aplinkos esamos būklės analizė

Esamos būklės tyrimų struktūra ir metodai

Tyrimų struktūra susideda iš teritorijos situacijos vertinimo, tikrosios būklės analizės, bei taikomųjų tyrimų. Tiriant esamą situaciją įvertinama planuojama teritorija, jos ryšiai su aplinkiniais rajonais, pasiekiamumo įvairiais būdais kryptys, sąsajos su gamtiniais elementais ir rekreacinėmis zonomis jos vizualinės įtakos zonos, vizualinis ir medžiaginis santykis su esamomis kultūros vertybėmis ir vertingųjų savybių turinčiais objektais.

Nagrinėjamos teritorijos charakteristika

Eksperimentiniam projektui atrinkta optimaliausia alternatyva yra viename iš miesto centrinių dalių sistemos segmente – Naujamiestyje – tai teritorija ribojama vienos iš aktyviausių Kauno miesto eismo arterijų – Karaliaus Mindaugo prospekto, bei A. Mickevičiaus ir S. Daukanto gatvių. Greta nagrinėjamos teritorijos yra svarbus miesto komercinis centras – prekybos ir pramogų centras „Akropolis“ bei nacionalinės reikšmės turizmo, kultūros ir laisvalaikio objektas – Kauno „Žalgirio“ arena, miesto centrinėje dalyje gausu įvairių tautų telkimosi vietų, veikia keletas tautų centrų, suteikiančių susirinkimo galimybes įvairioms tautoms.

Planuojamos teritorijos analizė ir ryšiai su gretimybėmis

Eksperimentiniam projektui parinkta teritorija šiuo metu neatitinka miestų centrinėms dalims būdingos architektūrinės raiškos, yra ryškus miesto vizualinės taršos elementas. Akivaizdžias architektūrinės bei urbaniztines problemas kelia 1988 metais pradėtas statyti monolitinis

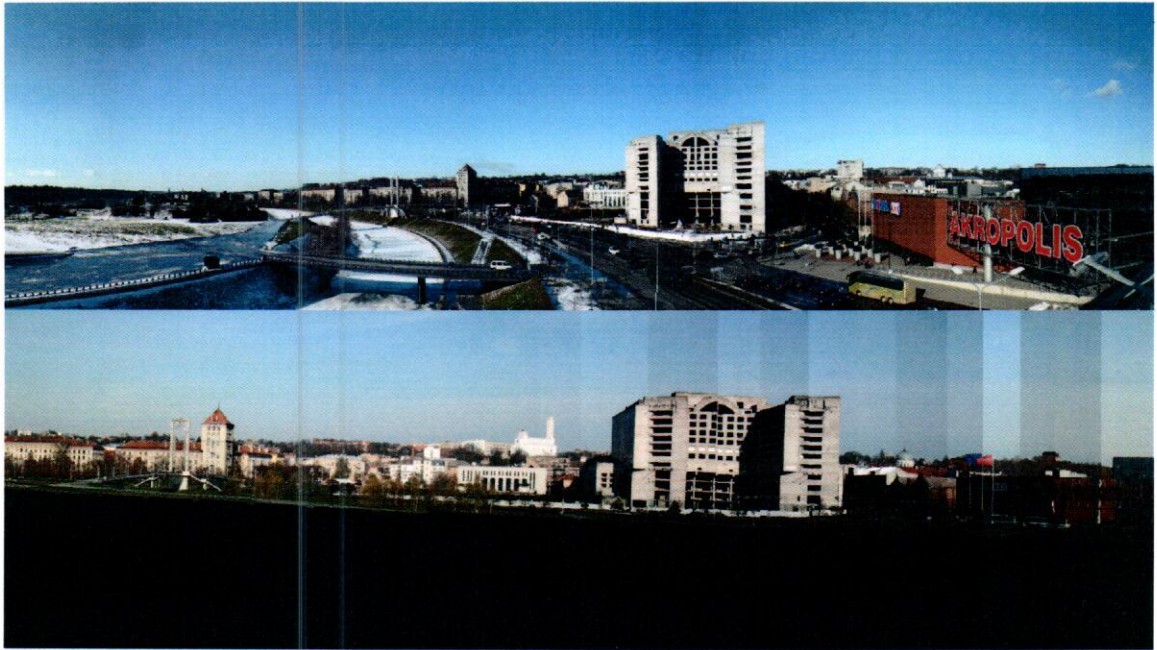
„ Respublikos“ viešbutis, nebaigta architektūrine struktūra dawkantis naujamiesčio panoramas, taip pat buvusi duonos kepyklos teritorija, kurioje gausu nekokybišką architektūrinę raišką demonstruojančių ir fiziškai apleistų statinių, tipinis „Statoil“ degalinės pastatas - dar labiau sustiprinantis architektūrinį chaosą nagrinėjamoje teritorijoje.

Infrastruktūra – susisiekimo ryšiai

Teritorijos padėtis yra itin palanki miesto urbanistinės struktūros atžvilgiu. Esanti prie vienos aktyviausių eismo arterijų mieste – Karaliaus Mindaugo prospekto teritorija turi didžiulį potencialą pritraukti gausius miestiečių ir miesto svečių srautus. Ši teritorija gali tapti pagrindine miesto svarbiausios pėsčiųjų gatvės – Laisvės alėjos jungtimi su reikšmingais traukos objektais – „Akropolio“ prekybos ir paslaugų centru bei Kauno „Žalgirio“ arena. Šiuo metu pagrindiniai pėsčiųjų srautai vyksta S. Daukanto pėsčiųjų gatve pėsčiųjų tilto link bei A. Mickevičiaus gatve. Taigi būsiami teritorijos urbanistiniai sprendiniai turės didelę įtaką miesto urbanistinio aparato veiklai.

Vizualiniai ryšiai

Nagrinėjama teritorija yra ypač svarbi ne tik vertinant pagal fizinius, bet ir semantinius veiksnius. Ypatingai svarbi jos reikšmė Naujamiesčio bei Senamiesčio panoraminių perspektyvų lygmenyje. Esanti naujamiesčio perspektyviniame naujajame centre, teritorija turi stiprius vizualinius ryšius su visais svarbiausiais miesto architektūros paminklais bei vertingiausiomis panoramomis. Teritorijoje esantis „Respublikos“ viešbučio statinys yra stambus monolitinis objektas vizualiai dengiantis vieną svarbiausių miesto orientyrų – Prisikėlimo bažnyčią, bei žvelgiant nuo naujamiesčio blokuojantis nemuno salos bei joje esančių objektų suvokiamumą lokalios perspektyvos ir netolimos panoraminės perspektyvos lygmenyse. Taip pat būtina įvertinti tai, jog teritorija vizualiais ryšiais yra glaudžiai susijusi su senamiesčio panorama, taigi joje priimami sprendimai privalo būti itin kokybiški ir praturtinti visas minėtas vizualines vertybes.

13pav. Vizualinių ryšių fotofiksacija.

Analizės rezultatų apibendrinimas

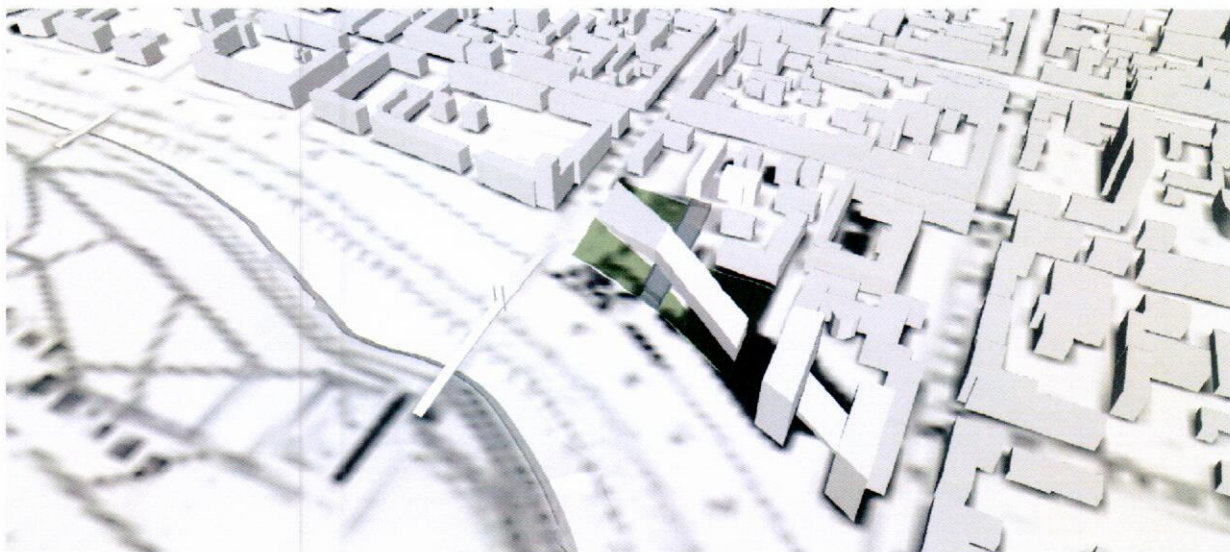
Atlikus esamos būklės tyrimus nustatyta, jog nagrinėjama vieta, nors ir problematiška, tačiau turi didžiulį potencialą tapti socialiai aktyvia naujamiesčio zona, bei sėkmingai respektuoti esamas vertybes, tokiu būdu padedant tautoms ir bendruomenėms integruotis į aktyvaus miesto visuomenę. Palankios sąsajos su unikalia žaliaja miesto centro zona, leidžia daryti prielaidas, kad centro gyvenimas galės vykti ne tik uždaroje, bet ir viešose erdvėse.

3.3 Multifunkcinio centro Karaliaus Mindaugo pr. 35, 37, Kaune koncepciniai sprendiniai

Projektavimo koncepcija Nr. 1

Pastatas sudarytas iš dviejų atskirų vienas kitą skirtinguose lygiuose kertančių tūrių. Viena pastato dalis pabrėžia istorinės Karmelitų gatvės kryptį, kita naujamiesčio vidinių kiemų. Pastatas sklypą sudalina į keturias zonas, kuriose gali atsirasti rekreacinės erdvės, įtraukiančios į įvairių tautų ir bendruomenių centro gyvenimą ir visuomenę. Pirmoji pastato dalis pėsčiųjų srautą gali nukreipti ant modernios terasos, kuri taip pat taptų socialiai aktyvia susibūrimų

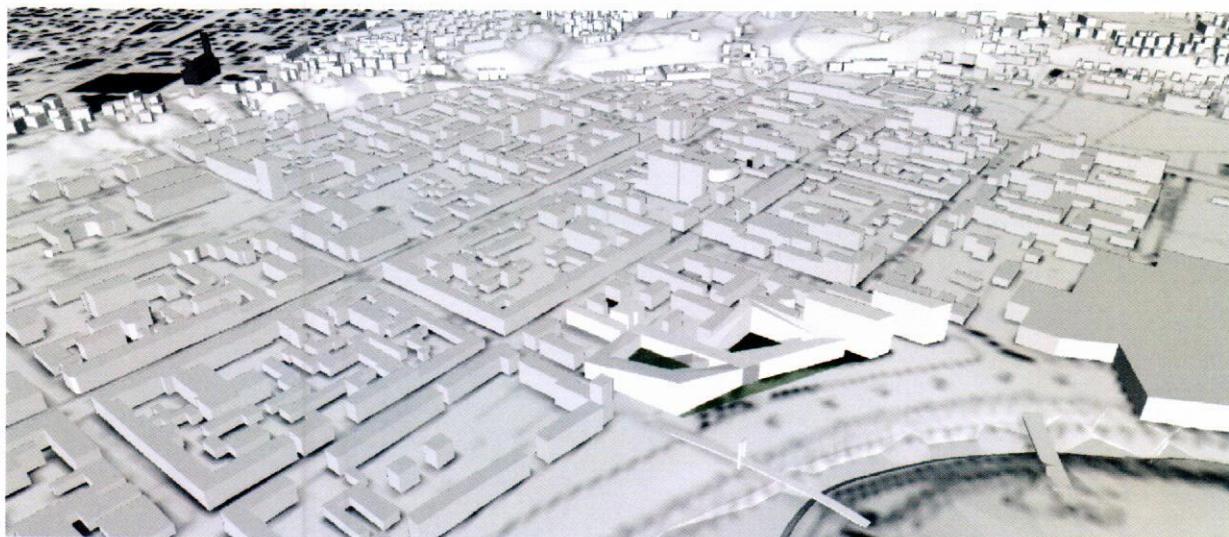
vieta.

14 pav. Projektavimo koncepcija Nr. 1

Projektavimo koncepcija Nr. 2

Antroji projektavimo koncepcija vystoma kaip vienas tūris interpretuojantis naujamiesčiui būdingų vidinių kiemų struktūrą. Vientisas, uždaro kontūro kompleksas, kuris savo masyvumu atsveria „Respublikos“ viešbučio ir „Akropolio“ tendumą. Viduje formuojami vidiniai kiemai, žaliosios zonos. Masyvi vientisa forma gniuždoma tose pusėse iš kur numatomi pagrindiniai pėsčiųjų srautai, iškeliami kraštuose, siekiant išlaikyti balansą su istoriniu bokšteliu ir aukštybiniais „Respublikos“ viešbučio bokštais.

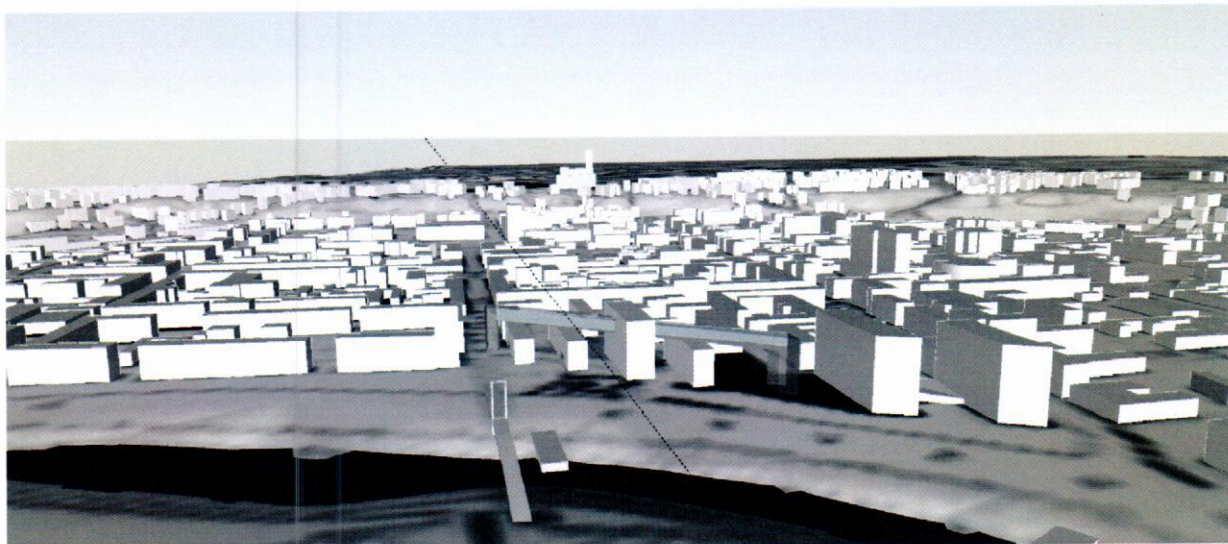

15 pav. Projektavimo koncepcija Nr. 2

Projektavimo koncepcija Nr. 3

Trečioji projektavimo koncepcija grindžiama atskirų keturių tūrių apjungtų aukštybine pėsčiųjų alėja idėja. Stiklinė galerija respektuoja istorinę Karmelitų gatvelę ir gali būti

naudojama kaip ekspozicijų erdvė, kūrybinė erdvė, apjungianti keturis komplekso pastatus. Komplexo pastatų pločiai, kaip vietai būdingų istorinių pastatų pločių moduliai. Tarp pastatų formuojami tarpai sukuria perregimumo galimybę, taip išlaikomi vizualiniai ryšiai su naujamiesčio panorama ir Prisikėlimo bažnyčia. Tarp pastatų atsiranda viešosios, žaliosios erdvės.

16 pav. Projektavimo koncepcija Nr. 3

3.4 Multifunkcinio centro Karaliaus Mindaugo pr. 35, 37, Kaune sprendinių detalizacija **Tūriniai ir planiniai sprendiniai**

Pasirinktas tūris yra vientisas ir apimantis visas funkcines zonas. Toks tūris pasirinktas norint apjungti ir sujungti visas tautas po vienu stogu, kad jos viena kitą geriau suprastų ir pažintų. Pastatas yra prisitaikęs prie iš pietų einančio Karaliaus Mindaugo prospekto, iš vakarų esančio pėsčiųjų tako, iš šiaurės Naujamiesčio pastatais ir iš rytų pusės esančia sklypo dalimi, kur perspektyvoje atsiranda perimetrinio užstatymo pastatai. Skersai sklypą ir per pastatą atkuriamas istorinė Karmelitų gatvė. Ji pabrėžiama medžių alėja. Dabar ši gatvė yra naudojama tik dalinai, nes esanti degalinė ir "Respublikos" viešbutis trukdo pėsčiųjų srautui. Atkuriant šią gatvę padidinamas pėsčiųjų srautas, ko pasekoje daugiau lankytojų pritraukiama į įvairių tautų ir bendruomenių centrą. Tai leistų šviesti visuomenę, kokios tautos gyvena Kaune, kuo jos užsiima ir ką jos moka. Taip visuomenė pažindama su įvairiomis greta gyvenančiomis ir veikiančiomis tautomis taptų artimesnė ir tolerantiškesnė. Todėl fasadams pasirinkta trikampio forma. Tai viena stipriausių konstrukciškai formų, naudojant ją perteikiamas daugialypės visuomenės stiprumas. Apželdinti trikampiai parodo, kad visuomenė yra skirtinga, yra skirtingų žmonių, tautų. Tuo tarpu, žalia spalva simbolizuoja augimą, veržlumą, gyvastį, klestėjimą, turtus, laisvę, viltį. Viską apjungus kartu stengiamasi skatinti stiprią, skirtingą tautiškai, bet vieningą, augančią morališkai, veržlią, noriai tobulėjančią, laisvą ir

klestinčia visuomine. Pastato stoge ir aukštuose padarytos angos, kad į pasta patektų kuo daugiau šviesos, pastato viduje, alėjoje pasodinti medžiai, kuriems nebūtinai intensyvus šviesos srautas. Viena pastato dalis, į rytų pusę trijų aukštų, į vakarus dviejų su eksplotuojamu stogu. Eksplotuojamas stogas įrengtas greta esančių stambių žaliųjų zonų tęstinumo, bei visuomenės artinimo prie gamtos, nuo stogo atsiveria panoramos į upę bei salą. Tūrių peraukštėjimas pasirinktas simbolizuoja Naujamiestyje dominuojančius skirtingus pastatų aukščius. Priešais pastatą, prie įėjimo formuojamas fontanas. Vanduo traukia žmonias, jis skleidžia gyvibingumą. Vasarą jame mielai pliuškenasi ne tik vaikai, bet ir suaugę.

Automobilių stovėjimo vieta foruojama po pastatu, taip taupant vertingą sklypo plotą. Trumpiems vizitams ir neįgaliesiems numatytos vietos prie Karaliaus Mindaugo prospekto, (šiuo metu ten taip pat yra stovėjimo vietos) ir iš prospekto yra nuvažiuojama 10% rampa į požeminį garažą, taip pat galima patekti ir iš Spaustuvininkų gatvės. Požeminėje saugykloje yra 81 vieta. Karaliaus Mindaugo prospekto antžeminiame parkinge dar 33 vietos su galimybe plėstis.

Pirmame aukšte skersai pastato imituojama gatvė, kur galės migruoti visi žmonės ir lankytojai. Pastato šiauriniame korpuse įrengta parodų salė, galerija, muziejus, specialios parduotuvės, kur bus prekiaujama tautų bendruomenių sukurtomis ar importuotomis prekėmis. Pietinėje pastato dalyje įrengta kavinė (kavos baro tipo) Šis srautas ir jų sulaikymo priemonės - kavinės, parduotuvės ir galerijos padarytos tam, kad vyktų ne akla migracija, o tuo pačiu pašaliniai žmonės būtų netikėtai įtraukiami į visuomenės gyvenimą ir į savo miestiečių, kaimynų ir jų būdo pažinimą. Pietrytinių pusėje įrengiama multifunkcinė salė talpinanti 300 žmonių su atskiru įėjimu. Ten bus rengiami dideli pasirodymai, koncertai, filmai, pristatymai, konferencijos.

Antras aukštas apjungia visų tautų veiklos sferas, tai šokis, vaidyba-teatras, muzika, fotografija, menas (piešimas, molis, tapyba, skulptūra ir t.t.) ir kt. Jie dalinsis tam pritaikytomis studijomis. Vieni galės repetuoti, vienu metu kiti kitu, arba apjungiant kartu. Įrengiama bendra virtuvė-poilsio vieta, kur tautų nariai galės leisti laiką kartu, taip vyks bendravimas tarp didesnių žmonių grupių, taip vieni kitus geriau pažins, atsiras visuomeniškumas. Taip pat bendruomenės turės atskiras savo patalpas, kur galės rinktis tik tam tikra tauta-žmonių grupė. Antrame aukšte įsikūrusi ir pastato valdyba-administracija. Jie kartu sujungti su veiklos zona tam, kad laisvu metu jie irgi galėtų dalyvauti veikloje. Tačiau

įrengta ir atskirai darbuotojams virtuvė ir poilsio patalpa. Į antrą aukštą galima bus patekti tik su leidimų kortelėmis.

Trečias aukštas skirtas tradiciniams valgams. Dalis pastato vienos dalies stogas apželdintas ir padarytas eksplotuojamas, kur vasarą bus galima daryti piknikus ar žaisti žaidimus. Įrengta mini biblioteką bendra ir tik žmonėms su leidimais. Taip pat rytinėje dalyje įrengta dvi kompiuterių salės, muzikos, meno mokykla-klasė, tradicinių žaidimų salė, ir mini biblioteka.

Pastato konstrukcijos ir inžinerinė įranga

Pastato tvirtumui užtikrinti, įrengiami poliniai pamatai. Ant jų montuojamos gelžbetoninės kolonos, laikančios monolitonės perdangas ir stogus. Kolonos 500x500mm storio. Kolonų tinklelis 11x11m, kur reikia pastatoma papildoma kolona. Tarp kolonų dedamos metalinės sijos, jeigu konstrukciškai apskaičiavus yra poreikis prilaikyti perdangą. Fasadų apdailai naudojami metaliniai, save, integruotus apželdintus elementus ir perdangą laikantys rombai – trikampiai. Konstrukcinių elementų vamzdio storis 100x250mm. Pertvaros daromos iš gipso kartono ar panašios medžiagos su labai gera garso izoliacija.

17 pav. Fasadų konstrukcijos pavyzdžiai.

3.5 Eksperimentinio projekto rezultatų vertinimas

Atliktas eksperimentinis projektas išryškino projektavimo vietos pagrindines architektūrinės ir urbanistines problemas, kurios buvo išspręstos projektuojant įvairių tautų ir bendruomenių centrą. Atsirandantis šis naujas objektas centrinėje, tačiau apleistoje ir dėmesio reikalaujančioje miesto dalyje išspręstų parkavimo problemas, atgaivintų istorinės Karmelitų gatvelės funkciją, taptų charakteringa Naujamiesčio vieta. Patrauklus pastato gerbūvis pritrauktų daugiau miesto gyventojų bei svečių, turėtų potencialą tapti socialiai gyva ir aktyvia miesto zona. Multifunkcinis pastatas apjungtų ne vienos tautos ar bendruomenės veiklas, taip sudaromos galimybės joms tarpusavyje saveikauti, bei būti prieinamesnėms visuomenei.

IŠVADOS

1. Atlikus teorinės medžiagos analizę, išsiaiškintos ir apibrėžtos „bendruomenės“, „tautos“, „kultūros“, „kultūros centro“ sampratos. Nustatyti skirtingi bendruomenių tipai ir jų poreikiai bei funkcijos. Išsiaiškinta, kas lemia tautos savitumą ir kokiais skirtingais būdais reiškiasi kultūra. Visa ši teorinė bazė leidžia suprasti, jog pagrindinė kultūros centro paskirtis padėti pažinti ir skatinantį kultūrų įvairovę, kaip socialinio aktyvumo garantą, užtikrinti saugią aplinką bendravimui. Išskiriami šie būdingi kultūros centrų tipai: multikultūriniai centrai prie mokymo įstaigų, etninių grupių centrai, bendruomenių centrai, interesų grupių centrai, religinių grupių centrai, multikultūriniai daugiafunkciniai centrai, ir jiems aktualios funkcijos: religinė, komercinė, integracinė, edukacinė, ekspozicinė, memorialinė, administracinė, kultūrinio dalijimosi. Kultūros centras įvardijamas kaip savarankišks objektas arba kompleksas, kurio lokacija turėtų būti centrinėje miesto dalyje: senamestyje, naujamiestyje arba istoriniuose priemiesčiuose.

2. Išanalizavus ir įvertinus Lietuvos ir užsienio teorinę medžiagą, nustatytos aktualios daugiakultūrinių centrų projektavimo problemos: neapibrėžta tokio pobūdžio pastatų tipologija, nekonkretus funkcinis centro turinys. Taigi išanalizavus atskiras svarbiausias tokio tipo objektui funkcijas, buvo nustatyti svarbiausia reikalavimai joms: daugiausiai erdvės skiriama pagrindinėms pastato funkcinėms zonoms-bendravimo, kultūrinio dalijimosi, ekspozicinėms. Šalia pagrindinių įėjimų numatomos komercinės paskirties patalpos, kuriose gali įsikurti veiklos, papildančios pastate numatytas pagrindines funkcijas. Pagrindinių funkcinių erdvių įėjimai turi dominuoti pastato vidaus kompozicijoje, jie turi būti aiškiai suvokiami, erdvės organizuojamos taip, kad žmonės tiesiausiai keliu patektų į tikslines patalpas, be tikslingo poreikio nesikirstų centro lankytojų bei naudotojų judėjimo trajektorijos.

3. Atlikta palyginamoji, aprašomoji bei grafinė Lietuvos ir užsienio kultūros centrų pavyzdžių analizė, teorinės medžiagos apibendrinimai leidžia formuluoti išvadą – kiekviena tauta, bendruomenė ar grupė gali įnešti svarų indėlį į miesto, kaip kultūrinio įvykio kūrimą. Tam, kad šis tikslas būtų įgyvendintas tikslinga projektuoti daugiakultūrinį centrą, kuris projektuojamas kaip inovatyvus, išskirtinis, saugus, funkciškai efektyvus ir architektūriškai bei urbanistiškai kokybiškas objektas, apjungtų minėtų bendruomenių veiklas ir taptų vienu iš miesto traukos centrų.

4. Atlikus Kauno miesto centrinių dalių probleminių vietų analizę išsiaiškinta, jog šiuo metu itin svarbi teritorija yra greta viešbučio „Respublika“ esantys sklypai Karaliaus mindaugo pr. 37 ir 35. teritorija priskiriama miesto centrinių dalių sistemos Naujamiesčio segmentui. Projektuojant nagrinėjamą objektą būtina detaliai išanalizuoti esamą urbanistinę situaciją, architektūrinius bei funkcinius poreikius. Pagal tai turi būti nustatomas objekto dydis (monokultūriniai centrai – labai maži arba maži, atsirandantys miesto periferinėje sistemoje ar istoriniuose priemiesčiuose multikultūriniai – nuo vidutinių iki labai didelių, atsirandančių miesto centrinėje dalyje) ir jo vidinė sandara bei išorinė raiška.

5. Įvairių tautų ir bendruomenių kultūros centras funkcionuos efektyviai ir kokybiškai įsilies į miesto kultūrinį gyvenimą tik tuomet jei bus maksimaliai išpildyti šie kriterijai: funkcijų įvairovė (dominuoja pagrindinės – etninės kultūros puoselėjimo, kūrybinė, edukacinė, ekspozicinė, integravimo su visuomene, papildo šalutinės – komercinė, administracinė, memorialinė); kokybiška, patraukli, inovatyvi architektūrinė raiška (atsispindi savalaikiškumas suderintas su semantinėmis prasmėmis), fiziškai ir morališkai saugi, bei padedanti integruotis aplinka, patrauklios ir jaukios vidaus ir išorės erdvės (erdvės ir aplinka skatinanti nuolatinį bendravimą tarp skirtingų tautų ir bendruomenių, bei visuomenės, kultūrinį dalijimąsi, pažinimą).

6. Nepaisant kultūrinio centro architektūrinės raiškos, ar tai būtų niuanso ar kontrasto principu aplinkoje įsikomponuojantis objektas, jis privalo darniai derėti esamame kontekste ir atspindėti šiuolaikinės architektūrinės raiškos bei technologijų tendencijas, turi būti savalaikis ir vizualiai atpažįstamas, atspindėti jame vykdomas funkcijas. Pastato komponavimas piklauso nuo jo lokacijos. Centrinėje miesto dalyje pastatas komponuojamas tankiai užstatytose, tačiau ingvai prieinamose ne tik centrinės, bet ir periferinės miesto dalies atžvilgiu teritorijose, kreipiamas didelis dėmesys architektūrinei raiškai, centrinės miesto dalies architektūrinio identiteto stiprinimui. Periferinėse – urbanizuotose, bet išlaikančiose ryšį su gamtiniais elementais teritorijose pastatas komponuojamas parko tipo erdvėse, yra lokalesnis, taigi mastelis smulkesnis, architektūrinės struktūros smulkesnės ir labiau išskaidytos.

7. Kultūrinis centras – projektas, kurio sėkmė priklausys nuo jame veiklą vykdančių žmonių, jų aktyvumo bei iniciatyvų. Siekiant pritraukti kuo daugiau interesantų grupių kultūriniame centre tuėtų vyrauti darni funkcijų įvairovė, patenkinanti skirtingus poreikius. Daugiafunkcinis centras turėtų būti zonuojamas pagal funkcijų giminingumą – greta blokuojamos vienos kitas papildančios funkcijos, atskiriamos tarpusavyje nederančios

funkcijos. Kultūrinio centro veikla, funkcijos bei architektūrinė raiška turi skatinti visapusišką integraciją, taigi centre turi atsirasti patrauklios viešosios erdvės, skatinančios visuomenės susidomėjimą ir aktyvų dalyvavimą centro veikloje. Centro patalpos bei prieigos turi būti pritaikyti žmonių su negalia reikmėms. Siekiant suprojektuoti patrauklų kultūrinį miesto traukos objektą, būtinas geras pasiekiamumas visomis transporto priemonėmis bei patogus parkavimo zona.

SUMMARY

The goal of master work was to set the principles of designing cultural centre of different nations and communities.

The paper consist of three chapters and the conclusions. The first part is based on analysis of theoretical basis on the theme in Lithuania and abroad and practical experience of creating such kind of multicultural centres. The main purpose in this chapter was to investigate meaning of culture, nation, main things that identifies it and to understand what is culture and what kind of theoretical aproach is in terms of creating cultural centre fore different cultures and communities.

The second part comprises the empirical research of the different cultural cntres, which are situated not only in Lithualiai, but in different Europe countries too. Sociological examination of communities and architecture profesionals were made. The retrieved information has shown te importance of designing multicultural centre in Lithuania. Since our society is becoming multiple, we have to use this cultural centre as a place where communities and society could communicate and coloborate, sharing cultural information, creating together and helping each other to be more inteligent and knowing. Regarding to information which reearches has shown conceptual model was formed. Third chapter was dedicated for experimental project. The main purpose of it was to check the principles, which were formed by conceptual model. Using special researches actual place in Kaunas city was found. The place is located in New town, near Karalius mindaugas avenue, river Nemunas and Žalgiris arena.

In conclusion of all three chapters, of the master work the principles of creating multicultural centre for differen nations and comunities were formulated.

NAUDOTA LITERATŪRA

Knygos

1. Antinienė D. Lietuvos akademinio jaunimo tautinis tapatumas: KTU leidykla "Technologija",-Kaunas, 2011.
2. Butkus T.S. Miestas kaip įvykis: Urbanistinė kultūrinių funkcijų studija
3. Christopher Alexander, Sara Ishikawa, Murray Silverstein with Max Jacobson, Ingrid Fiksdahl-King, Shlomo Angel. A Pattern Language. „Oxford university press“,- New York, 1977.
4. Juknevičius S. KULTŪROLOGIJA 13. Vilnius, 2006. – ISBN 9986-638-75-5
5. Kultūros ir meno mokslo ir studijų institucijų asociacija, Kultūros istorijos tyrinėjimai:leidykla „Gervelė“,-Vilnius, 1998 .- ISBN 9986-638-05-4(IV tomas)
6. Kultūros ir meno mokslo ir studijų institucijų asociacija, Kultūros istorijos tyrinėjimai:leidykla „Gervelė“,-Vilnius, 1999 .- ISBN 9986-638-05-4(V tomas)
7. Kultūrologija, Kultūros ir meno institutas, : leidykla „Gervelė“,-Vilnius, 2000 .- ISBN 9986-638-19-4(VI tomas)
8. Lotman J. Kultūros semiotika: leidykla „Baltos lankos“,-Vilnius, 2004. – ISBN 9955-00-091-0
9. Miles M. Cities and Cultures. “Routledge Taylor and France Group”,- London and New York, 2007.
10. Minkevičius J. Architektūros kryptys užsienyje: Vilnius, 1971. –
11. Architectural Standard - Ernst & Peter Neufert - Architects' Data
12. PASTATŲ TIPOLOGIJA: VGTU leidykla „Technika“, - Vilnius, 2011.
13. Специальность "АРХИТЕКТУРА" АРХИТЕКТУРНОЕ ПРОЕКТИРОВАНИЕ ОБЩЕСТВЕННЫХ ЗДАНИЙ И СООРУЖЕНИЙ. - Москва стройиздат. – Москва 1985.
14. Stasiulis E. Forma architektūroje

Straipsniai

15. Aleksandravičius A. ,Žukovskis J. Kaimo bendruomenių raida ir jų veiklos tikslai: siekinat darnumo visuomenėje / Lietuvos Žemės Ūkio Universitetas.-Kaunas, 2011
16. Butkus S. T. Kultūrinė miesto funkcija. Metodologinės prielaidos ir koncepcijos kontūrai/ Vilnius Gedimino Technikos Universitetas.-Vilnius, 2005 birželio 28
17. Butkus S.T. Kultūrinės miesto funkcijos potencialas ir jo raiškos formos urbanistinėje struktūroje / Vilnius Gedimino Technikos Universitetas.-Vilnius, 2007 balandžio 11
18. Daunora Z. J. Kultūriniai ir struktūriniai miestų plėtros uždaviniai valstybės normatyviniuose dokumentuose / Vilnius Gedimino Technikos Universitetas.-Vilnius, 2005 sausio 22
19. Erentaitė R. Kultūrinės Prielaidos Dirbant Su socialinės atskirties grupėmis: Refleksijos galimybės ir ribos / Mykolo Romerio Universitetas. – Vilnius, 2008 gruodžio 10
20. Grabytė – Bėčienė K. , Vanagas J. Metropolitinių regionų ir centrų formavimosi sąlygos, Vilniaus ir Kauno didmiesčio atvejais / Vilnius Gedimino Technikos Universitetas.-Vilnius, 2003 lapkričio 11
21. Grecevičius P. Kultūrinių ir meninių vertybių įtaka miesto rekreacinės aplinkos kokybei / Klaipėdos Universitetas.-Klaipėda, 2006 sausio 6

22. Gedutis A. Kultūrinės Klaipėdos reprezentacijos: užmigęs miestas, naminiai žmonės, buitinis multikultūriškumas / Klaipėdos Universitetas. –Klaipėda, 2011/2
23. Jakaitis J. Neformalaus veikimo veiksmų įtaka urbanistinei raidai / Vilnius Gedimino Technikos Universitetas.-Vilnius, 2004 birželio 29
24. Kabzinska I. Sketch on Multiculturalism. 2008/02
25. Krier L. How Industrial Society Destroys Culture / Published as "The Reconstruction of the European City" in: RIBA Transactions, volume 1, number 2 (1982), pages 36-44.
26. Petrušonis V. Vietovės Kultūrinio Tapatumo aprašymo teorinės prielaidos / Vilnius Gedimino Technikos Universitetas.-Vilnius, 2001
27. Petrušonis V. Vietovės Kultūrinio Tapatumo ontologija / Vilnius Gedimino Technikos Universitetas.-Vilnius, 2005 birželio 28
28. Poškutė M. Kas yra tauta : Vedlio misija istorijoje / Mykolo Romerio Universitetas. – Vilnius, 2011 kovo 10
29. Vrubliauskas D. Miesto bendruomenių vaidmuo tausojant istorinės aplinkos savitumą / Vilnius Gedimino Technikos Universitetas.-Vilnius, 2005

Norminiai dokumentai

30. Statybos Techninis Reglamentas STR 2.02.02:2004 Visuomeninės paskirties statiniai
31. http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_1?p_id=230706&p_query=&p_tr2=
32. Visuomenių pastatų Gaisrinės saugos taisyklės
33. <http://tar.tic.lt/Default.aspx?id=2&item=results&aktoid=F7ADF73C-C3C6-45C8-8CC6-D17A78B2E98A>
34. Lietuvos Respublikos statybos įstatymas
35. Statybos techninis reglamentas STR 1.01.05:2002 „Normatyviniai statybos techniniai dokumentai“
36. Statybos techninis reglamentas STR 2.03.01:2001 „Statiniai ir teritorijos. Reikalavimai žmonių su negalia reikmėms“
37. Statybos techninis reglamentas STR 2.06.01:1999 „Miestų, miestelių ir kaimų susisiekimo sistemos“
38. Higienos normą HN 42:1999 „Gyvenamųjų ir viešosios paskirties pastatų mikroklimatas“
39. Higienos normą HN 98:2000 „Natūralus ir dirbtinis darbo vietų apšvietimas. Apšvietos ribinės vertės ir bendrieji matavimo reikalavimai“
40. Higienos normą HN 33-1:2003 „Akustinis triukšmas. Leidžiami lygiai gyvenamojoje ir darbo aplinkoje. Matavimo metodikos bendrieji reikalavimai“
41. Higienos normą HN 55-2001 „Viešieji tualetai“
42. Higienos normą HN 102:2001 „Profesinio mokymo įstaigos. Higienos normos ir taisyklės“
43. Lietuvos Respublikos kultūros centrų įstatymas. 2004 m. liepos 15 d. Nr. IX-2395 Vilnius
44. Lietuvos Respublikos konstitucija. Įsigaliojo 1992 m. lapkričio 2 d.

Internetinės priegigos

45. http://lt.wikipedia.org/wiki/Kauno_%C4%AFvairi%C5%B3_taut%C5%B3_kult%C5%A8%C5%B3_centras
46. http://www.tbn.lt/id-apie_mus.html
47. <http://vilkaviskis.info/index.php/home/aktualijos/1205-bendruomeni-namai-per-prievarta>
48. www.bendruomenes.lt

49. http://www.kbca.lt/pages/apie_kbca
50. <http://www.zydai.lt/lt/content/viewitem/680/>
51. <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/-/6826>
52. <http://www.biblioteka.vpu.lt/pedagogika/PDF/2012/108/108.pdf>
53. http://litlogos.eu/L64/Logos_64_042_050_Kuzmickas.pdf
54. <http://litlogos.eu/Archive/logos44.pdf>
55. http://www.voruta.lt/wp-content/uploads/voruta2007_9.pdf
56. <http://www.kulturagyvai.lt/tauta-visuomene-ir-kultura/>
57. http://vddb.laba.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:E.02~2006~D_20060529_161234-59836/DS.005.0.01.ETD
58. <http://lkzd.lki.lt/Zodynas/Visas.asp>
59. http://archrecord.construction.com/projects/building_types_study/
60. <http://www.autc.lt/lt/architekturos-objektai/1195?rt=3&pl=7>
61. <http://www.kulturosfabrikas.lt/lt>
62. <http://www.minority.lt>
63. <http://www.rietavokc.lt/>
64. <http://www.ktkc.lt/>
65. <http://tbn.lt/>
66. <http://www.kulturagyvai.lt/tauta-visuomene-ir-kultura/>
67. <http://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/pilaite-turi-savo-kulturos-centra-56-168465#ixzz3GZsZAbml>
68. <http://www.newsite.anyksciu-k-c.lt/>
69. <http://europaconcorsi.com/projects/16844-UNStudio-Newer-Orleans-Na>
70. <http://www.dezeen.com/2011/04/29/jewish-community-centre-mainz-by-manuel-herz-architects/>
71. <http://www.dezeen.com/2012/11/20/cultural-centre-in-nevers-by-ateliers-o-s-architectes>
72. <http://www.archdaily.com/248866/community-center-in-abfaltersbach-machne-architekten/>
73. <http://www.dezeen.com/2009/11/02/community-centre-by-dierendonck-blancke/>
74. <http://www.dezeen.com/2013/12/27/angular-steel-canopy-covers-refurbished-community-centre-by-collins-and-turner/>
75. <http://www.dezeen.com/2014/10/03/the-chapel-a21studio-world-building-of-the-year-world-architecture-festival-2014/>
76. <http://www.dezeen.com/2014/09/18/resin-interpretation-centre-spain-gallery-community-centre-oscar-miguel-ares-alvarez/>
77. <http://www.dezeen.com/2011/11/11/the-culture-yard-by-aart-architects/>
78. <http://www.dezeen.com/2011/06/12/new-cultural-centre-by-fundc/>
79. <http://www.dezeen.com/2014/09/18/resin-interpretation-centre-spain-gallery-community-centre-oscar-miguel-ares-alvarez/>
80. <http://www.dezeen.com/2012/06/01/qingpu-youth-centre-by-atelier-deshaus/>
81. <http://www.archdaily.com/81021/someru-community-centre-salto-ab/>
82. <http://www.dezeen.com/2013/10/21/community-home-marc-koehler/>

<http://architectureinsights.com.au/architecture/theoretical-community-gathering-place/>

GRAFINĒS DALIES KOPIJOS

PRIEDAI

PRIEDŲ SĄRAŠAS

PRIEDAS NR. 1 Daugiakultūrinių centrų funkcinių zonų projektavimo principai

PRIEDAS NR.2 Kultūros centrų pavyzdžių analizė Lietuvoje ir užsienyje

PRIEDAS NR.3 Sociologinės bendruomenių apklausos forma

PRIEDAS NR.4 Sociologinės specialistų apklausos forma

PRIEDAS NR.1

Daugiakultūrinių centrų universaliųjų salių projektavimo principai

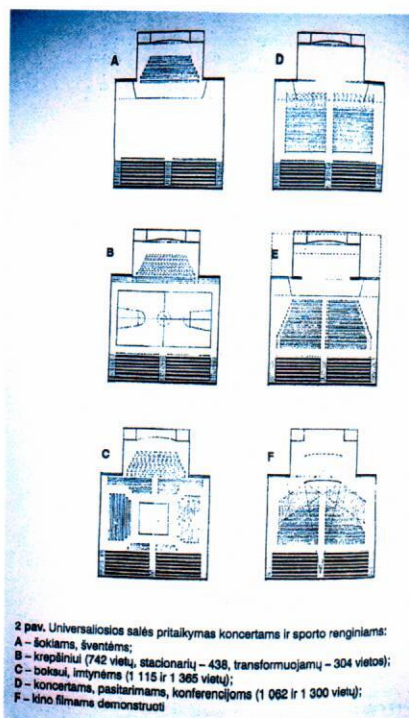
Salių universalėjimui didžiulę įtaką turėjo XXa. Aukštas technikos išsivystymo lygis – salės tapo ne nekintamos paskirties, o pritaikomos pagal poreikį, dėka specialios transformacinės įrangos. Šis salių tipas skirstomas į dvi grupes:

- Salės, kuriose universalaus pritaikymo galimybės realizuojamos tos pačios paskirties salės erdvėje (statant spektaklius, rengiant koncertus, susirinkimus, rodant kino filmus, pristatymus ir t.t trumpai tariant veiklas, kurioms reikalinga scena)
- Universaliosios salės, kurios tinka skirtingų paskirčių renginiams (koncertai, teatro spektakliai, kino filmams, paskaitoms, sporto renginiams, varžyboms) (Pav.1)

Tokiose salėse galima keisti **paskirtį, veiksmo ir**

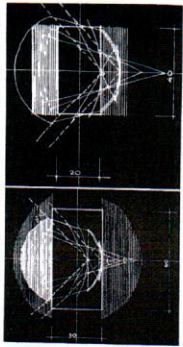
žiūrovų zonas, žiūrovų ir dalyvių skaičių, salės erdvių dydį. Universaliųjų salių su sporto arenomis transformacija gali būti atliekama naudojant du principus (Pav.2)

– **skersinės transformacijos** (sporto aikštelės išilginė ašis tampa statmena koncertinių renginių salės ašiai), **išilginės transformacijos** (sporto aikštelės išilginė ašis sutapatinama su koncertinių renginių salės ašimi). (Pastatų tipologija, 2011.)

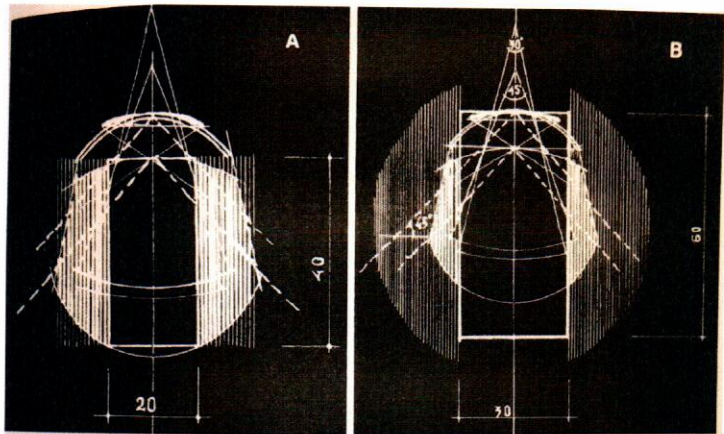
vienos

Pav.1. Universalios salės pritaikymas koncertams ir sporto renginiams. Pastatų tipologija. VGTU leidykla „Technika“, - Vilnius, 2011

- tribūnos
- vietos tribūnose vykstant koncertiniams renginiams
- platusis ekranas
- universalusis ekranas
- žiūrovų vietų zona
- žiūrovų vietų zona vykstant teatro spektakliams
- pasisukimo 45° riba

2 pav. Salės su sporto arena ir tribūnomis pritaikymo koncertiniams renginiams arba šio limitu demonstruoti galimybes: skersinės transformacijos principas (kai sporto aikštelės išilginė ašis sutampa su scenos renginių salės (veiksmo vietos) šilgine ašimi): A – sporto arenos dydis 40x20 m; B – sporto arenos dydis 30x30 m

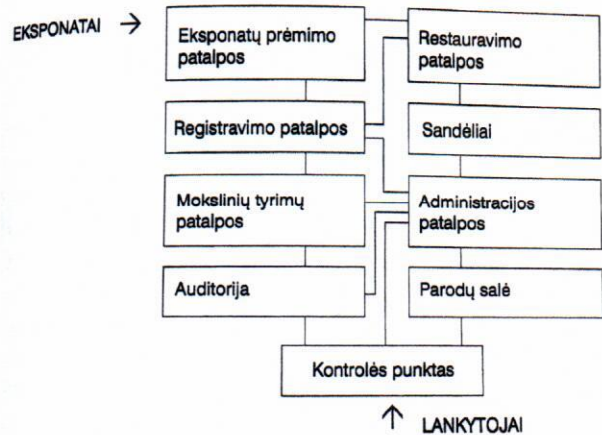
4 pav. Vietų tribūnose pritaikymas scenos renginiams: išilginės transformacijos principas (kai sporto aikštelės išilginė ašis sutampa su scenos renginių salės (veiksmo vietos) šilgine ašimi): A – sporto arenos dydis 40x20 m; B – sporto arenos dydis 30x30 m

Pav.2. Universalios salės transformavimo galimybės. Pastatų tipologija. VGTU leidykla „Technika“, - Vilnius, 2011

Praktikoje gali būti taikomi abu principai, tačiau skersinę transformaciją racionaliau taikyti salėse su sporto arenomis iki 40 m ilgio, stacionarias žiūrovų vietas numatant viename aikštelės šonu. Salėse, kur sporto arenos dydis 30x60 m pirmenybę tikslinga teikti sporto renginiams, taikant išilginės transformacijos principą. (Pastatų tipologija, 2011.)

Daugiakultūrinių centrų muziejų ir ekspozicijų salių projektavimo principai

Daugiakultūriniuose centruose dažniausiai įrengiami nedideli muziejai ir ypač dažnai naudojamos parodų – ekspozicijų salės. Muziejai skirstomi pagal: **paskirtį** ir **dydį**. Muziejaus patalpos skirstomos į šias grupes: ekspozicijos, saugojimo, specialiosios paskirties, pagalbinės, ūkinės, administracinės. Patalpų grupių projektavime svarbu taikyti tinkamus tarpusavio ryšius. (Pav.3)

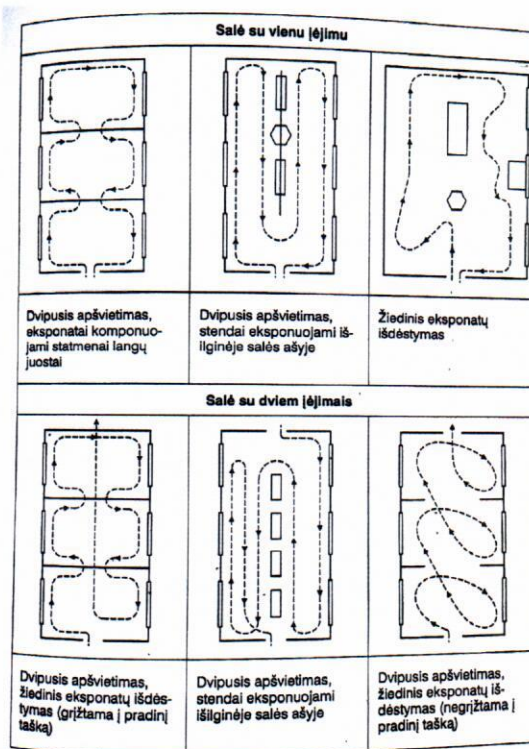
2 pav. Muziejaus funkcinių patalpų ryšio schema
Pav.3 Muziejaus funkcinių patalpų ryšio schema. Pastatų tipologija. VGTU leidykla „Technika“, - Vilnius, 2011

Projektuojant muziejus ar ekspozicijų sales būtina išskirti pagrindines patalpų grupes: **uždarnosios tarnybinės zonos** ir **muziejaus lankytojų zona**. Ekspонатų laikinam laikymui ar saugojimui būtina numatyti patalpas, kurių dydis priklausytų nuo numatomo ekspонатų kiekio. Šiose patalpose gali būti numatomos vietos ir darbuotojų,

specialistų stalams. Tokias patalpas tikslinga projektuoti netoli muziejaus ekspozicinių salių. Muziejaus administracijos patalpų skaičius taip pat priklauso nuo muziejaus dydžio ir eksponatų kiekio. Jei numatoma eksponuoti stambiagabaričius eksponatus turi būti įrengiamas atskiras ūkinis įėjimas jų transportavimui. Čia gali būti įrengiamos pagalbines eksponatų priėmimo/išdavimo patalpos.

Lankytojų zona prasideda nuo vestibulio arba patalpos, esančios prieš ekspozicijų salę. Ši erdvė projektuojama prie pagrindinio įėjimo į muziejų. Jo plotas skaičiuojamas imant, kad vienam lankytojui tenka 0.4 kv.m, o suplanavimas turi atitikti nuoseklaus lankytojų srauto judėjimo reikalavimus. Atsižvelgiant į tai projektuojami ir laiptai bei liftai. Netoli vestibulio turi būti suprojektuoti sanitariniai mazgai lankytojams. Taip pat galimos auditorijų, poilsio ir komercinės patalpos. (Internetinė prieiga: http://archrecord.construction.com/projects/building_types_study/)

Muziejų ir ekspozicijų salių lankytojai juda viena linkme, sustodami apžiūrėti eksponatų, todėl svarbu kontroliuoti lankytojų srauto judėjimą ir kryptį. (Pav.4) Ekspozicijų salės ar grupės grupuojamos taip, kad muziejaus lankytojai galėtų apsiriboti, tik juos dominančiuose skyriuose. Taigi patogų judėjimo trasą suskaidyti į didesnę ar mažesnę patalpų skaičių. Projektuojant patalpas būtina įvertinti eksponatų apžvalgai reikalingą regėjimo kampą. Patalpose, kur bus eksponuojami didesnių gabaritų kūriniai reikia palikti kuo daugiau erdvės apžvelgiamumui. Netrukdomai stebėti lankytojas turi žmogaus regėjimo kampu sudarančiu vertikalia kryptimi 30 laipsnių, horizontalia - 45 laipsnius. Tam reikia atsitraukti nuo eksponatų per 1.5-2 eksponato aukščius. Ekspozicijų patalpų pobūdis, dydis priklauso nuo planuojamų eksponatų dydžio ir pobūdžio. Smulkiems objektams, eksponuojamiems horizontaliose ar vertikaliose vitrinose, skirtų nedidelių ekspozicijų patalpų dydį lemia eksponatų rinkinių skaičius ir vitrinų išdėstymo tvarka. Turi būti patogus prieiti prie eksponatų ir laisvai juos apžiūrėti. Nedidelėms iki 6 metrų pločio ir iki 100 kv.m. ploto ekspozicijos patalpoms su langais vienoje

4 pav. Ekspонатų išdėstymo schemos salėse su natūraliuoju apšvietimu

Pav.4. Ekspонатų išdėstymo schemos. Pastatų tipologija. VGTU leidykla „Technika“, - Vilnius, 2011

šoninių sienų gali būti planuojamas įprastinis aukštis – apie 3 metrus. Platesnių salių su natūraliu apšvietimu aukštis būna artimas pusei jų pločio. (Pastatų tipologija, 2011.)

Muziejuose svarbus natūralus ir dirbtinis apšvietimas. Tai kokia rūšis bus pritaikyta priklauso nuo muziejaus paskirties ir eksponatų specifikos. Paveikslų ekspozicijų salėms efektyviausias viršutinis natūralus apšvietimas pro švieslangius. Tuomet sienos lieka maksimaliam eksponavimo plotui. Tokiu būdu apšvietimo sąlygos labiausiai priartinamos prie natūralių. Tuo tarpu siekiant apsaugoti eksponatus nuo neigiamo saulės spindulių poveikio tikslinga leisti šiaurinį apšvietimą ir vengti pietinių saulės spindulių. Kai tai atlikta neįmanoma būtina projektuoti šviesos spindulių atspindžio ekranus ir žaliuzes. (Internetinė prieiga: http://archrecord.construction.com/projects/building_types_study/)

2.3.3. Daugiakultūrinių centrų edukacinių erdvių projektavimo principai

Daugiakultūriniai centrai gali būti ne tik bendravimo, bet ir naujų žinių gavimo vieta, kur labai svarbu edukacinės erdvės. Racionalu šias erdve planuoti taip, kad jų bei įrangos jose konfigūracija būtų lengvai keičiama. Lengvi perstatomi vienviečiai suolai leidžia sukurti universalias erdves, tinkamas įvairiausiems mokymo metodams taikyti – įrengti klasę, kaip paskaitų auditoriją, kaip seminarų ir diskusijų erdvę, kaip savarankiško mokymosi ir darbo patalpą.

Šalia mokymo erdvių taip pat gali būti įrengtos mokytojų patalpos, skirtos papildomam ar individualiam darbui. Edukacinėms reikmėms gali būti panaudojamos bendrosios patalpos: vestibuliai, universaliosios salės, pritaikant įvairioms paskaitoms, seminarams, praktiniams ir teoriniams užsiėmimams, koncertams šventėms. Tam pačiam tikslui gali būti naudojami vidiniai, bei išoriniai kiemai

Daugiakultūrinių centrų administracinių erdvių projektavimo principai

Administracinės funkcijos veikimui ypač svarbu kaip bus suplanuotas darbo vietų išdėstymas. Išskirtinos šios pagrindinės planavimo schemas:

- **Tiesinė** – darbo patalpos tipiniuose aukštuose išdėstytos viena už kitos koridorine ar anfiladine tvarka. Aptarnavimo blokai gali būti išdėstyti keliose siauro ar plataus korpuso, turinčio tiesės kreivės arba laužtinės raidės ar uždaro kiemo formą vietose.

- **Centrinė** – darbo patalpos kompaktiškai grupuojamos apie branduolį, kuriame yra aptarnavimo blokai, esantį centrinėje ar greta centro esančioje pastato dalyje
- **Spindulinė** – darbo patalpos išdėstomos korpusuose, kurie tarsi spinduliai išeina iš bendro halo, aptarnavimo centro ir vertikaliųjų komunikacijų branduolio
- **Atvira** – visas arba didesnes tipinio darbo aukšto dalis sudaro viena erdvė, kurioje darbo zonas gali skirti žemos pertvaros. Šis kontorinių patalpų suplanavimo būdas, kai darbo vietos daugiau ar mažiau reguliariai išdėstytos didelėse salėse priimtinas kai dirba dešimt ar daugiau darbuotojų ir yra patogus bei racionalus
- **Laisva** – darbo erdvė susikirstoma į darbo sales, kabinetus ar kambarius panaudojant transformuojamas pertvaras, lengvai modifikuojant erdves pagal poreikį. Tokios pertvaros turi būti derinamos su konstrukcine, planine pastato schema ir komunikaciniais tinklais.

Konferencijos, susibūrimai ir susitikimai taip pat svarbi centro veiklos dalis. Jiems skirtų patalpų plotus bei kiekius reikia nustatyti atsižvelgiant į būsimą veiklos specifiką ir patalpų rezidentų pageidavimus. Čia būtina numatyti ir pagalbines patalpas tokias, kaip sanitariniai mazgai, rūbinės, pagalbines personalo patalpas, mini virtuvėlės ar maitinimo patalpas. Sanitariniai mazgai turi būti įrengiami ne toliau kaip 75 metrų atstumu nuo darbo vietos ir ne rečiau kaip kas antrame aukšte. Penkiasdešimčiai vyrų skiriamas vienas unitazas ir vienas pisuaras, o dvidešimčiai moterų – vienas unitazas. Prie sanitarinių mazgų būtinai įrengiami šliuzai ir praustuvai. Jeigu pastate įrengta daugiau negu 50 darbo vietų gali būti numatyta kavinė ar restoranas, kuris gali aptarnauti ir lankytojus iš gatvės. (Internetinė prieiga: http://archrecord.construction.com/projects/building_types_study/)

Daugiakultūrinių centrų universaliųjų salių projektavimo principai

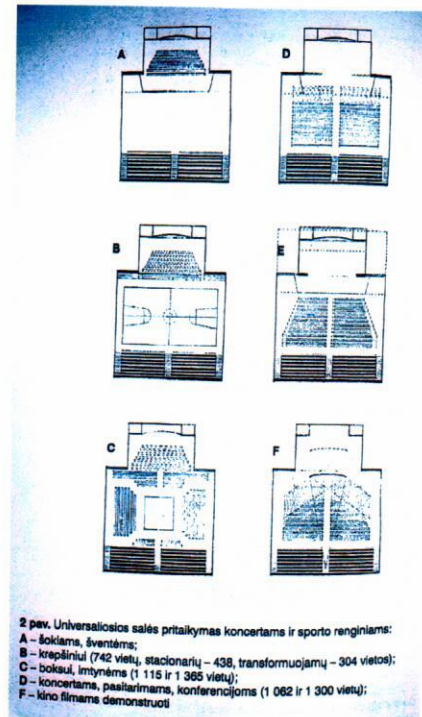
Salių universalėjimui didžiulę įtaką turėjo XXa. Aukštas technikos išsivystymo lygis – salės tapo ne nekintamos paskirties, o pritaikomos pagal poreikį, dėka specialios transformacinės įrangos. Šis salių tipas skirstomas į dvi grupes:

- Salės, kuriose universalaus pritaikymo galimybės realizuojamos tos pačios paskirties salės erdvėje (statant spektaklius, rengiant koncertus, susirinkimus, rodant kino filmus, pristatymus ir t.t trumpai tariant veiklas, kurioms reikalinga scena)
- Universaliosios salės, kurios tinka skirtingų paskirčių renginiams (koncertai, teatro spektakliai, kino filmams, paskaitoms, sporto renginiams, varžyboms) (Pav.1)

Tokiose salėse galima keisti **paskirtį, veiksmo ir**

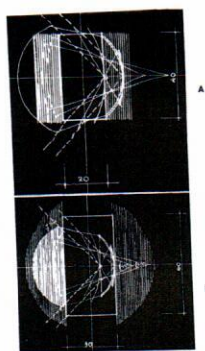
žiūrovų zonas, žiūrovų ir dalyvių skaičių, salės erdvių dydį. Universaliųjų salių su sporto arenomis transformacija gali būti atliekama naudojant du principus (Pav.2)

– **skersinės transformacijos** (sporto aikštelės išilginė ašis tampa statmena koncertinių renginių salės ašiai), **išilginės transformacijos** (sporto aikštelės išilginė ašis sutapatinama su koncertinių renginių salės ašimi). (Pastatų tipologija, 2011.)

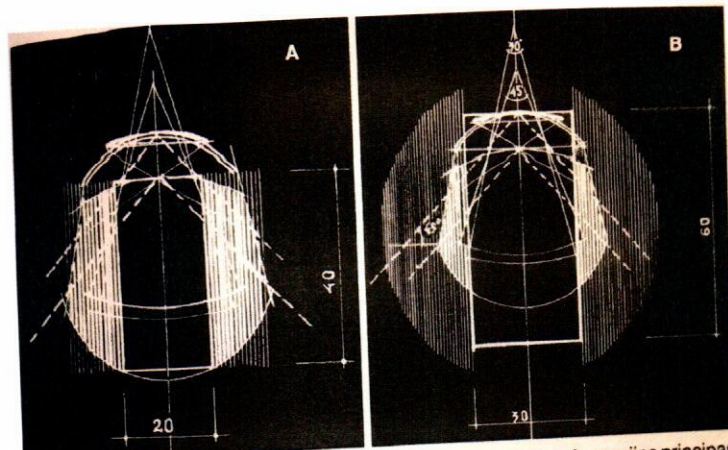

Pav.1. Universalios salės pritaikymas koncertams ir sporto renginiams. Pastatų tipologija. VGTU leidykla „Technika“, - Vilnius, 2011

vienos

3 pav. Salės su sporto arena ir tribūnomis pritaikymo koncertiniams renginiams arba kino filmams demonstruoti galimybės: skersinė transformacijos principas (tai sporto aikštelės išilginė ašis statant scenos salę (veiksmo vietas) saliai): A – sporto arenos dydis 40x20 m; B – Sporto arenos dydis 60x30 m

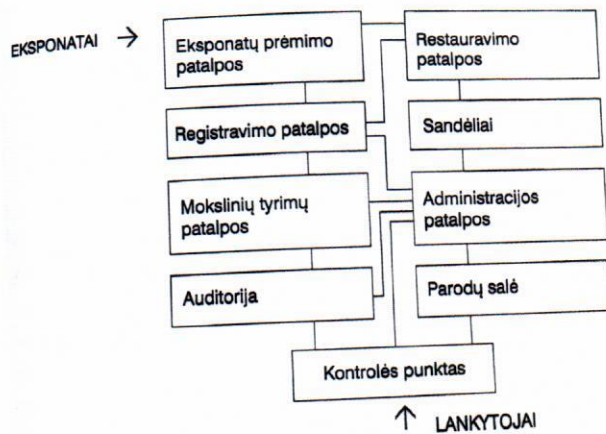
4 pav. Vietų tribūnose pritaikymas scenos renginiams: išilginės transformacijos principas (kai sporto aikštelės išilginė ašis sutampa su scenos renginių salės (veiksmo vietos) išilgine ašimi): A – sporto arenos dydis 40x20 m; B – sporto arenos dydis 30x30 m

Pav.2. Universalios salės transformavimo galimybės. Pastatų tipologija. VGTU leidykla „Technika“, - Vilnius, 2011

Praktikoje gali būti taikomi abu principai, tačiau skersinę transformaciją racionaliau taikyti salėse su sporto arenomis iki 40 m ilgio, stacionarias žiūrovų vietas numatant viename aikštelės šonų. Salėse, kur sporto arenos dydis 30x60 m pirmenybę tikslinga teikti sporto renginiams, taikant išilginės transformacijos principą. (Pastatų tipologija, 2011.)

Daugiakultūrinių centrų muziejų ir ekspozicijų salių projektavimo principai

Daugiakultūriniuose centruose dažniausiai įrengiami nedideli muziejai ir ypač dažnai naudojamos parodų – ekspozicijų salės. Muziejai skirstomi pagal: **paskirtį** ir **dydį**. Muziejaus patalpos skirstomos į šias grupes: ekspozicijos, saugojimo, specialiosios paskirties, pagalbinės, ūkinės, administracinės. Patalpų grupių projektavime svarbu taikyti tinkamus tarpusavio ryšius. (Pav.3)

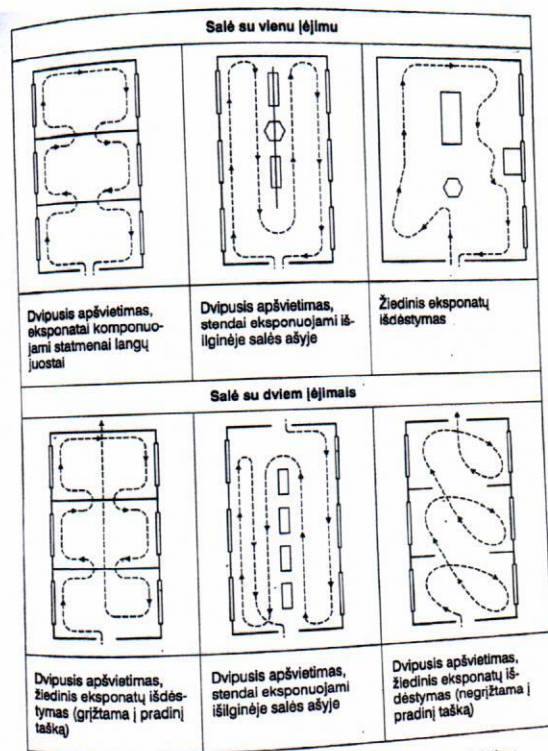
2 pav. Muziejaus funkcinių patalpų ryšio schema. Pastatų tipologija. VGTU leidykla „Technika“, - Vilnius, 2011

Projektuojant muziejus ar ekspozicijų sales būtina išskirti pagrindines patalpų grupes: **uždarnosios tarnybinės zonos** ir **muziejaus lankytojų zona**. Ekspонатų laikinam laikymui ar saugojimui būtina numatyti patalpas, kurių dydis priklausytų nuo numatomo ekspонатų kiekio. Šiose patalpose gali būti numatomos vietos ir darbuotojų,

specialistų stalams. Tokias patalpas tikslinga projektuoti netoli muziejaus ekspozicinių salių. Muziejaus administracijos patalpų skaičius taip pat priklauso nuo muziejaus dydžio ir eksponatų kiekio. Jei numatoma eksponuoti stambiagabaričius eksponatus turi būti įrengiamas atskiras ūkinis įėjimas jų transportavimui. Čia gali būti įrengiamos pagalbinės eksponatų priėmimo/išdavimo patalpos.

Lankytojų zona prasideda nuo vestibulio arba patalpos, esančios prieš ekspozicijų salę. Ši erdvė projektuojama prie pagrindinio įėjimo į muziejų. Jo plotas skaičiuojamas imant, kad vienam lankytojui tenka 0.4 kv.m, o suplanavimas turi atitikti nuoseklaus lankytojų srauto judėjimo reikalavimus. Atsižvelgiant į tai projektuojami ir laiptai bei liftai. Netoli vestibulio turi būti suprojektuoti sanitariniai mazgai lankytojams. Taip pat galimos auditorijų, poilsio ir komercinės patalpos. (Internetinė prieiga: http://archrecord.construction.com/projects/building_types_study/)

Muziejų ir ekspozicijų salių lankytojai juda viena linkme, sustodami apžiūrėti eksponatų, todėl svarbu kontroliuoti lankytojų srauto judėjimą ir kryptį. (Pav.4) Ekspozicijų salės ar grupės grupuojamos taip, kad muziejaus lankytojai galėtų apsiriboti, tik juos dominančiuose skyriuose. Taigi patogų judėjimo trasą suskaidyti į didesnę ar mažesnę patalpų skaičių. Projektuojant patalpas būtina įvertinti eksponatų apžvalgai reikalingą regėjimo kampą. Patalpose, kur bus eksponuojami didesnių gabaritų kūriniai reikia palikti kuo daugiau erdvės apžvelgiamumui. Netrukdomai stebėti lankytojas turi žmogaus regėjimo kampu sudarančiu vertikalia kryptimi 30 laipsnių, horizontalia - 45 laipsnius. Tam reikia atsitraukti nuo eksponatų per 1.5-2 eksponato aukščius. Ekspozicijų patalpų pobūdis, dydis priklauso nuo planuojamų eksponatų dydžio ir pobūdžio. Smulkiems objektams, eksponuojamiems horizontaliose ar vertikaliose vitrinose, skirtų nedidelių ekspozicijų patalpų dydį lemia eksponatų rinkinių skaičius ir vitrinų išdėstymo tvarka. Turi būti patogų prieiti prie eksponatų ir laisvai juos apžiūrėti. Nedidelėms iki 6 metrų pločio ir iki 100 kv.m. ploto ekspozicijos patalpoms su langais vienoje

4 pav. Ekspozicijų išdėstymo schemos salėse su natūraliu apšvietimu

Pav.4. Ekspozicijų išdėstymo schemos. Pastatų tipologija. VGTU leidykla „Technika“, - Vilnius, 2011

šoninių sienų gali būti planuojamas įprastinis aukštis – apie 3 metrus. Platesnių salių su natūraliu apšvietimu aukštis būna artimas pusei jų pločio. (Pastatų tipologija, 2011.)

Muziejuose svarbus natūralus ir dirbtinis apšvietimas. Tai kokia rūšis bus pritaikyta priklauso nuo muziejaus paskirties ir eksponatų specifikos. Paveikslų ekspozicijų salėms efektyviausias viršutinis natūralus apšvietimas pro švieslangius. Tuomet sienos lieka maksimaliam eksponavimo plotui. Tokiu būdu apšvietimo sąlygos labiausiai priartinamos prie natūralių. Tuo tarpu siekiant apsaugoti eksponatus nuo neigiamo saulės spindulių poveikio tikslinga leisti šiaurinį apšvietimą ir vengti pietinių saulės spindulių. Kai tai atlikta neįmanoma būtina projektuoti šviesos spindulių atspindžio ekranus ir žaliuzes. (Internetinė prieiga: http://archrecord.construction.com/projects/building_types_study/)

2.3.3. Daugiakultūrinių centrų edukacinių erdvių projektavimo principai

Daugiakultūriniai centrai gali būti ne tik bendravimo, bet ir naujų žinių gavimo vieta, kur labai svarbu edukacinės erdvės. Racionalu šias erdve planuoti taip, kad jų bei įrangos jose konfigūracija būtų lengvai keičiama. Lengvi perstatomi vienviečiai suolai leidžia sukurti universalias erdves, tinkamas įvairiausiems mokymo metodams taikyti – įrengti klasę, kaip paskaitų auditoriją, kaip seminarų ir diskusijų erdvę, kaip savarankiško mokymosi ir darbo patalpą.

Šalia mokymo erdvių taip pat gali būti įrengtos mokytojų patalpos, skirtos papildomam ar individualiam darbui. Edukacinėms reikmėms gali būti panaudojamos bendrosios patalpos: vestibuliai, universaliosios salės, pritaikant įvairioms paskaitoms, seminarams, praktiniams ir teoriniams užsiėmimams, koncertams šventėms. Tam pačiam tikslui gali būti naudojami vidiniai, bei išoriniai kiemai

Daugiakultūrinių centrų administracinių erdvių projektavimo principai

Administracinės funkcijos veikimui ypač svarbu kaip bus suplanuotas darbo vietų išdėstymas. Išskirtinos šios pagrindinės planavimo schemas:

- **Tiesinė** – darbo patalpos tipiniuose aukštuose išdėstytos viena už kitos koridorine ar anfiladine tvarka. Aptarnavimo blokai gali būti išdėstyti keliose siauro ar plataus korpuso, turinčio tiesės kreivės arba laužtinės raidės ar uždaro kiemo formą vietose.

- **Centrinė** – darbo patalpos kompaktiškai grupuojamos apie branduolį, kuriame yra aptarnavimo blokai, esantį centrinėje ar greta centro esančioje pastato dalyje
- **Spindulinė** – darbo patalpos išdėstomos korpusuose, kurie tarsi spinduliai išeina iš bendro holo, aptarnavimo centro ir vertikalųjų komunikacijų branduolio
- **Atvira** – visas arba didesnes tipinio darbo aukšto dalis sudaro viena erdvė, kurioje darbo zonas gali skirti žemos pertvaros. Šis kontorinių patalpų suplanavimo būdas, kai darbo vietos daugiau ar mažiau reguliariai išdėstytos didelėse salėse priimtinas kai dirba dešimt ar daugiau darbuotojų ir yra patogus bei racionalus
- **Laisva** – darbo erdvė susikirstoma į darbo sales, kabinetus ar kambarius panaudojant transformuojamas pertvaras, lengvai modifikuojant erdves pagal poreikį. Tokios pertvaros turi būti derinamos su konstrukcine, planine pastato schema ir komunikaciniais tinklais.

Konferencijos, susibūrimai ir susitikimai taip pat svarbi centro veiklos dalis. Jiems skirtų patalpų plotus bei kiekius reikia nustatyti atsižvelgiant į būsimą veiklos specifiką ir patalpų rezidentų pageidavimus. Čia būtina numatyti ir pagalbines patalpas tokias, kaip sanitariniai mazgai, rūbinės, pagalbinės personalo patalpos, mini virtuvėlės ar maitinimo patalpos. Sanitariniai mazgai turi būti įrengiami ne toliau kaip 75 metrų atstumu nuo darbo vietos ir ne rečiau kaip kas antrame aukšte. Penkiasdešimčiai vyrų skiriamas vienas unitazas ir vienas pisuaras, o dvidešimčiai moterų – vienas unitazas. Prie sanitarinių mazgų būtina įrengiami šliuzai ir praustuvai. Jeigu pastate įrengta daugiau negu 50 darbo vietų gali būti numatyta kavinė ar restoranas, kuris gali aptarnauti ir lankytojus iš gatvės. (Internetinė prieiga: http://archrecord.construction.com/projects/building_types_study/)

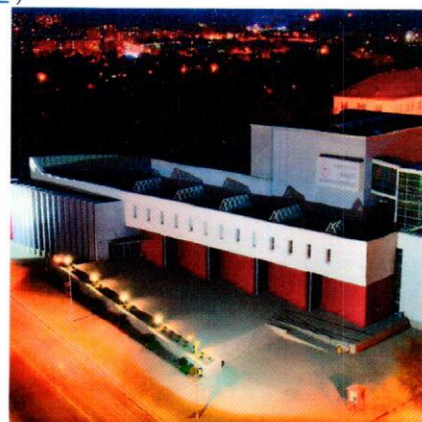
PRIEDAS NR.2

Kultūros centrų pavyzdžių analizė Lietuvoje

Lietuva nedidelė šalis, nepasižyminti tautų ir kultūrų įvairove, tačiau puoselėjanti tradicines savo tautos vertybes. Taigi mūsų šaliai būdingi mažesnio mastelio, vietiniai kultūros centrai. Praktinių pavyzdžių analizei buvo pasirinkti kultūros centrai, kurie atspindėtų architektūrinės raiškos įvairovę, skirtingus architektūrinius-urbanistinius sprendimus ir leistų išsiaiškinti, kokios praktinės problemos iškyla projektuojant kultūros centrus Lietuvoje. Analizei buvo atrinkta dešimt objektų, o rezultatai pateikiami lentelėse. (3 – 12 lentelės)

Lietuvos kultūros centro pavyzdys Nr.1

(Internetinė prieiga: <http://www.autc.lt/lt/architekturos-objektai/1195?rt=3&pl=7>)

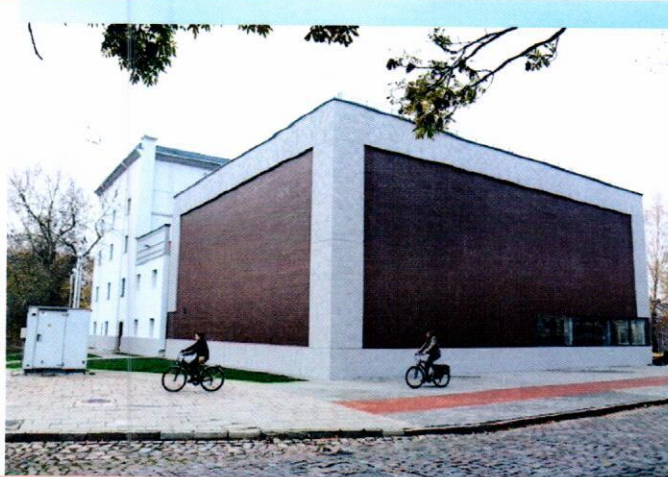

1. Projekto pavadinimas	Marijampolės kultūros centras
2. Projekto autorius	Grażina Janulytė-Bernotienė
3. Pastato/komplekso dydis	
4. Lokacija	Lietuva. Marijampolė.
5. Vieta miesto struktūroje	Centrinė miesto dalis
6. Architektūrinė raiška	Pastato architektūra šiuolaikiškai kokybiška, tačiau ne per daug iššaukianti. Niuanso principas. Pastatas – savarankiškas objektas
7. Erdvinė sandara	Sklypas turi reprezentacinę zoną, bei automobilių parkavimo vietas.
8. Sklypo funkcinis zonavimas	Novatoriška architektūrinė raiška
9. Pastato išskirtinumas	Etninės kultūros puoselėjimas
10. Svarbiausios centro funkcijos	Edukacinė/švietimo Ekspozicinė Bendravimo Kūrybinė Komercinė Administracinė
11. Trumpas aprašymas	Pastato tūrį ir architektūrinę jo raišką nulėmė objekto paskirtis. Tai daugiavilnis pastatas, kurio pagrindas – kultūros namų žiūrovų salė su scena ir administracinės patalpos. Šiame pastate taip pat įsikūrusi paveikslų galerija, moksleivių kūrybos centras, vaikų dailės mokykla, yra civilinės metrikacijos, miesto iškilnių ir tarybos posėdžių salės. Planuojama įrengti jaunimo laisvalaikio centrą ir restoraną. Pastate suprojektuotos kelios įeigos, paskirstančios lankytojų srautus po minėtas erdves. Tūrių ir formų eklektika kūrybiškai susiejama fasadų apdailos medžiagomis ir koloritu.

3 lentelė. Lietuvos kultūros centro pavyzdys Nr.1 . Sudaryta autorės.

Lietuvos kultūros centro pavyzdys Nr.2

(Internetinė prieiga: <http://www.kulturosfabrikas.lt/lt>)

1. Projekto pavadinimas	Kultūros fabrikas
2. Projekto autorius	R.Staševičiūtė
3. Pastato/komplekso dydis	4.935 kv.m
4. Lokacija	Lietuva. Klaipėda
5. Vieta miesto struktūroje	Centrinė miesto dalis
6. Architektūrinė raiška	Pastatas nekontrastuoja su aplinka, išlaikoma bendra stilistika.
7. Erdvinė sandara	Pastatas – savarankiškas objektas
8. Sklypo funkcinis zonavimas	Sklypas turi reprezentacinę žaliąją zoną, patogų pėsčiųjų prieėjimą ir automobilių stovėjimo aikštelę.
9. Pastato išskirtinumas	Buvęs tabako fabrikas, kurį laiką buvęs nenaudotas ir avarinės būklės, pritaikytas kūrybinių industrijų veiklai
10. Svarbiausios centro funkcijos	Edukacinė/švietimo Ekspozicinė Bendravimo Kūrybinė Komercinė Administracinė Rekreacinė
11. Trumpas aprašymas	Ilgai buvęs apleistas pastatas Klaipėdos mieste buvo rekonstruotas paverčiant jį gyva erdve kūrybai. Čia reziduoja įvairūs kūrėjai, kūrybinių industrijų atstovai vykdančys aktyvius projektus ir gaivinantis miesto bei šalies kultūrinį gyvenimą.

4 lentelė. Lietuvos kultūros centro pavyzdys Nr.2 . Sudaryta autorės.

Lietuvos kultūros centro pavyzdys Nr.3

(Internetinė prieiga: <http://www.minority.lt>)

1. Projekto pavadinimas	Kauno įvairių tautų kultūrų centras
2. Projekto autorius	-
3. Pastato/komplekso dydis	-
4. Lokacija	Lietuva. Kaunas
5. Vieta miesto struktūroje	Miesto centrinė dalis.
6. Architektūrinė raiška	Pastats darniai dera su greta esančiais pastatais
7. Erdvinė sandara	Pastatas – savarankiškas objektas
8. Sklypo funkcinis zonavimas	Sklypas neturi reprezentacinės zonos. Greta pastato tik keleto automobilių stovėjimo aikštelė.
9. Pastato išskirtinumas	-
10. Svarbiausios centro funkcijos	Etninės įvairių tautų kultūros puoselėjimas Edukacinė/švietimo Ekspozicinė Bendravimo Kūrybinė Administracinė
11. Trumpas aprašymas	Pastats miesto centrinėje dalyje, istoriniame priemiestyje, tačiau visiškai neatraktyvus, neturintis reprezentacinės zonos ir atpažįstamumo ženklų.

5 lentelė. Lietuvos kultūros centro pavyzdys Nr.3 . Sudaryta autorės.

Lietuvos kultūros centro pavyzdys Nr.4

(Internetinė prieiga: <http://www.rictavokc.lt/>)

1. Projekto pavadinimas	Rietavo kultūros centras
2. Projekto autorius	Rekonstrukcijos autoriai „Aketuri Architektai“
3. Pastato/komplekso dydis	1. 800 kv.m
4. Lokacija	Lietuva. Rietavas
5. Vieta miesto struktūroje	Miesto periferiniai rajonai
6. Architektūrinė raiška	Išlaikyta buvusi istorinio pastato raiška
7. Erdvinė sandara	Pastatas – savarankiškas objektas
8. Sklypo funkcinis zonavimas	-
9. Pastato išskirtinumas	Buvusių arklidžių pritaikymas naudojimui. „Kultūrai pritaikyta karietinė įrengta šiaurietiška kukliai: naudotos paprastos patvarios medžiagos – betonas, natūralus medis, fanera. Taip siekta pabrėžti, kad tikroji kultūros pastato vertė apibrėžiama ne medžiagų brangumu, o jo scenarijaus įvairumu, erdvių įspūdingumu, jo naudojimo gyvumu, jo renginių vertingumu“ – projekto bendraautoris L. Rekevičius.
10. Svarbiausios centro funkcijos	Etninės kultūros puoselėjimas Edukacinė/švietimo Ekspozicinė Bendravimo Kūrybinė Komercinė Administracinė Rekreacinė
11. Trumpas aprašymas	Naujos funkcijos istoriniam pastatui suteiktos visiškai išsaugant jo buvusį tūrį ir jautriai įkomponuojant šiuolaikiškus dalykus. pagrindinė pastato architektūros idėja – pademonstruoti pagarbą istoriniam tūriui ir tuo pačiu nustebinti vidun patekusį lankytoją netikėtai erdviomis patalpomis, natūralia šviesa, talpiu ir racionalių išplanavimu. Pastate įrengtos dvi amfiteatrinės salės – 320 vietų pagrindinė su profesionalia garso ir šviesos įranga aprūpinta scena ir 100 vietų repetitijų salė, tinkanti ir kameriniams renginiams. Taip pat pastate įsikūrė Rietavo kultūros centro administracija, verslo skatinimo skyrius, turizmo informacijos centras.

6 lentelė. Lietuvos kultūros centro pavyzdys Nr.4 . Sudaryta autorės.

Lietuvos kultūros centro pavyzdys Nr.5

(Internetinė prieiga: <http://www.ktkc.lt/>)

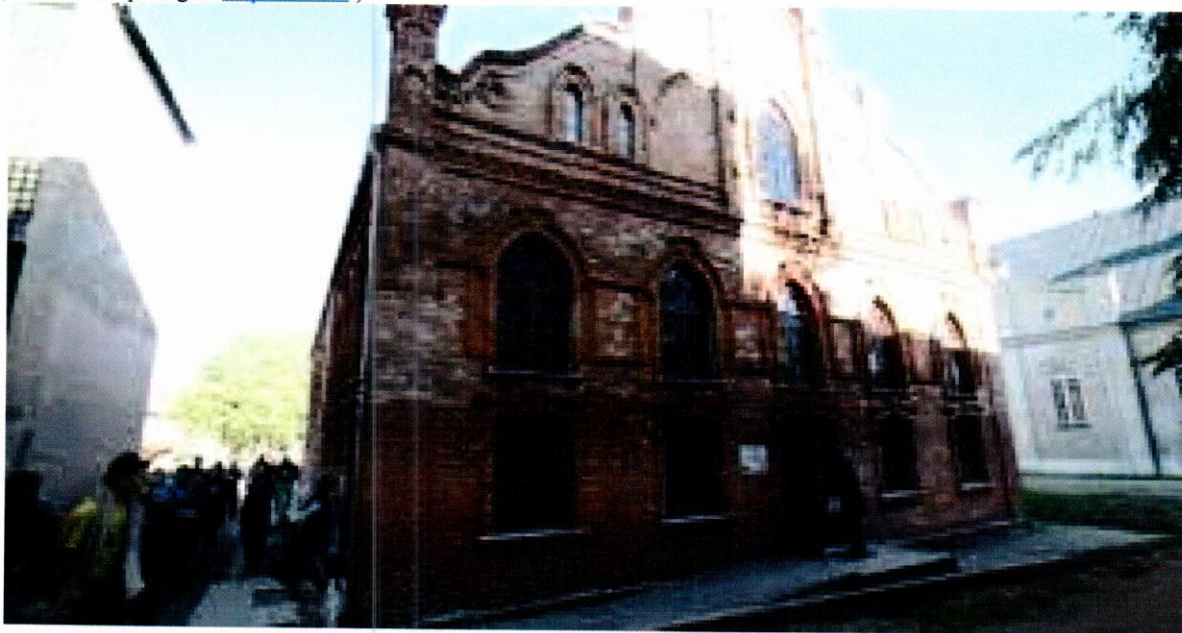

1. Projekto pavadinimas	Kauno tautinės kultūros centras
2. Projekto autorius	
3. Pastato/komplekso dydis	
4. Lokacija	Lietuva. Kaunas
5. Vieta miesto struktūroje	Centrinė miesto dalis. Senamiestis
6. Architektūrinė raiška	Pastatas monotonišku atsikartojančio ritmo fasadu. Išsaugota unikali architektūrinė raiška
7. Erdvinė sandara	Pastatas – savarankiškas objektas
8. Sklypo funkcinis zonavimas	Pastats neturi laisvos sklypo dalies ir išskirtinio zonavimo.
9. Pastato išskirtinumas	Unikalus senamiesčio ansamblio objektas.
10. Svarbiausios centro funkcijos	Etninės kultūros puoselėjimas Edukacinė/švietimo Ekspozicinė Bendravimo Kūrybinė Administracinė
11. Trumpas aprašymas	Pastatas reikalauja priemonių jo atraktyvumui didinti, nėra tapatištamumo ženklų.

7 lentelė. Lietuvos kultūros centro pavyzdys Nr.5 . Sudaryta autorės.

Lietuvos kultūros centro pavyzdys Nr.6

(Internetinė prieiga: <http://tbn.lt/>)

1. Projekto pavadinimas	Tautinių bendrijų namai
2. Projekto autorius	
3. Pastato/komplekso dydis	
4. Lokacija	Lietuva, Vilnius
5. Vieta miesto struktūroje	Miesto centrinė dalis. Senamiestis.
6. Architektūrinė raiška	Pastatas išsaugotas unikalus senamiesčio struktūros objektas
7. Erdvinė sandara	Pastatas – savarankiškas objektas
8. Sklypo funkcinis zonavimas	Pastatas užima visą sklypą.
9. Pastato išskirtinumas	Ilaikyta unikali istorinė architektūros raiška.
10. Svarbiausios centro funkcijos	Etninės kultūros puoselėjimas Edukacinė/švietimo Ekspozicinė Bendravimo Kūrybinė Komercinė Administracinė
11. Trumpas aprašymas	Centras užsiima kultūrine tautinių bendrijų veikla. Vienija totorių ir čečėnų tautybių atstovus.

8 lentelė. Lietuvos kultūros centro pavyzdys Nr.6 . Sudaryta autorės.

Lietuvos kultūros centro pavyzdys Nr.7

(Internetinė prieiga: <http://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/pilaite-turi-savo-kulturos-centra-56-168465#ixzz3GZsZAbml>)

1. Projekto pavadinimas	Pilaitės kultūros centras- kūrybinės dirbtuvės
2. Projekto autorius	Andrius Ciplijauskas, Simonas Liūga
3. Pastato/komplekso dydis	Iki 100 kv.m
4. Lokacija	Lietuva. Vilnius
5. Vieta miesto struktūroje	Gyvenamieji rajonai
6. Architektūrinė raiška	Modernus, aiškių, griežtų linijų pastatas
7. Erdvinė sandara	Pastatas – savarankiškas objektas
8. Sklypo funkcinis zonavimas	Sklypas neturi zonavimo. Pastatas parko tipo statinių
9. Pastato išskirtinumas	Pastatas suprojektuotas iš jūrinių konteinerių- trys sujungti konteineriai užkelti ant kolonų, apšiltinti šiaudais, fasadas uždengtas tentu.
10. Svarbiausios centro funkcijos	Edukacinė/švietimo Ekspozicinė Bendravimo Kūrybinė
11. Trumpas aprašymas	Dirbtuvėse vyks paskaitos, gyventojai bus kviečiami užsiimti kūrybine veikla, dalintis idėjomis ir jas realizuoti. Tentu apdengus pastatą atsiranda galimybė jį įdomiai apšviesti ri taip padaryti dar patrauklesnį gyventojams.

9 lentelė. Lietuvos kultūros centro pavyzdys Nr.7 . Sudaryta autorės.

Lietuvos kultūros centro pavyzdys Nr.8 (Internetinė prieiga: <http://www.joniskiokc.lt/>)

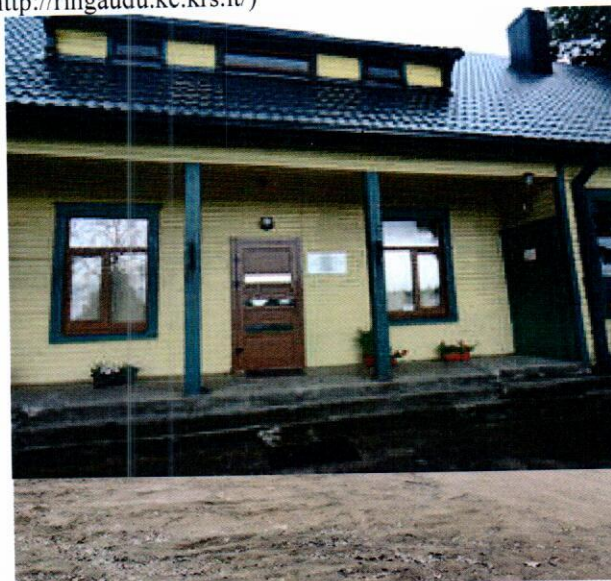

1. Projekto pavadinimas	Joniškio kultūros centras.
2. Projekto autorius	
3. Pastato/komplekso dydis	
4. Lokacija	Lietuva. Joniškis
5. Vieta miesto struktūroje	Miesto centrinė dalis.
6. Architektūrinė raiška	Pastatas – monotoniškas. Derinamas niuanso principu.
7. Erdvinė sandara	Pastatas – savarankiškas objektas
8. Sklypo funkcinis zonavimas	Sklype numatyta reprezentacinė zona su 400 vietų lauko Estrada. Ūkinis kiemas bei automobilių stovėjimo aikštelė
9. Pastato išskirtinumas	Pastatas neturi išskirtinių sprendinių.
10. Svarbiausios centro funkcijos	Etninės kultūros puoselėjimas Edukacinė/švietimo Ekspozicinė Bendravimo Kūrybinė Administracinė
11. Trumpas aprašymas	Pastatas nepasišymi išskirtine raiška, tačiau išnaudotos sklypo erdvės ir lauko estrada padaro jį patrauklesnį visuomenei.

10 lentelė. Lietuvos kultūros centro pavyzdys Nr.8 . Sudaryta autorės.

Lietuvos kultūros centro pavyzdys Nr.9

(Internetinė prieiga: <http://ringaudu.kc.krs.lt/>)

1. Projekto pavadinimas	Ringaudų bendruomenės namai
2. Projekto autorius	
3. Pastato/komplekso dydis	
4. Lokacija	Lietuva. Kaunas
5. Vieta miesto struktūroje	Priemiestis
6. Architektūrinė raiška	Pastatas nepasižymi išskirtine architektūrine raiška. Kaimo tipo statinys reikalauja kosmetinio remonto.
7. Erdvinė sandara	Pastatas – savarankiškas objektas
8. Sklypo funkcinis zonavimas	Sklypas funkciškai netvarkingas, reikalaujantis įrengti būtiniausių infrastruktūrą.
9. Pastato išskirtinumas	Medinė architektūra
10. Svarbiausios centro funkcijos	Etninės kultūros puoselėjimas Edukacinė/švietimo Ekspozicinė Bendravimo Kūrybinė Administracinė
11. Trumpas aprašymas	Pastatas pasižymi uniklia medine architektūra, tačiau yra visiškai neatraktivus ir negali tapti traukos centru. Funkciškai primityvus ir reikalaujantis rimtų pakeičių, norint paversti kokybišku kultūros objektu.

11 lentelė. Lietuvos kultūros centro pavyzdys Nr.9 . Sudaryta autorės.

Lietuvos kultūros centro pavyzdys Nr.10

(Internetinė prieiga: <http://www.newsite.anyksciu-k-c.lt/>)

1. Projekto pavadinimas	Anykščių kultūros centras
2. Projekto autorius	
3. Pastato/komplekso dydis	
4. Lokacija	Lietuva anykščiai
5. Vieta miesto struktūroje	Miesto centrinė dalis.
6. Architektūrinė raiška	Pastatas masyvus. Dominuoja stambios monolitinės bei stiklinės plokštumos.
7. Erdvinė sandara	Pastatas – savarankiškas objektas
8. Sklypo funkcinis zonavimas	Pastatas turi reprezentacinę aikštę ir ūkinį kiemą.
9. Pastato išskirtinumas	Pastatas neturi išskirtinių sprendinių.
10. Svarbiausios centro funkcijos	Etninės kultūros puoselėjimas Edukacinė/švietimo Ekspozicinė Bendravimo Kūrybinė Komercinė Administracinė
11. Trumpas aprašymas	Pastatas pakankamai atraktyvus, savo architektūrine raiška dominuojantis aplinkoje, tokiu būdu turintis ir atpažinimo ženklus.

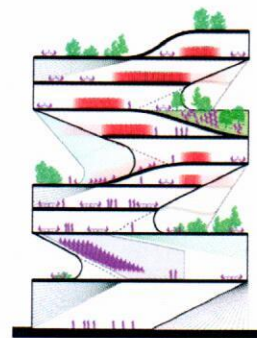
12 lentelė. Lietuvos kultūros centro pavyzdys Nr.10 . Sudaryta autorės.

Atlikus Lietuvos kultūros centrų projektavimo pavyzdžių analizę išryškėja, jog tyrinėtuose objektuose dominuoja etninės kultūros išsaugojimo funkcija, taip pat svarbios kūrybinė, rekreacinė bei edukacinė funkcijos. Lietuviškuose centruose trūksta įvairovės, dauguma jų orientuoti tik į lietuvišką kultūrą bei tradicijų puoselėjimą. Daugiausiai tirtų pastatų buvo labai maži arba maži ir visi jie atstovauja savarankiškų pastatų grupei. Tačiau net tai neužtikrina architektūrinės raiškos kokybės. Sėkmingiausias kultūrinio centro pavyzdys tai Marijampolės centras, kurio architektūrinė raiška nors ir nuosaiki, tačiau darniai įsilieja į esamą aplinką, atrodo šiuolaikiškai, o vidinis funkcionalumas dera su išoriniu novatoriškumu. Skurdžiausiai atrodo vietiniai bendruomenių centrai. Tik viename iš nagrinėtų pavyzdžių bandoma organizuoti veikla erdvėje esančioje priešais centrą, kitur reprezentacinės erdvės nėra vystomos, kaip svarbus centro elementas. Taigi daugelis lietuviškųjų kultūros centrų, net lokalizuotų didžiųjų miestų istorinėse dalyse, nėra patrauklūs ir sudominantys, todėl ir negyvybingi miesto elementai.

Kultūros centrų pavyzdžių analizė užsienyje

Užsienyje daugiakultūriškumas pasireiškia daug aktyviau negu Lietuvoje. Taigi ir daugiavfunkcinių multikultūrinių pastatų projektavimo patirtis yra daug profesionalesnė. Užsienio objektų analizei buvo atrinkta penkiolika centrų, stengiantis išanalizuoti jų įvairovę skirtingais aspektais. Rezultatai pateikiami lentelėse. (13 -27 lentelės)

Užsienio kultūros centro pavyzdys Nr.1 (Internetinė prieiga: <http://europaconcorsi.com/projects/16844-UNStudio-Newer-Orleans-Na>)

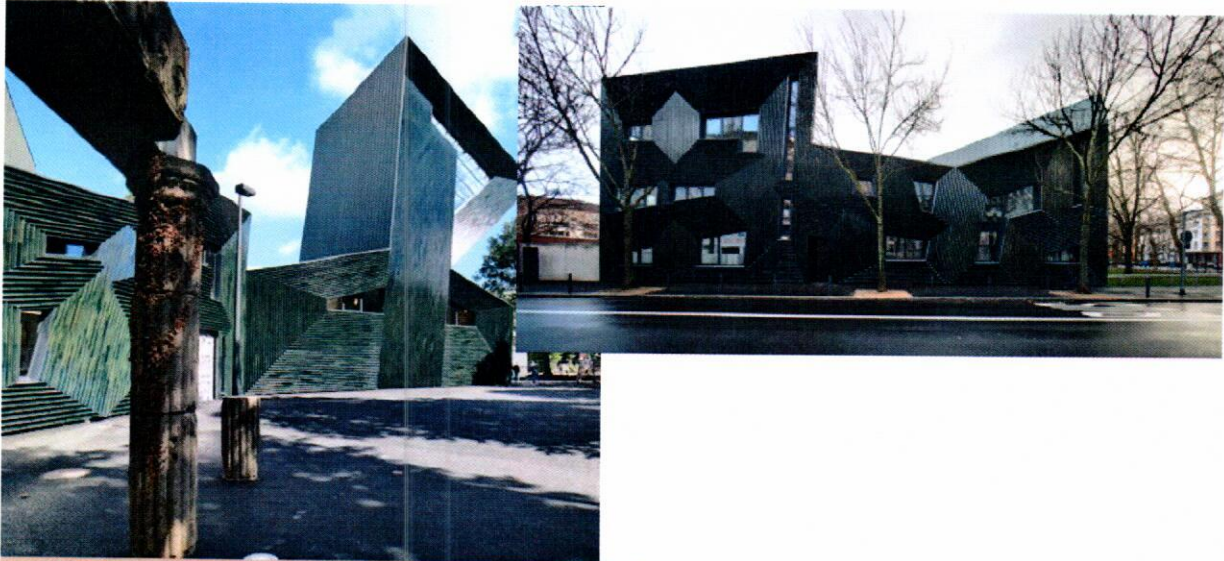

1. Projekto pavadinimas	Mediatheque Ziggurat
2. Projekto autorius	UNStudio
3. Pastato/komplekso dydis	20.000 kv.m
4. Lokacija	Jungtinės amerikos valstijos. Naujasis Orleansas
5. Vieta miesto struktūroje	Centrinė miesto dalis
6. Architektūrinė raiška	Pastato architektūra išraiškinga ir dominuojanti
7. Erdvinė sandara	Pastatas - savarankiškas objektas
8. Sklypo funkcinis zonavimas	Nėra išskirtinio reprezentacinio zonavimo. Pirmenybė teikiama patogiam pasiekiamumui transportu. Sklypas kaip foninė pagalba reikštis pastatui.
9. Pastato išskirtinumas	Miestas pastate. Objekte atsiranda žaliosios erdvės, parkai, laisvo bendravimo zonos, mokymo ir gyvenimo zonos.
10. Svarbiausios centro funkcijos	Saugus bendravimas/dalinimasis informacija Kultūriniai mainai Integravimas į visuomenę Edukacija Memorialinė/muziejinė Komercinė
11. Trumpas aprašymas	Centro pagrindinis tikslas suburti skirtingas bendruomenes darniam dalinimuisi savo savitumais. Kiekvienas skirtingos bendruomenės narys čia tampa vienos didelės bendruomenės nariu. Centre siekiama socializuoti skirtingus žmones su skirtingais papročiais bei patirtimis. Tai visiškai multikultūrinis centras, turintis erdvas bendravimo zonas, koncertų sales, konferencijų bei ekspozicijų erdves. Išraiškinga, zikurato įkvėpta architektūra simboliškai apjungia uždarumą ir atvirumą

13 lentelė. Užsienio kultūros centro pavyzdys Nr.1 . Sudaryta autorės.

Užsienio kultūros centro pavyzdys Nr.2

(Internetinė prieiga: <http://www.dezeen.com/2011/04/29/jewish-community-centre-mainz-by-manuel-herz-architects/>)

1. Projekto pavadinimas	Žydų bendruomenės centras
2. Projekto autorius	Manuel Herz Architects
3. Pastato/komplekso dydis	-
4. Lokacija	Vokietija, Mainas
5. Vieta miesto struktūroje	Gyvenamasis rajonas
6. Architektūrinė raiška	Išraiškinga, dominuojanti, destruktivi architektūra
7. Erdvinė sandara	Pastatas – savarankiškas objektas
8. Sklypo funkcinis zonavimas	Sklypas zonuojamas į inžinerinę dalį – automobilių parkavimo aikštelę, reprezentacinę dalį – pagrindinį kiemą prieš automobilių aikštelę ir rekreacinę dalį – vidinį kiemą, apjungiantį pastato laužtą formą.
9. Pastato išskirtinumas	Architektūrinės raiškos išskirtinumas – pastato formos koncepcija. Forma įkvėpta hebrajiško žodžio reiškiančio palaiminimą. Interjero sienų paviršius išraižytas tankiai išdėliotomis hebrajų kalbos raidėmis, kai kur virstančiomis žydų rabinų poezijos raštais. Koncepcija pabrėžia kultūros išsaugojimo tikslą. Erdvinis glazūruotos keramikos fasadas.
10. Svarbiausios centro funkcijos	Religinė Administracinė Edukacinė Kultūrinė Kūrybinė Gyvenamoji Integracinė
11. Trumpas aprašymas	Vokietija yra jautri vieta žydų bendruomenei, čia kilo visos juos ištikusios negandos. Taigi itin svarbu čia integruoti šią bendruomenę, Tam tikslui buvo suprojektuotas ypač jautriai kultūrą atspindintis pastatas, kurio lauko edvės tapo viešomis, socialiai aktyviomis miesto vietomis. Urbanistiškai pastatas idealiai pritaikytas prie esamo perimetrinio užstatymo, semantiškai jis tampa vita, kur žydų bendruomenė gali dalintis ne tik savo patirtimis tarpusavyje, bet ir savo turtinga kultūra su pasauliu.

14 lentelė. Užsienio kultūros centro pavyzdys Nr.2 . Sudaryta autorės.

Užsienio kultūros centro pavyzdys Nr.3

(Internetinė prieiga: <http://www.dezeen.com/2012/11/20/cultural-centre-in-nevers-by-ateliers-o-s-architectes/>)

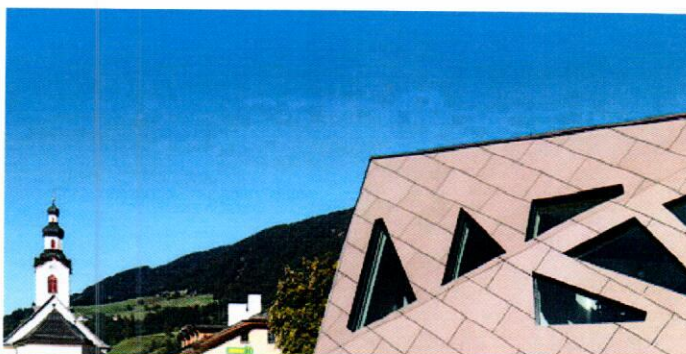

1. Projekto pavadinimas	Nevers miesto kultūros centras
2. Projekto autorius	Ateliers O-S Architectes
3. Pastato/komplekso dydis	1. 613 kv.m
4. Lokacija	Prancūzija, Neveras
5. Vieta miesto struktūroje	Centrinė miesto dalis
6. Architektūrinė raiška	Architektūrinės formos santūrios,
7. Erdvinė sandara	Pastatas – savarankiškas objektas
8. Sklypo funkcinis zonavimas	Sklypas zonuojamas į reprezentacinę dalį-parką priešais įėjimą bei amfiteatrą ir techninę dalį-tarnybinis įėjimas
9. Pastato išskirtinumas	Pastato reprezentacinėje zonoje įrengtas amfiteatras, kuris drauge su reprezentaciniu parku-kiemeliu sudaro bendrą viešą erdvę renginiams, susitikimams ar tiesiog piknikui. Amfiteatro laiptai veda ant apželdinto, eksploatuojamo pastato stogo. Pastato išplanavimas išcentrinis viduryje-vidinis kiemelis.
10. Svarbiausios centro funkcijos	Bendravimas Administracinė Edukacinė Kultūrinė Kūrybinė Pramoginė
11. Trumpas aprašymas	Centro idėja-senoji miesto agora. Vieta, kur susirinkę gali bendrauti, dalintis, mokytis ir pristatyti save kitiems. Architektūra paprasta ir aiški siekiant prisitaikyti prie esamo užstatymo raiškos ir neišsišokant sukurti vietos bendruomenei artimą objektą.

15 lentelė. Užsienio kultūros centro pavyzdys Nr.3 . Sudaryta autorės.

Užsienio kultūros centro pavyzdys Nr.4

(Internetinė prieiga: <http://www.archdaily.com/248866/community-center-in-abfaltersbach-machne-architekten/>)

1. Projekto pavadinimas	Titolio bndruomenės centras
2. Projekto autorius	<u>Machné Architekten</u>
3. Pastato/komplekso dydis	2.289 kv.m
4. Lokacija	Austrija. Tirolis
5. Vieta miesto struktūroje	Centrinė miesto dalis
6. Architektūrinė raiška	Pastato architektūra išraiškinga ir dominuojanti
7. Erdvinė sandara	Atskirų pastatų dalių kompleksas
8. Sklypo funkcinis zonavimas	Priešais pastatus formuojama reprezentacinė zona-parkas, bei infrastruktūros zona-automobilių parkavimo aikštelė
9. Pastato išskirtinumas	Pastatai išskirtiniai savo forma ir savitomis jungtimis į kompleksą.
10. Svarbiausios centro funkcijos	Bendravimas Administracinė Kultūrinė
11. Trumpas aprašymas	Puikiai sklype įkomponuotas pastatų kompleksas sujungtas architektūrinėmis jungtimis, apjungiančiomis ne tik kūrybines erdves, bet ir miesto savivaldybės bei ugniagesių departamentui priskirtas patalpas.

16 lentelė. Užsienio kultūros centro pavyzdys Nr4 . Sudaryta autorės.

Užsienio kultūros centro pavyzdys Nr.5

(Internetinė prieiga: <http://www.dezeen.com/2009/11/02/community-centre-by-dierendonck-blancke/>)

1. Projekto pavadinimas	Avelgemo bendruomenės centras
2. Projekto autorius	Dierendonck Blancke
3. Pastato/komplekso dydis	2370 kv.m
4. Lokacija	Belgija. Avelgemas
5. Vieta miesto struktūroje	Gyvenamieji rajonai
6. Architektūrinė raiška	Architektūrinės formos aiškios, paprastos, santūrios
7. Erdvinė sandara	Pastatas – savarankiškas objektas
8. Sklypo funkcinis zonavimas	Dėl pastato lokacijos gyvenamųjų namų vartale, sklype jis nustumtas į kraštą. Tokiu būdu stengiamasi neužspausti gyvenamųjų namų ir atverti gamtos rezervato unikalius vaizdus.
9. Pastato išskirtinumas	Pastato kompaktiškumas, lakoniškos formos, optimalus reljefo panaudojimas, vaizdų į gamtos rezervatą atvėrimas. Pastato sudalinimas į dvi erdvines dalis. Viršutinė ir įrūsinta.
10. Svarbiausios centro funkcijos	Kultūrinė Kūrybinė Pramoginė Komercinė Administracinė
11. Trumpas aprašymas	Pastate įkurdintos ne tik multifunkcinės universalios salės, bet ir teatras bei jaunimo kavinė su atvira lauko terasa.

17 lentelė. Užsienio kultūros centro pavyzdys Nr. 5 . Sudaryta autorės.

Užsienio kultūros centro pavyzdys Nr.6

(Internetinė prieiga: <http://www.dezeen.com/2013/12/27/angular-steel-canopy-covers-refurbished-community-centre-by-collins-and-turner/>)

1. Projekto pavadinimas	Waterlo jaunimo, šeimos ir bendruomenės centras
2. Projekto autorius	Collins and Turner
3. Pastato/komplekso dydis	-
4. Lokacija	Australija. Sidnėjus. Waterloo priemiestis
5. Vieta miesto struktūroje	Priemiestis
6. Architektūrinė raiška	Pastato architektūrinės formos sudėtingos, dominuojančios
7. Erdvinė sandara	Pastatas – savarankiškas objektas
8. Sklypo funkcinis zonavimas	Reprezentacinė erdvė prieš pastatą, riedlenčių parkas vidinėje dalyje.
9. Pastato išskirtinumas	Galvanizuoto plieno apželdinta sudėtinga stogo konstrukcija. Siekiant įlieti ir sutapatinti pastatą su būdingu gamtiniu kraštovaizdžiu.
10. Svarbiausios centro funkcijos	Kultūrinė Kūrybinė Pramoginė Komercinė Administracinė Bendravimo
11. Trumpas aprašymas	Rekonstruotas pastatas tapo nauja įdomia ir patrauklia socialiai aktyvia erdve, patrauklia ne tik savo estetika, bet ir veiklos rūšimis. Greta įrengtas riedlenčių parkas skatina bendravimą ir dalijimąsi.

18 lentelė. Užsienio kultūros centro pavyzdys Nr. 6 . Sudaryta autorės.

Užsienio kultūros centro pavyzdys Nr.7

(Internetinė prieiga: <http://www.dezeen.com/2014/10/03/the-chapel-a21studio-world-building-of-the-year-world-architecture-festival-2014/>)

1. Projekto pavadinimas	Koplyčios bendruomenės erdvė
2. Projekto autorius	a21studio
3. Pastato/komplekso dydis	Iki 100 kv.m
4. Lokacija	Vietnamas. Ho Chi Minh
5. Vieta miesto struktūroje	Gyvenamieji rajonai.
6. Architektūrinė raiška	Deranti prie esamo užstatymo
7. Erdvinė sandara	Pastatas – savarankiškas objektas
8. Sklypo funkcinis zonavimas	Pastato sklypas ribotas.
9. Pastato išskirtinumas	Pastatas suprojektuotas iš perdirbtų spalvingų medžiagų.
10. Svarbiausios centro funkcijos	Kultūrinė Kūrybinė Administracinė Bendravimo Religinė
11. Trumpas aprašymas	Pastatas tai laisvo planavimo kavinės erdvė, kuri gali tapti kūrybine, renginių, konferencijų ar net vestuvių vieta. Metalinės konstrukcijos laiko pastato stogą, o sienos ir interjero elementai perdirbtos medžiagos. Savo spalvomis suteikiančios erdvei ypatingą žaismingą jaukumą.

19 lentelė. Užsienio kultūros centro pavyzdys Nr.7 . Sudaryta autorės.

Užsienio kultūros centro pavyzdys Nr.8

(Internetinė prieiga: <http://www.dezeen.com/2014/09/18/resin-interpretation-centre-spain-gallery-community-centre-oscar-miguel-ares-alvarez/>)

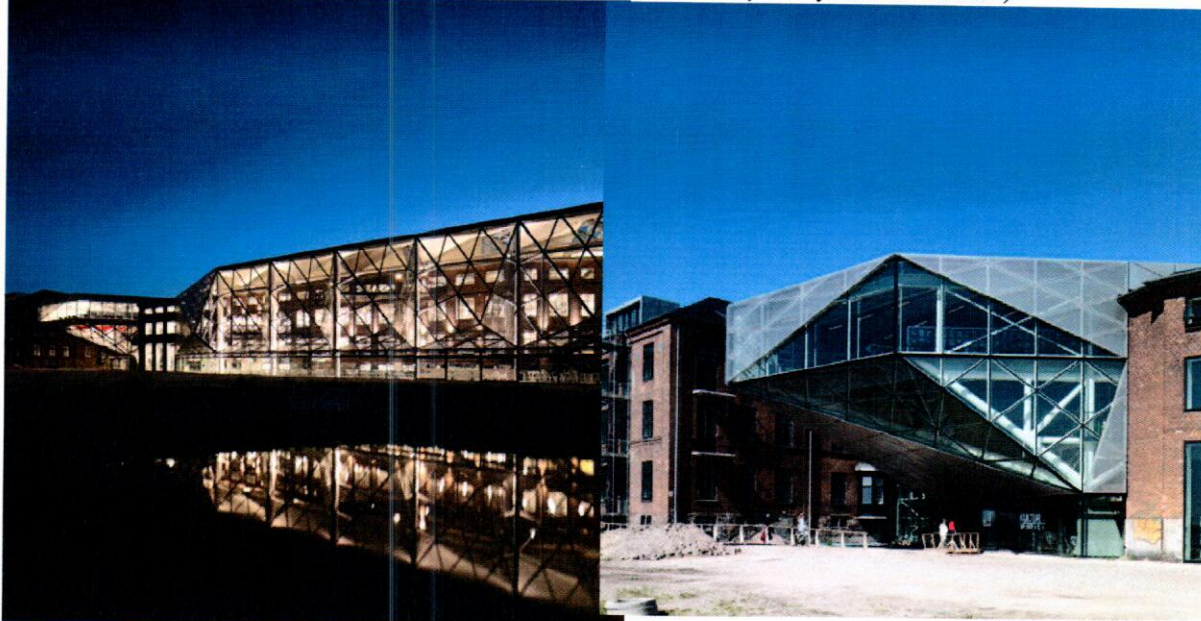

1. Projekto pavadinimas	Bendruomenės centras galerija
2. Projekto autorius	Óscar Miguel Ares Álvarez
3. Pastato/komplekso dydis	234 kv.m
4. Lokacija	Ispanija
5. Vieta miesto struktūroje	Gyvenamieji rajonai.
6. Architektūrinė raiška	Pastatas derinamas niuanso principu. Išlaikytos vietiniams pastatams būdingos formos, tačiau pakeista apdaila, kas parodo, jog pastatas šiuolaikinė intervencija.
7. Erdvinė sandara	Pastatas – savarankiškas objektas
8. Sklypo funkcinis zonavimas	Pastato sklypas ribotas.
9. Pastato išskirtinumas	Pastatas suprojektuotas rekonstruojant buvusį skerdyklą.
10. Svarbiausios centro funkcijos	Ekspozicinė Administracinė
11. Trumpas aprašymas	Kultūrinė Erdvė ir jos elementai suprojektuoti taip, kad būtų galima juos išnaudoti universaliai, efektyviai ofisų patalpas paverčiant ekspozicine erdve, erdve renginiams ar susibūrimams.

20 lentelė. Užsienio kultūros centro pavyzdys Nr. 8 . Sudaryta autorės.

Užsienio kultūros centro pavyzdys Nr.9

(Internetinė prieiga: <http://www.dezeen.com/2011/11/11/the-culture-yard-by-aart-architects/>)

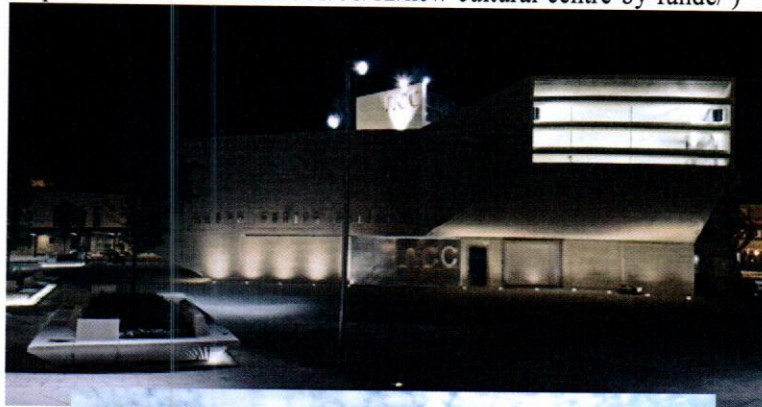

1. Projekto pavadinimas	Kultūros kiemas
2. Projekto autorius	AART
3. Pastato/komplekso dydis	17.000 kv.m
4. Lokacija	Danija. Elsinor
5. Vieta miesto struktūroje	Centrinė miesto dalis
6. Architektūrinė raiška	Pastatas pasižymi charakteringa architektūrine raiška, tačiau darniai dera su aplinkiniais pastatais.
7. Erdvinė sandara	Pastatas – savarankiškas objektas
8. Sklypo funkcinis zonavimas	Sklypas tankaus užstatymo teritorijoje. Pastatas užima beveik visą sklypą, išskyrus nedidelę reprezentacinę zoną prieš įėjimą.
9. Pastato išskirtinumas	Buvusios laivų gamyklos rekonstrukcija į kultūrinį objektą.
10. Svarbiausios centro funkcijos	Kultūrinė Ekspozicinė Edukacinė Administracinė Komercinė
11. Trumpas aprašymas	Probleminėje saugomoje istorinio miesto vietoje apleistas pastatas buvo efektyviai paverstas kultūrine erdve apimančia ne tik ekspozicines erdves, laivų muziejų, koncertų ir konferencijų sales, bet ir biblioteką. Pastato tikslas skatinti ryšį tarp vietinės ir globaliosios bendruomenės.

21 lentelė. Užsienio kultūros centro pavyzdys Nr. 9 . Sudaryta autorės.

Užsienio kultūros centro pavyzdys Nr.10

(Internetinė prieiga: <http://www.dezeen.com/2011/06/12/new-cultural-centre-by-fundc/>)

1. Projekto pavadinimas	Naujasis Kultūros centras
2. Projekto autorius	Fündc
3. Pastato/komplekso dydis	20.000 kv.m
4. Lokacija	Ispanija. Madridas
5. Vieta miesto struktūroje	Centrinė miesto dalis
6. Architektūrinė raiška	Pastato architektūra charakteringa, dominuojanti. Masyvūs tūriai.
7. Erdvinė sandara	Pastatas – savarankiškas objektas
8. Sklypo funkcinis zonavimas	Unikalus sklypo zonavimas: viešasis transportas bei automobiliai nukreipiami po žeme, tokiu būdu visai aikštei paliekant reprezentacinę funkciją. Viešoji erdvė skiriama pėstiesiems ir dviratininkams.
9. Pastato išskirtinumas	Pastatas darniai įkomponuotas į istorinę aplinką ir savo kompozicinėmis priemonėmis puikiai dera su esamais istoriniais objektais.
10. Svarbiausios centro funkcijos	Kultūrinė Ekspozicinė Edukacinė Administracinė Komercinė
11. Trumpas aprašymas	Betoninės apdailos masyvumas ir vidinių struktūrų lengvumas bei paslankumas pagrindinė pastato idėja. Rekreacinė-reprezentacinė zona aikštėje aplink pastatą socialiai aktyvi vieta bendravimui ir spontaniškai kūrybai.

22 lentelė. Užsienio kultūros centro pavyzdys Nr. 10 . Sudaryta autorės.

Užsienio kultūros centro pavyzdys Nr.11

(Internetinė prieiga: <http://www.dezeen.com/2014/09/18/resin-interpretation-centre-spain-gallery-community-centre-oscar-miguel-ares-alvarez/>)

1. Projekto pavadinimas	Londono jaunimo ir bendruomenės centras RCKA
2. Projekto autorius	
3. Pastato/komplekso dydis	
4. Lokacija	Didžioji Britanija. Londonas
5. Vieta miesto struktūroje	Miesto gyvenamieji rajonai
6. Architektūrinė raiška	Pastatas derinamas niaunso principu. Raiška santūri, tačiau šiuolaikiška.
7. Erdvinė sandara	Pastatas – savarankiškas objektas
8. Sklypo funkcinis zonavimas	
9. Pastato išskirtinumas	Pastato fasadams panaudotos polikarbonato plokštės suteikiančios ne tik išskirtinumo ir ilgalaikiškumo eksterjerui, bet ir gamtos ciklą bei paros meto kitimo pojūtį interjerui. Idėja- jaunimas dinamiška visuomenės dalis, taigi kitimas ir dinamika turi būti juntama nuolat. Didelės atviros ir transformuojamo vidaus erdvės.
10. Svarbiausios centro funkcijos	Sporto/rekreacinė Komercinė Edukacinė Bendravimo Kultūrinė Kūrybinė Ekspozicinė
11. Trumpas aprašymas	Centrą projektavę architektai glaudžiai bendradarbiavo su vietos jaunimu ir bendruomen, kad sukurtų vietą leidžiančią jiems jaustis laisvai, skatinančia teigiamą veiklą bei kūrybiškumą. Tai vieta turinti teikti įkvėpimą kurti, o ne griauti. Interjerui panaudotos nuosaikios šviesaus medžio tekstūros bei spalvos drauge su pilkais tonais skatina ramią atmosferą ir leidžia reikštis asmenybėms.

23 lentelė. Užsienio kultūros centro pavyzdys Nr. 11 . Sudaryta autorės.

Užsienio kultūros centro pavyzdys Nr.12

(Internetinė prieiga: <http://www.dezeen.com/2012/06/01/qingpu-youth-centre-by-atelier-deshaus/>)

1. Projekto pavadinimas	Šanchajaus Qingpu jaunimo centras
2. Projekto autorius	Atelier Deshaus.
3. Pastato/komplekso dydis	14.360 kv.m
4. Lokacija	Kinija. Šanchajus
5. Vieta miesto struktūroje	Vakarinė miesto dalis.
6. Architektūrinė raiška	Niuanso principas. Nuosaiki šiuolaikiška, aiškių formų architektūra.
7. Erdvinė sandara	Kompleksas
8. Sklypo funkcinis zonavimas	
9. Pastato išskirtinumas	Kompleksą sudaro kvadrato konfigūracijos pastatai sujungti vienas su kitu įvairiais ryšiais, terasomis, praėjimais, tuneliais, balkonėliais. Polikarbonatinių plokščių fasadas išskirtinai skaido šviesą ir pabrėžia skirtingas vidinių spalvotų sienų spalvas, kurios nurodo kiekvieno kubo išskirtinumą.
10. Svarbiausios centro funkcijos	Edukacinė Kultūrinė Ekspozicinė Administracinė Rekreacinė
11. Trumpas aprašymas	Idėja sukurti miestą komplekse, kad visos komplekso dalys veiktų kaip miesto sudedamieji elementai tai leidžiantys pajusti išbandymus, iššūkius ir skatinantys kūrybiškumą. Daug atvirų erdvių, kiemelų skatina bendravimą ir dalijimąsi.

24 lentelė. Užsienio kultūros centro pavyzdys Nr. 12 . Sudaryta autorės.

Užsienio kultūros centro pavyzdys Nr.13

(Internetinė prieiga: <http://www.archdaily.com/81021/someru-community-centre-salto-ab/>)

1. Projekto pavadinimas	Sömeru bendruomenės centras
2. Projekto autorius	Salto AB
3. Pastato/komplekso dydis	1.500 kv.m
4. Lokacija	Estija, Sömeru
5. Vieta miesto struktūroje	Centrinė miesto dalis
6. Architektūrinė raiška	Pastatas derinamas niuanso principu. Architektūrinė raiška santūri panaši į parko statinių tipą. Pastatas – savarankiškas objektas
7. Erdvinė sandara	
8. Sklypo funkcinis zonavimas	
9. Pastato išskirtinumas	Funkcines zonas apjungia vidiniai kiemeliai sukuriantys išskirtinį jaukumą ir socialiai aktyvias bendravimui skirtas erdves.
10. Svarbiausios centro funkcijos	Administracinė Rekreacinė Edukacinė Kultūrinė Bendravimo/dalijimosi
11. Trumpas aprašymas	Kuriant pastatą buvo siekta, kad jame esantys bendruomenės nariai neprarastų ryšio su gamta, taigi atviri kiemeliai juos priartina prie gamtinių elementų teigiamai vikiančių bendravimą bei kūrybinę veiklą. Architektūra bei interjeras artimas parkų architektūrai.

25 lentelė. Užsienio kultūros centro pavyzdys Nr. 13 . Sudaryta autorės.

Užsienio kultūros centro pavyzdys Nr.14

(Internetinė prieiga: <http://www.dezeen.com/2013/10/21/community-home-marc-koehler/>)

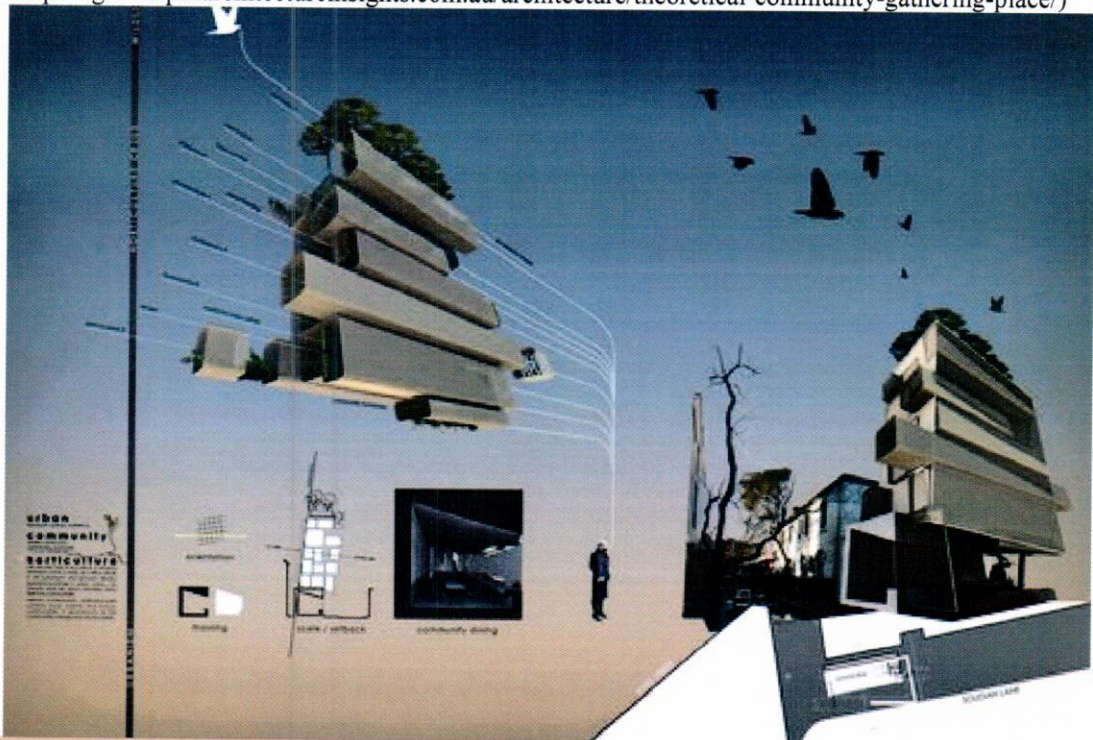

1. Projekto pavadinimas	Bendruomenės namai
2. Projekto autorius	Marc Koehler Architects
3. Pastato/komplekso dydis	550 kv.m
4. Lokacija	Belgija. Loker kaimas
5. Vieta miesto struktūroje	Užmiestis
6. Architektūrinė raiška	Niuanso principu suprojektuotas pastatas. Aiškios formos dera prie esamų pastatų . Šiuolaikiška, bet neagreyvi architetūrinė raiška.
7. Erdvinė sandara	Pastatas – savarankiškas objektas
8. Sklypo funkcinis zonavimas	
9. Pastato išskirtinumas	Du parindiniai pastato elementai leidžia valdyti klimato kontrolę ir suprojektuoti itin efektyvų pastatą. Konsolinis stogas veikia, kaip apsauga nuo tiesioginės saulės vasarą, ir tuo pat metu kaip saulės traukos objektas žiemą. Taip pat pasirinktos tinkamos kontrolei apdailos medžiagos tiek eksterjerui tik interjerui naudotos fibrocementinės plokštės
10. Svarbiausios centro funkcijos	Edukacinė Kultūrinė Ekspozicinė Rekreacinė/sporto Bendravimo
11. Trumpas aprašymas	Pastas suprojektuotas naudojant dalį išlikusios miestelio pradinės mokyklos. Dengtas laužytu stogu ir stikliniu fasadu. Stiklinis fasadas atveria vaizdus į svarbiausius istorinius miestelio architektūro objektus, bei būdingą kraštovaizdį

26 lentelė. Užsienio kultūros centro pavyzdys Nr. 14 . Sudaryta autorės.

Užsienio kultūros centro pavyzdys Nr.15

(Internetinė prieiga: <http://architectureinsights.com.au/architecture/theoretical-community-gathering-place/>)

1. Projekto pavadinimas	Teorinė bendruomenės susirinkimo vieta
2. Projekto autorius	FROM architecture
3. Pastato/komplekso dydis	Kintantis pagal poreikį
4. Lokacija	Australija. Sidnėjus.
5. Vieta miesto struktūroje	Centrinė miesto dalis.Naujamiestis
6. Architektūrinė raiška	Modernus ir dinamiškas
7. Erdvinė sandara	Pastatas sudaromas iš atskirų modulių
8. Sklypo funkcinis zonavimas	Pastato sklypas mažas tarp tankaus užstatymo namų. Pagal koncepciją pastatas tarsi medis po truputį auga ir stiebiasi į viršų pagal poreikį tarp betoninių džiunglių.
9. Pastato išskirtinumas	Idėja apjungti visas bendruomenes. Sakant visas, turima omenyje ne tik skirtingas žmonių bendruomenes bet ir įvairių kitų gyvų rūšių. Kadangi gyvenimas nulat kinta, atsiranda vis daugiau skirtingų bendruomenių su skirtingais poreikiais, kiekviena turi turėti galimybę gauti sau tinkamą modulį pastate.
10. Svarbiausios centro funkcijos	Funkcijos pagal kintančius bendruomenių poreikius
11. Trumpas aprašymas	Koncepcija sukurta Japonų dizaino konkurso metu. Tikslas buvo sukurti viešąją erdvę-bendruomenių centrą, kuris būtų dinamiškas ir kitaip nei kiti statiški ir nuobodūs tradiciniai centrai, pats būtų kaip nuolat kintantis įvykis.

27 lentelė. Užsienio kultūros centro pavyzdys Nr. 15 . Sudaryta autorės.

Atlikus užsienio pavyzdžių analizę matoma, kad šie objektai daug inovatyvesni negu Lietuvos nagrinėti pavyzdžiai. Objektai pasižymi įvairove tiek funkcijų, tiek architektūrinės raiškos bei objektų tipų atžvilgiu. Nagrinėtuose pavyzdžiuose į šiuos kultūrinius objektus žiūrima kūrybiškiau, daugiau apleistų objektų panaudojimo pavyzdžių, kai destruktivi erdvė paverčiama kūrybine, ekspozicine bendravimo zona, aktyviu centru traukiančiu įvairių bendruomenių atstovus. Užsienyje

daug dažnesnė patirtis, kuriant vietinių bendruomenių, jaunimo centrus, juose koncentruojant daugiau ir įvairesnių funkcijų. Taip patenkinami platesnio individų ir grupių rato poreikiai ir centrai tampa aktyviais traukos objektais. Nagrinėtuose pavyzdžiuose funkcijų gausu, atsiranda netgi gyvenamoji bei religinė funkcijos. Užsienio objektuose daugiau galimybių transformuoti erdves, atliekant architektūrinius sprendimus užtikrinančius tolimesnį naudojimosi universalumą. Ypatingai daug dėmesio skiriama reprezentacinėms pastato erdvėms, pėsčiųjų ir transporto srautai išskirstomi stengiantis prioritetą suteikti pėstiesiems. Tai įgyvendinama pasitelkiant inovatyvius būdus ir technologijas. Nevengiama drąsiai eksperimentuoti su formomis bei medžiagomis, naudojama daug novatoriškų sprendimų, atsižvelgiama į šių dienų aktualijas, ekologinius klausimus.

PRIEDAS NR.3

Įvairių tautų ir bendruomenių kultūros centro projektavimo principai

Esu Kauno Technologijos Universiteto, architektūros magistrantūros studijų studentė Rūta Rudytė. Atlieku magistro tiriamąjį darbą tema: „Įvairių tautų ir bendruomenių kultūros centro projektavimo principai.“ Šio darbo tikslas atrasti galimybes suprojektuoti architektūrinį objektą, kuris taptų saugiu centru, skirtu įvairių tautų bei bendruomenių kultūrinės veiklos realizavimui ir visapusiškam integravimui. Daugiakultūriškumas - tai vienas iš kultūrinės įvairovės pasireiškimo būdų. Tačiau tam, kad kultūrų įvairovė praturtintų miestą ar šalį, turi būti sudarytos sąlygos saugiai ja dalintis bendraujant ir per įvairias veiklas, taigi Jūsų, kaip galimo būsimo vartotojo, nuomonė ir atsakymai yra ypač svarbūs atliekant šį tiriamąjį darbą. Jūsų anonimiškumas garantuotas. Jums priimtinausius atsakymo variantus pažymėkite varnele. Iš anksto dėkoju už dalyvavimą, nuoširdžius atsakymus ir svarų indėlį į įvairių tautų ir bendruomenių kultūros centro projektavimo principų tyrimus.

1. Jūsų amžiaus grupė

- iki 20 metų
- 20 - 40 metų
- 41 - 60 metų
- 61 ir daugiau

2. Jūsų lytis

- Vyras
- Moteris

3. Jūsų išsilavinimas

- Pradinis
- Vidurinis
- Aukštesnysis
- Aukštasis

4. Jūsų profesija (darbinė veikla)

5. Kaip galėtumėte paaiškinti sąvokas „bendruomenė“, „tauta“ ir „kultūra“?

6. Kokiai bendruomenei priskirtumėte save?

7. Ar domitės Lietuvoje veikiančių tautų ir/ar bendruomenių kultūros centrų veikla?

- taip, domiuosi veikla ir aktyviai joje dalyvauju
- taip, domiuosi, bet veikloje nedalyvauju arba dalyvauju kaip žiūrovas
- ne, nesidomiu

8. Kaip manote ar viename kultūros centre veiklą vykdyti galėtų skirtingos etninės, tautinės, kultūrinės bendruomenės?

- taip, galėtų ir tai padėtų spręsti galimą bendruomenių tarpusavio įtampą
- taip, galėtų, tačiau kiekviena turėtų turėti atskiras zonas su reikiamom funkcijom
- ne, negalėtų, kultūriniai bei socialiniai bendruomenių konfliktai neleistų tinkamai vykdyti kultūrinio centro veiklos
- Kita _____

9. Kaip manote ar Lietuvos mastu reikalingas centras vienijantis ne vieną, o keletą bendruomenių?

- taip, Lietuvoje vis daugėja skirtingų bendruomenių, taigi toks centras jas vienytų ir didintų toleranciją
- taip, Lietuvoje vis daugėja skirtingų bendruomenių, taigi toks centras jas vienytų ir didintų toleranciją ypač je i jo veiklą būtų aktyviai įtraukiama visuomenė
- ne, Lietuvoje multikultūriškumas nėra plačiai paplitęs reiškinys, taigi toks centras nebūtų tikslingai išnaudojamas
- Kita _____

10. Ar Lietuvoje veikiančys kultūros centrai Jums patrauklūs savo vykdoma veikla, jos įvairove ir atliekamomis funkcijomis?

- Taip
- Ne
- Nežinau, nes trūksta informacijos apie tai

11. Jeigu pasirinkote atsakymo variantą "taip" arba "ne" pagrįskite kodėl ?

12. Ar Lietuvoje veikiančys kultūros centrai Jums patrauklūs savo architektūrine raiška?

- Taip
- Ne
- Nežinau, nes trūksta informacijos apie tai

13. Jeigu pasirinkote atsakymo variantą "taip" arba "ne" pagrįskite kodėl ?

14. Kaip manote, kurioje miesto dalyje turėtų būti monokultūrinis daugiafunkcinis centras?

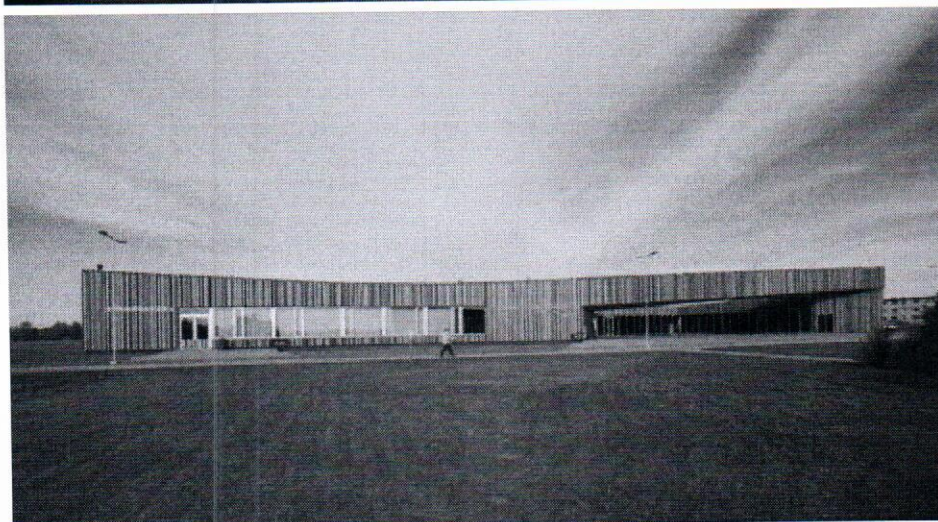
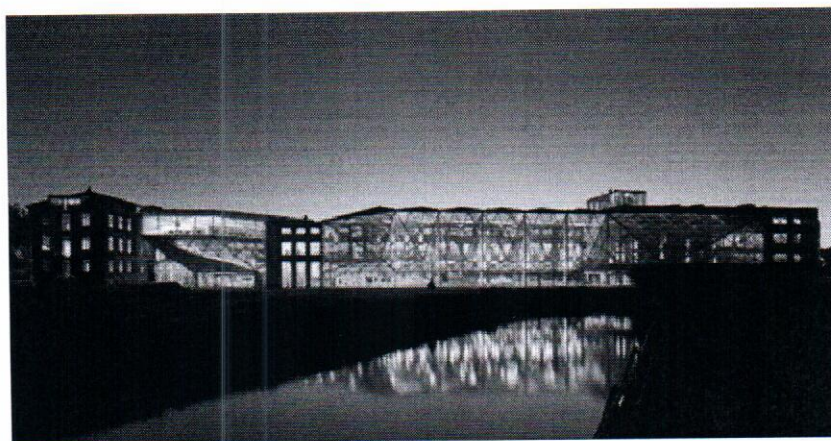
- Miesto centrinėje dalyje - senamiestyje
- Miesto centrinėje dalyje - naujamiestyje
- Miesto centrinėje dalyje - istoriniuose priemiesčiuose
- Miesto gyvenamuosiuose rajonuose
- Kita

15. Kaip manote, kurioje miesto dalyje turėtų būti multikultūrinis daugiafunkcinis centras?

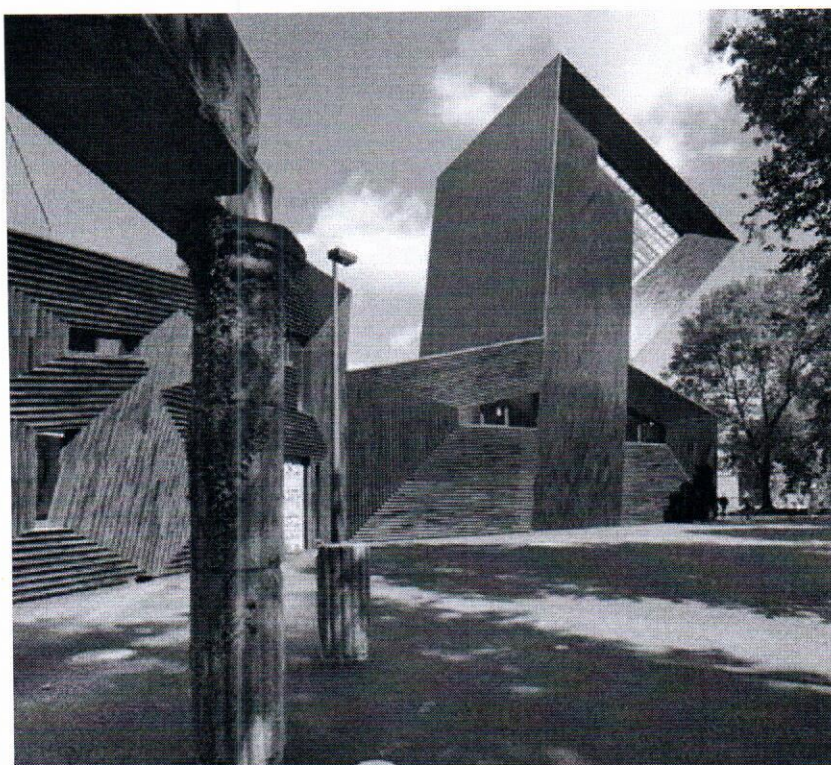
- Miesto centrinėje dalyje - senamiestyje
- Miesto centrinėje dalyje - naujamiestyje
- Miesto centrinėje dalyje - istoriniuose priemiesčiuose
- Miesto gyvenamuosiuose rajonuose
- Kita

16. Kokia urbanistinė kultūros centro išraiška Jums atrodo priimtinesnė? (1-centras esantis didelio užstatymo tankumo teritorijoje, 2- centras urbanizuotoje miesto teritorijoje, tačiau turintis ryšius su gamtiniais elementais, 3 - centras turintis didelę erdvę aplink, parko tipo teritorijoje)

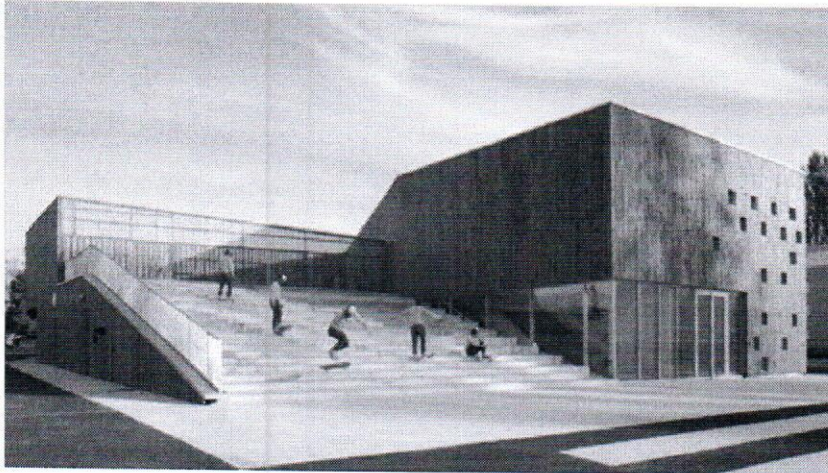
17. Kaip vertinate šio centro architektūrinį patrauklumą skalėje nuo 1 iki 5? (5 - labai patrauklus, 1 - visiškai nepatrauklus)

1

- 2
- 3
- 4
- 5

18. Kaip vertinate šio centro architektūrinį patrauklumą skalėje nuo 1 iki 5 ? (5 - labai patrauklus, 1 - visiškai nepatrauklus)

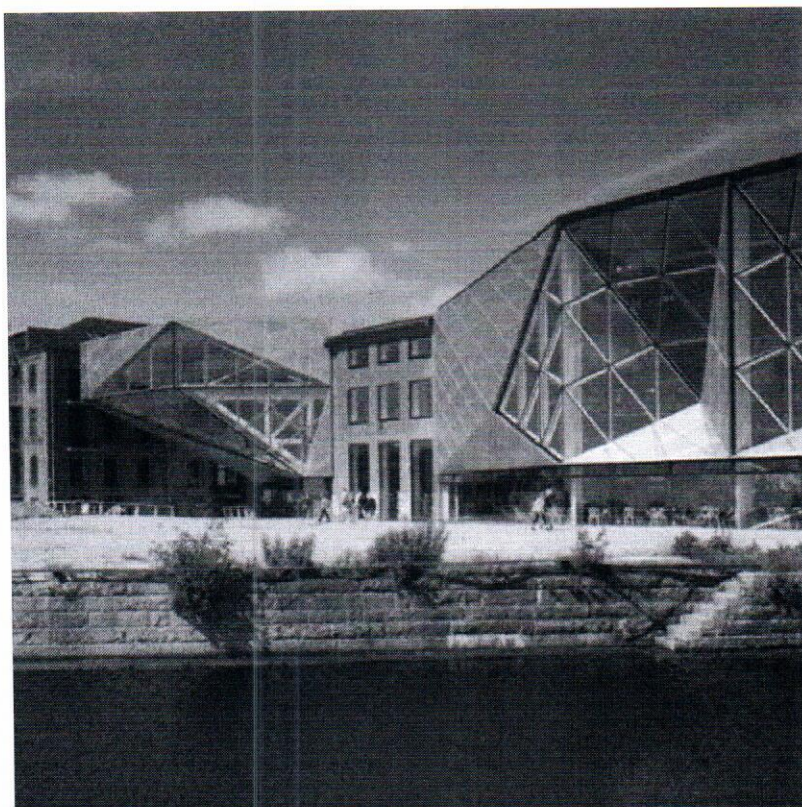
- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

19. Kaip vertinate šio centro architektūrinį patrauklumą skalėje nuo 1 iki 5 ? (5 - labai patrauklus, 1 - visiškai nepatrauklus)

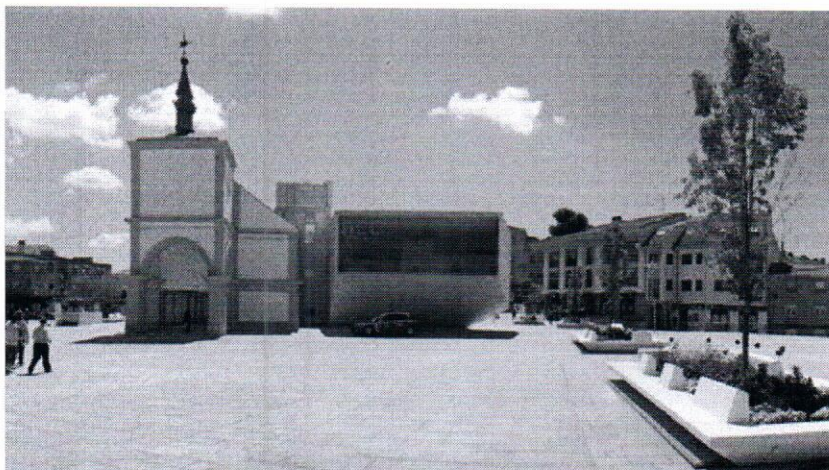
- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

20. Kaip vertinate šio centro architektūrinį patrauklumą skalėje nuo 1 iki 5? (5 - labai patrauklus, 1 - visiškai nepatrauklus)

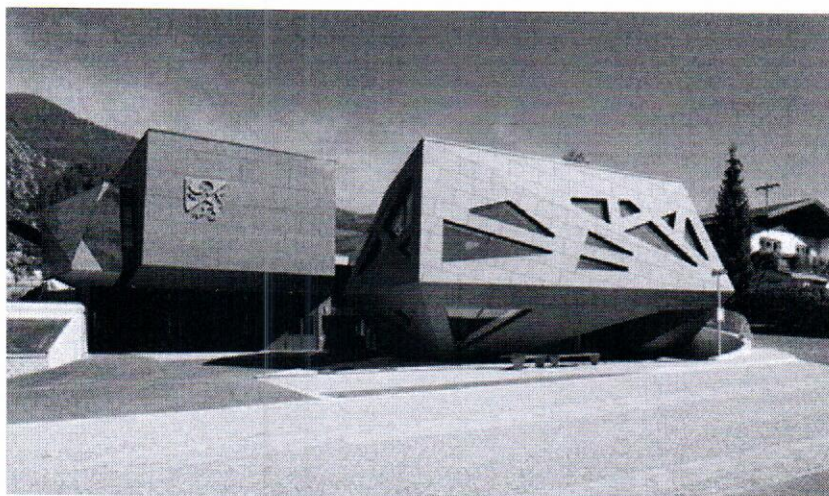
- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

21. Kaip vertinate šio centro architektūrinį patrauklumą skalėje nuo 1 iki 5 ? (5 - labai patrauklus, 1 - visiškai nepatrauklus)

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

22. Kaip vertinate šio centro architektūrinį patrauklumą skalėje nuo 1 iki 5 ? (5 - labai patrauklus, 1 - visiškai nepatrauklus)

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

23. Kaip manote kokios funkcijos turėtų būti kultūriniame centre? (keli galimi atsakymai)

- Edukacinė
- Religinė
- Ekspozicinė
- Kultūrinė
- Bendravimo

- Rekreacinė
- Gyvenamoji
- Kūrybinė
- Integravimo su visuomene
- Administracinė
- Etninės kultūros puoselėjimo

24. Kaip manote, kokios funkcijos svarbiausios kultūriniame centre? (svarbiausia - 1, mažiausiai svarbu - 12)

- Religinė
- Kūrybinė
- Komercinė
- Edukacinė
- Ekspozicinė
- Integravimo (siekiama palengvinti priėmimą į visuomenę)
- Memorialinė
- Administracinė
- Bendravimo
- Rekreacinė
- Gyvenamoji
- Etninės kultūros puoselėjimo

25. Kokios savybės svarbiausios kokybiškam kultūros centrui? (keli galimi atsakymai)

- funkcijų įvairovė
- geras pasiekiamumas
- kokybiška, patraukli ir inovatyvi architektūrinė raiška
- patrauklios ir jaukios vidaus bei išorės erdvės
- fiziškai ir morališkai saugi ir draugiška aplinka
- Kita

26. Kaip manote ar kultūros centro architektūrinėje raiškoje turėtų atsispindėti etniniai, tautiniai ar kultūriniai simboliai?

27. Kaip manote, kas darytų tokio tipo kultūrinį centrą unikaliu objektu mieste?

28. Jūsų siūlymai ir pageidavimai būsimam kultūros centrui.

PRIEDAS NR.4

ĮVAIRIŲ TAUTŲ IR BENDRUOMENIŲ KULTŪROS CENTRO PROJEKTAVIMO PRINCIPAI

Esu Kauno Technologijos Universiteto, architektūros magistrantūros studijų studentė Rūta Rudytė. Atlieku magistro tiriamąjį darbą tema: „Įvairių tautų ir bendruomenių kultūros centro projektavimo principai.“ Šio darbo tikslas atrasti galimybes suprojektuoti architektūrinį objektą, kuris taptų saugiu centru, skirtu įvairių tautų bei bendruomenių kultūrinės veiklos realizavimui ir visapusiškam integravimui. Daugiakultūriškumas - tai vienas iš kultūrinės įvairovės pasireiškimo būdų. Tačiau tam, kad kultūrų įvairovė praturtintų miestą ar šalį, turi būti sudarytos sąlygos saugiai ja dalintis bendraujant ir per įvairias veiklas, taigi Jūsų, kaip specialisto, nuomonė ir atsakymai yra ypač svarbūs atliekant šį tiriamąjį darbą. Jūsų anonimiškumas garantuotas. Jums priimtinausius atsakymo variantus pažymėkite varnele. Iš anksto dėkoju už dalyvavimą, nuoširdžius atsakymus ir svarų indėlį į įvairių tautų ir bendruomenių kultūros centro projektavimo principų tyrimus.

1. Jūsų amžiaus grupė

- iki 20 metų
- 21 - 40 metų
- 41 - 60 metų
- 61 ir daugiau

2. Jūsų lytis

- Vyras
- Moteris

3. Jūsų išsilavinimas

- Pradinis
- Vidurinis
- Aukštesnysis
- Aukštasis (bakalauro laipsnis)
- Aukštasis (magistro mokslinis laipsnis)

4. Kokia Jūsų darbinė veikla bei stažas(metais)?

5. Kaip galėtumėte paaiškinti sąvokas „bendruomenė“, „tauta“ ir „kultūra“?

6. Ką, Jūsų nuomone, apibrėžia terminas "kultūros centras" ?

7. Kaip manote ar viename kultūros centre veiklą vykdyti galėtų skirtingos etninės, tautinės, kultūrinės bendruomenės?

- taip, galėtų ir tai padėtų spręsti galimą bendruomenių tarpusavio įtampą
- taip, galėtų, tačiau kiekviena turėtų turėti atskiras zonas su reikiamom funkcijom
- ne, negalėtų, kultūriniai bei socialiniai bendruomenių konfliktai neleistų tinkamai vykdyti kultūrinio centro veiklos
- Kita

8. Kaip manote ar Lietuvos mastu reikalingas centras vienijantis ne vieną, o keletą bendruomenių?

- taip, Lietuvoje vis daugėja skirtingų bendruomenių, taigi toks centras jas vienytų ir didintų toleranciją
- taip, Lietuvoje vis daugėja skirtingų bendruomenių, taigi toks centras jas vienytų ir didintų toleranciją ypač jei į jo veiklą būtų aktyviai įtraukiama visuomenė
- ne, Lietuvoje multikultūriškumas nėra plačiai paplitęs reiškinys, taigi toks centras nebūtų tikslingai išnaudojamas
- Kita

9. Kaip vertinate Lietuvoje veikiančių kultūros centrų architektūrinę raišką? Kodėl?

10. Kokie didžiausi Lietuvoje esančių kultūros centrų trūkumai, kuriuos reikėtų šalinti ir vengti jų projektuojant naują centrą?

11. Kokie didžiausi Lietuvoje esančių kultūros centrų privalumai, kuriuos reikėtų stiprinti ir naudoti projektuojant naują centrą?

12. Kaip manote, kurioje miesto dalyje turėtų būti monokultūrinis daugiafunkcinis centras?

- Miesto centrinėje dalyje - senamiestyje
- Miesto centrinėje dalyje - naujamiestyje

- Miesto centrinėje dalyje - istoriniuose priemiesčiuose
- Miesto gyvenamuosiuose rajonuose
- Kita

13. Kaip manote, kurioje miesto dalyje turėtų būti multikultūrinis daugiafunkcinis centras?

- Miesto centrinėje dalyje - senamiestyje
- Miesto centrinėje dalyje - naujamiestyje
- Miesto centrinėje dalyje - istoriniuose priemiesčiuose
- Miesto gyvenamuosiuose rajonuose
- Kita

14. Kokia urbanistinė kultūros centro išraiška Jums atrodo priimtinesnė?

- Kultūros centras esantis parko tipo aplinkoje, turintis daug erdvės aplink save
- Kultūros centras esantis urbanizuotoje miesto aplinkoje, tačiau turintis sąsajas su gamtiniais elementais
- Kultūros centras, esantis didelio tankumo užstatymo teritorijoje
- Kita

15. Kaip manote, kokių atveju kultūrinio centro architektūrinė išraiška galėtų kontrastuoti su aplinka, o kada derėti niuanso principu?

16. Kaip manot, koks dydis būtų optimalus projektuojant kultūros centrą Lietuvoje?

- iki 200 kv.m
- nuo 200 iki 1000 kv.m
- nuo 1000 iki 5000 kv.m
- nuo 5000 iki 15000 kv.m
- daugiau negu 15000 kv.m
- Kita

17. Kaip manote kokios funkcijos turėtų būti kultūriniame centre? (keli galimi atsakymai)

- Religinė
- Kūrybinė
- Komerčinė
- Edukacinė
- Ekspozicinė
- Gyvenamoji
- Integravimo su visuomene
- Rekreacinė
- Bendravimo
- Memorialinė
- Administracinė
- Etninės kultūros puoselėjimo
- Kita

18. Kaip manote, kokios funkcijos svarbiausios kultūriniame centre? (svarbiausia - 1, mažiausiai svarbu - 12)

- Religinė
- Kūrybinė
- Komeracinė
- Edukacinė
- Ekspozicinė
- Integravimo (siekiama palengvinti priėmimą į visuomenę)
- Memorialinė
- Administracinė
- Bendravimo
- Rekreacinė
- Gyvenamoji
- Etninės kultūros puoselėjimo

19. Kaip manote, kokie kriterijai svarbiausi kokybiškam kultūros centrui? (keli galimi atsakymai)

- funkcijų įvairovė
- geras pasiekiamumas
- kokybiška, patraukli ir inovatyvi architektūrinė raiška
- patrauklios ir jaukios vidaus bei išorės erdvės
- fiziškai ir morališkai saugi ir draugiška aplinka
- Kita

20. Kaip manote ar kultūros centro architektūrinėje raiškoje turėtų atsispindėti etniniai, tautiniai ar kultūriniai simboliai?

21. Kaip manote, kokiomis architektūrinėmis priemonėmis, būtų geriausia perteikti kultūros centro turinį (Vykdomą veiklą, funkcijas, idėją)?

22. Kaip manote, koks architektūrinės raiškos išskirtinumas darytų tokio tipo kultūrinį centrą unikaliu objektu mieste?

23. Jūsų siūlymai ir pageidavimai būsimam kultūros centrui.